

Nurmeks. kaupunki

TALOUSARVIO 2026

Taloussuunnitelma 2026–2028

Kaupunginhallitus 17.11.2025
Kaupunginhallitus 19.11.2025
Kaupunginhallitus 8.12.2025
Kaupunginvaltuusto 15.12.2025

1	Talousarvion yleisperustelut	3
1.1	Kaupunginjohtajan johdanto.....	3
1.2	Yleinen taloudellinen tilanne Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaisesti	4
1.3	Kuntatalouden näkymät	11
1.4	Nurmeksen kaupungin talouden näkymät.....	16
1.5	Riskien arviointi Nurmeksen kaupungin talousarvioprosessissa	18
1.6	Vuoden 2025 talousarvioon kirjattujen riskien analyysi	18
1.7	Riskit talouden suunnittelukaudella.....	19
1.8	Strateginen suunnitelma	20
1.9	Nurmeksen kaupungin päästövähennyssuunnitelma vuodelle 2026	21
2	Talouden tasapainottaminen.....	25
3	Talousarvion laskentaperusteet ja ohjeistus.....	26
3.1	Tulorahoituksen perusteet.....	26
3.2	Talousarvion muutokset ja kehittämistavoitteet	30
3.3	Talousarvion sitovuus ja toimintaohjeet	30
4	Käyttötalousosa	31
4.1	Tilivelvolliset	32
4.2	Käyttötalouden perusteet	33
5	Toimialojen talousarviotavoitteet	34
5.1	Kaupunginhallituksen toimiala.....	35
5.1.1	Hallintopalvelut	37
5.1.2	Ruokahuoltopalvelut	43
5.2	Kaupunkirakennepalvelujen toimiala	45
5.2.1	Kaupunkirakennepalvelujen hallinto.....	48
5.2.2	Maankäyttö- ja rakennusvalvontapalvelut	49
5.2.3	Tilapalvelut	50
5.2.4	Kuntatekniikan palvelut.....	51
5.3	Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut.....	52
5.3.1	Hyvinvointipalvelujen hallinto	55
5.3.2	Kulttuuripalvelut	56
5.3.3	Opetus- ja koulutuspalvelut	58
5.3.4	Varhaiskasvatuspalvelut.....	59
5.4	Nurmeksen Lämpö Oy	61
5.5	Kiinteistö Oy Nurmeksen vuokratilat.....	62
5.6	Hyvärilä Oy.....	64
5.7	Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy.....	70
5.8	Nurmeksen Yrityspalvelu Oy.....	72
5.9	Nurmeksen Vesi Oy	73
6	Koko kaupungin ulkoinen ja sisäinen tuloslaskelma.....	74
7	Koko kaupungin ulkoinen tuloslaskelma.....	75
8	Investointiohjelma	77
9	Talousarvion rahoituslaskelma	81
10	Valtuustoon nähden sitovat talousarviotavoitteet	83

1 Talousarvion yleisperustelut

1.1 Kaupunginjohtajan johdanto

Kaupunginvaltuuston 2022–2025 hyväksymä Nurmeksen kaupungin strategia, Uudistuva Nurmes -askeleen edellä on tullut päätökseensä. Toimialat ovatkin laatineet vuoden 2026 talousarvioesityksensä toiminnalliset tavoitteet hyödyntäen osittain vanhaa strategiaa ja valtuustoseminaareissa talousarviovalmisteluun tehtyjä linjauksia. Uuden kuntastrategian valmistelu on vielä talousarvion laadintavaiheessa kesken.

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2026 ei lupaa kunnille hyvää. Vuonna 2026 kuntien valtionosuuksiin kohdistetaan suora 75 miljoonan euron valtionosuusleikkaus. Vuoden 2027 alusta voimaan astuvaksi suunniteltu valtionosuusuudistus ei onneksi toteudu ainakaan tällä hallituskaudella, koska toteutuessaan sen ennakoidaan leikkaavan valtionosuuksia Nurmeksen kaupungilta jopa 216 €/asukas. Kun kaikki kuntien talouteen keskeisesti vaikuttavat tekijät huomioidaan, niin voi todeta, että valtion toimet heikentävät kuntataloutta sekä vuonna 2026 että koko hallituskauden aikana. Nurmeksen kaupunki toivookin saavansa edunvalvonnassaan hyviä tuloksia Itä-Suomi ohjelman toimenpide-ehdotuksien konkretisoituessa.

Tuleva hankintalain uudistus mullistaa kuntien toimintaa ja ravistelee kuntataloutta. Vuonna 2026 voimaan astuva lakiuudistus ja 10 prosentin minimiomistusosuus tarkoittaa Nurmeksen kaupungille toimintojen järjestämisestä kokonaan uudelleen muun muassa ICT-palveluissa ja talous- ja palkkahallinnossa. Lakiuudistus toteutuessaan vaatii huomattavasti henkilöresursseja uudelleenjärjestelyiden osalta. Erityisesti tietoturvallisuus, osavien tekijöiden saanti ja palveluille muodostuvat kustannukset huolettavat tilanteessa, jossa kaikki kunnat kilpailevat samanaikaisesti erityisalojen osaajista.

Kuntien toimintaan ja talousnäkyymiin vaikuttaa vahvasti vuoden 2025 alussa käynnistynyt TE-palvelu-uudistus. Työttömyyden rajun kasvun myötä työllisyysalueiden asiakasmäärät ja kuntien rahoittamat työttömyysturvamekot ovat lisääntyneet odotettua voimakkaammin samaan aikaan kun valtion työllisyyspalveluille osoittamat valtionosuudet jatkavat vuosi vuodelta laskuaan.

Sote-kiinteistöjen vuokraneuvottelut Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen kanssa ovat talousarviolaadinnan aikaan vielä kesken. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen vuokraesitys -20 % bruttovuokrasta tarkoittaisi Nurmeksen kaupungille noin 600 000 € vähennystä vuokratuotoista, jonka lisäksi hyvinvointialueen irtisanomista rakennuksista koituisi noin 300 000 € vuokran menetykset. Vuokraneuvotteluiden keskeneräisyyden vuoksi sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen ei ole edennyt suunnitellussa aikataulussa ja ne ovat vuoden 2026 talousarvioesityksessä vielä emon taseessa.

Silloin, kun talouden suunnitelmavuosiin liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä, paras lääke kunnassa on ennakkoiva sopeutuminen. Nurmeksessa toimiin on ryhdytty ajoissa. Nurmeksen kaupungin talouden tasapainottamistoimenpiteet 2024–2027 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa kesäkuussa 2024. Hyväksytyt talouden tasapainottamistoimenpiteet leikkaavat toteutuessaan kustannuksia vuosille 2026–2027 noin 1,8 miljoonaa euroa kullekin vuodelle.

Nurmeksen kaupungin vuosikate 2026 kasvaa edelliseen vuoteen verrattuna noin 370 tuhannella eurolla ollen noin 3,83 miljoonaa euroa. Poistojen kokonaismäärä on 4,47 miljoonaa euroa, joten vuosikate kattaa poistot 86 prosenttisesti. Poistojen jälkeen vuoden 2026 talousarvion tilikauden tulos on negatiivinen 0,63 miljoonaa euroa.

Nurmeksen kaupunki investoi vahvasti tulevana vuosina. 5,0 miljoonan euron varaus päiväkodin rakentamiseen rytmittää muita investointeja. Konserniyhtiöiden ensi vuoden suunnitelmissa merkittävin investointikohde on Nurmeksen Vesi Oy:n Mikonsalmen jätevedenpuhdistamon kakkosvaihe, jonka urakoiden kokonaisarvo on noin 5,2 miljoonaa euroa.

Vaikka suunnitelmavuodet näyttävät edelleenkin haastavilta, jo tehdyt toimenpiteet, suunnitelmallinen taloudenpito ja ennakkoiva muutoksiin sopeutuminen antavat meille uskallusta investoida ja mahdollisuuden turvata riittävät resurssit laadukkaiden palveluiden turvaamiseksi.

Kiitos kaikille talousarviovalmisteluun osallistuneille!

Pasi Parkkinen, kaupunginjohtaja

1.2 Yleinen taloudellinen tilanne Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaisesti

Maailmantalous

Näkymät ovat varovaisen myönteiset, vaikka epävarmuus leijuu yhä maailmantalouden yllä. Euroopassa talouskasvu elpyy inflaation hidastuessa ja mittavien investointien tukemana. Yhdysvaltojen näkymät ovat heikommalla epävarmuudessa ympäristössä. Kiinassa pyritään kohentamaan kotimaista kulusta ja uudelleensuuntaamaan vientiä. Maailman tavarakaupan kasvua hidastaa Yhdysvaltojen tullipolitiikka, mutta kasvu elpyy etenkin nousevien talouksien vetämänä.

Yhdysvaltojen aiheuttamat kaupan jännitteet vaikuttavat monella tavalla maailmantalouden näkymiin. Vaikka epävarmuus tulleista on osin vähentynyt saavutettujen sopimusten myötä, se ei ole kokonaan hävinnyt. Yhdysvaltojen asettamat tullit haittaavat maailman tavarakauppaa ja aiheuttavat kustannusten nousua yrityksille ja hintojen nousua kuluttajille. Samaan aikaan geopoliittiset jännitteet aiheuttavat levottomuutta, joskin niiden markkinavaikutukset ovat viime kuukausina olleet vaihtelevia. Maailmantalous kasvaa 2,9 prosenttia 2025, ja kasvu kiihtyy kolmeen prosenttiin 2026 pitkälti Euroopan vetämänä.

Kasvunäkymät

Euroalueen kasvu on kiihtynyt loppuvuonna 2024 ja alkuvuonna 2025 reaalityulojen kasvaessa ja yksityisen kulutuksen elvyttyä. Lisäksi erityisesti eteläisen Euroopan kasvua on tukenut EU:n mittava NextGenerationEU -elvytyspaketti ja Espanjan osalta laajamittainen maahanmuutto Etelä-Amerikasta. Teollisuuden näkymät ovat aiempaa myönteisimpiä etenkin Saksan ilmoittamien suurten infrastruktuuri- ja puolustusinvestointien tukemana. Puolustusteollisuuden näkymät ovatkin kohentuneet kautta maanosan kireässä geopoliittisessa tilanteesta. Vahva euro ja Yhdysvaltojen asettamat tullit vaikeuttavat kuitenkin vientiä Yhdysvaltoihin. EU-USA tulli- ja investointisopimus hälvensi epävarmuutta, joskin sopimuksen toteutuminen kaikilta osin ei ole taattu. Euroalueen kasvu elpyy 1,1 prosenttiin 2025 ja edelleen 1,3 prosenttiin 2026.

Yhdysvalloissa pitkään potentiaalin yläpuolella ollut talouskasvu hidastuu 1,8 prosenttiin 2025 ja edelleen 1,6 prosenttiin 2026 yksityisen kulutuksen heiketessä. Investointien ja yksityisen kulutuksen näkymiä varjostaa epävarmuus talouspolitiikan suunnasta ja tullien vaikutukset. Tullit ovat keskimäärin korkeimmalla tasolla sitten 1930-luvun.

Vaikka ei ole täysin selvää, missä määrin lähtömaan vientiyritykset ja lyhyellä aikavälillä amerikkalaiset tuontiyritykset absorboivat korkeat tullit, on odotettavaa, että ajan mittaan kuluttajat kohtaavat niistä suurimman osan kohonneina vähittäiskauppahintoina Yhdysvalloissa. Joitain merkkejä tuottaja- ja kuluttajahintojen nousupaineista onkin jo nähtävissä. Tästä huolimatta rahapolitiikan kevenemisen odotetaan jatkuvan loppuvuonna 2025. Hallituksen ilmoittama mittava finanssipoliittinen paketti tukee jossain määrin taloudellista aktiiviteettiä, mutta heikentää julkista taloutta. Luottamus Yhdysvaltoihin ja erityisesti dollariin reservivaluuttana on heikentynyt kuluvana vuonna, mikä heijastuu kohonneina valtionlainojen korkoina ja heikentyneenä dollarina.

Kiinassa julkisiin investointeihin perustuva talousmalli on tullut tiensä päähän, ja tavoitteena on nyt kasvattaa kotimaista kulutusta. Hallinto pyrkiikin elvyttämään vähittäiskauppaa finanssipoliittisin keinoin. Esimerkiksi kestokulutustavaroiden ostoa on tuettu suorilla tuilla kotitalouksille. Kuluttajien luottamuksen ollessa sangen heikkoa selviä merkkejä vähittäiskaupan kestävästä elpymisestä ei kuitenkaan ole ilmassa. Johtuen vaatimattomasta kotimaisesta kulutuksesta talous on deflaation partaalla. Teollisuuden näkymät ovat kuitenkin suhteellisen myönteiset ja vienti vetää hyvin erityisesti muualle Aasiaan ja Eurooppaan. On merkkejä siitä, että Yhdysvaltoihin suuntautuvaa suoraa vientiä kierrätetään Kaakkois-Aasian kautta. Talouskasvu hidastuu 4,3 prosenttiin 2025, ja pitkälti vaatimattoman kotimaisen kulutuksen takia 4,2 prosenttiin 2026.

Intiassa hidastunut inflaatio tukee yksityistä kulutusta. Korkeat tullit kuitenkin haittaavat vientiä Yhdysvaltoihin. Kohonneet palkat tukevat yksityistä kulutusta Japanissa, mutta samaan aikaan kiihtyvä inflaatio heikentää ostovoimaa. Iso-Britanniassa työttömyys jatkaa kasvuaan. Pyrkimys tervehdyttää julkista taloutta aiheuttaa tyytymättömyyttä. Venäjän talousnäkymät ovat muuttuneet yhä tukalammiksi. Pitkittynyt sota ja öljyn hinnan laskusta aiheutunut kaivannaistuotannon supistuminen alkuvuonna ovat heikentäneet liittovaltion taloutta. Pienenä vientivetoisena taloutena myös Ruotsi kärsii Yhdysvaltojen tulleista samaan aikaan kun heikentyvä kruunu kiihdyttää inflaatiota. Toisaalta myös Ruotsin näkymiä kohentaa puolustusteollisuuden vahva veto.

Yllä kuvattua perusnäkömää varjostaa etenkin epävarmuus Yhdysvaltojen talous- ja kauppapolitiikasta sekä solmittujen kauppasopimusten pitävyydestä. EU:n ja Yhdysvaltojen solmima kauppasopimus on vähentänyt epävarmuutta tullien tasosta, mutta siihen liittyvien investointi- ja puolustustoimien toteutuminen on herättänyt epäilyjä. Lisäksi nykytilanteessa ei voida pitää varmana, että Yhdysvallat pitää kiinni sopimuksesta. Yhdysvaltojen talouspolitiikkaan liittyvä epävarmuus voi kasvaa äkillisesti ja heijastua valtiolainojen korkojen nousuna. Epäluottamusta herättäisi myös hallinnon ja keskuspankin välisten jännitteiden kärjistyminen.

Positiivisena riskinä voidaan nähdä mahdollinen vakautuminen Yhdysvaltojen kauppapolitiikassa, mikä hälventäisi epävarmuutta ja lisääisi luottamusta kauppakumppaneiden piirissä. Venäjän hyökkäyssodan päättyminen näkyisi Ukrainan jälleenrakennuksen alkamisena, mikä kohentaisi talousnäkömiä Euroopassa.

Maailmankauppa

Yhdysvaltojen kauppapolitiikka on aiheuttanut volatiliiteettia maailman tavarakaupassa kuluvan vuoden aikana. Yhdysvaltojen tuonti Euroopasta kasvoi erittäin voimakkaasti maaliskuussa tullipäätöksiä ennakkoiden ja palautui kasvupiikin jälkeen alkuvuotta korkeammalle tasolle. Samaan aikaan Yhdysvaltojen suora tuonti Kiinasta on suorastaan romahtanut. Kiinan vienti Kaakkois-Aasiaan on kasvanut nopeasti. Euroalueen tuonti on yhä vaatimatonta, mutta on merkkejä Kiinan viennin kasvusta Eurooppaan. Maailman tavarakauppa hidastuu edellisvuoden melko nopeasta kasvusta 1,6 prosenttiin 2025 pitkälti Yhdysvaltojen kauppapolitiikan takia, ja kasvu jatkuu vaatimattomasti 1,7 prosenttia vuonna 2026. Tavarakaupan kasvunäkymä on pitkälti nousevien talouksien varassa.

Maailman palvelukauppa on kehittynyt tavarakauppaa suotuisammin viime vuosina. Palvelutuonti kasvoi käyvin hinnoin mitattuna kaikissa isoimmissa talouksissa loppuvuonna 2024, ja näkymä kasvun jatkumiselle ennustejaksolla on melko myönteinen. Viime vuosina tavarakauppaa ovat painaneet useat tekijät, kuten toimitusketjujen häiriöt ja talouspoliittiset jännitteet. Palvelukauppa on sen sijaan saanut vauhtia pandemian jälkeisestä matkailun ja kuluttajapalveluiden elpymisestä. Merkittävin ajuri on kuitenkin ollut maailmankaupan palveluvaltaistuminen, jota on ohjannut tietotekniikka- ja ohjelmistopalveluiden merkityksen kasvu. Tämän kehityksen odotetaan jatkuvan myös tulevien vuosien aikana.

On selvää, että maailmankaupan näkymiin liittyy merkittävää epävarmuutta vallitsevassa tilanteessa. Suurin tekijä on epävarmuus Yhdysvaltojen kauppapolitiikan johdonmukaisuudesta ja neuvoteltujen kauppasopimusten pitävyydestä. Vaikka vastatullella on asetettu maltillisesti, kauppasodan leimahtamisen riski on käsin kosketeltava. Geopoliittisten jännitteiden kärjistyminen häiritsee kauppavirtoja erityisesti Lähi-idässä.

Julkinen talous

Julkisyhteisöjen vuosi 2024 oli heikko. Tänä vuonna alijäämä paranee hieman sopeutustoimien ja suhdanteen vetämänä, vaikka suuret puolustushankinnat kasvattavat menoja. Vuonna 2026 alijäämä kohenee 3,6 prosenttiin. Suuret puolustushankinnat rasittavat menoja lisää myös vuosikymmenen lopulla. Alijäämä jää koko ennustekaudella suuremmaksi kuin 3 % suhteessa BKT:hen. Velkasuhde harppaa tänä vuonna lähelle 87 prosenttia, vakiintuu hetkellisesti vaalikauden taitteessa reiluun 88 prosenttiin, jonka jälkeen se kääntyy maltilliseen kasvuun. Vuonna 2029 velkasuhde on piirun verran yli 90 prosenttia.

Julkisen talouden alijäämä syveni 4,5 prosenttiin ja julkinen velkasuhde kasvoi 82 prosenttiin viime vuonna. Kuluvana vuonna julkisen talouden tilanne alkaa parantua, kun sopeutustoimien vaikutukset tulevat pääosin voimaan. Heikossa suhdanteessa verotulojen kasvu on kuitenkin vaisua kuluvaan vuoteen vaikuttavista veronkorotuksista huolimatta. Rahoitusasema asettuu -4,3 prosenttiin. Menojen kasvu paikallishallinnossa on edelleen maltillista. Valtion alijäämä kohenisi selvemmin, ellei menoja kasvattaisi samalla puolustushankinnat. Ensimmäiset F-35-koneet arvioidaan toimitettavan ilmavoimille loppuvuonna, mikä tarkoittaa, että niiden alijäämävaikutus alkaa näkyä täysipainoisesti. Lisäksi tekeillä on paljon muitakin kalusto- ja varustehankintoja.

Ensi vuonna julkisten menojen kasvu on edelleen vaimeata, mutta verokertymä kasvaa talouden toipuessa veronalennuksista huolimatta. Vuoteen 2026 kohdistuu aiemmin päätettyjä sopeutustoimia sekä syksyllä päätettyjä uusia toimia, jotka hidastavat menojen kasvua. Vuoden 2026 alijäämää parantaa myös työttömyysvakuutusmaksun korotus. Julkisen talouden alijäämä kohenee 3,6 prosenttiin ja velkaantuminen hidastuu.

Vuoteen 2028 mennessä julkisen talouden alijäämä paranee 3,1 prosenttiin. Hallituksen huhtikuussa 2025 linjaama puolustusmenojen nosto 3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2029 mennessä nostaa voimakkaasti menoja vuonna 2028 ja erityisesti vuonna 2029. Tämä heikentää myös julkisen talouden alijäämää ja nopeuttaa velkaantumista.

Valtionhallinto on julkisen talouden alasektoreista alijäämäisin. Sektorin alijäämä heikkenee tänä vuonna 4,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen ja paranee, kunnes puolustusmenojen kasvu heikentää rahoitusasemaa. Valtionhallinnon alijäämää parantaa hallituksen tekemät sopeutustoimet, mutta puolustus- ja korkomenojen kasvu taas vaikuttaa sitä heikentävästi.

Paikallishallinto pysyi viime vuonna edelleen alijäämäisenä, mutta sektorin menojen kasvu saatiin maltilliseksi. Paikallishallinnon kulutusmenot kasvoivat enää vain 2 prosenttia, kun vuotta aiemmin kasvua oli noin 10 prosenttia. Tänä vuonna menot kasvavat hieman nopeammin palkankorotusten ja TE-palvelu-uudistuksen vuoksi.

Kuntahallinnon alijäämä syvenee kuluvana vuonna, mikä aiheutuu mm. kulutusmenojen ja investointien kasvusta, vaimeasta verotulojen kehityksestä ja valtionosuuksiin tehtävistä leikkauksista. Vaikka kuntien verotulojen kasvu kiihtyy voimakkaasti ensi vuonna, kuntahallinnon alijäämä pienenee vain hieman ja on 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen, sillä sopimuskorotukset kiihdyttävät kustannusten nousua ja hallituksen valtionapuleikkaukset hidastavat kuntahallinnon tulojen kasvua. Kun määräaikaiset valtionosuusleikkaukset päättyvät, kuntahallinnon alijäämät supistuvat hieman ennustejakson lopulla.

Kuntahallinto

Kuntahallinnon alijäämä syvenee viime vuodesta 0,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen johtuen kulutusmenojen ja investointien kasvusta sekä heikosta verotulokehityksestä. Kulutusmenoja kiihdyttävät erityisesti palkkaratkaisuista johtuvat henkilöstömenot sekä kuntien laajentuneet tehtävät. Alijäämä supistuu ennustejakson lopulla hieman, mutta kuntien tulot eivät riitä kattamaan kasvavia menopaineita.

Kuntahallinnon rahoitusasema oli viime vuonna noin 900 miljoonaa alijäämäinen, pienentyen hieman edellisvuodesta. Valtionosuudet vähenivät muun muassa sote-siirtolaskelman tarkistuksen ja indeksisäästöjen vuoksi, mutta erityisesti verotulojen vahva kehitys ja kulutusmenojen kasvun hidastuminen tukivat samanaikaisesti kuntien taloutta. Kuntahallinnon rahoitusjäämä suhteessa BKT:hen heikkenee kuitenkin -0,6 prosenttiin vuonna 2025.

Kuntahallinnon ennustetaan pysyvän 0,5–0,6 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen myös vuosina 2026–2027. Kuntatalouden tilanteeseen vaikuttaa merkittävästi kulutusmenojen kasvu sekä valtionapuihin tehtävät leikkaukset. Kulutusmenot kasvavat ennustejaksolla pääasiassa hintojen nousun vuoksi. Sovitut palkkaratkaisut nostavat työvoimakustannuksia 2,8 % vuonna 2025, 3,2 % vuonna 2026 ja 3,9 % vuonna 2027. Kunta-alan ansiokehityksen ennakoidaan ylittävän yleisen ansiokehityksen erityisesti vuosina 2027–2028.

Hintojen kasvun lisäksi myös kulutusmenojen volyymi kasvaa vuonna 2025, sillä alkuvuodesta voimaan tullut TE-palvelu-uudistus siirsi kuntien vastuulle työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisen ja laajensi kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista. Uudistuksen seurauksena kuntahallinto on aiempaa suhdanneherkempi, sillä nyt tulojen lisäksi myös menot reagoivat työllisyyskehitykseen. Kuntien työttömyysetuuksien rahoitusmenoja on nostettu ennusteessa vuoden alkupuoliskon kertymien perusteella.

TE-palvelu-uudistuksesta huolimatta kuntien peruspalvelutuotannon painopiste säilyy koulutus- ja sivistyssektorilla, jonka kokonaispalvelutarve on laskeva syntyvyyden laskun vuoksi. Ennustejaksolla palvelutarpeen laskua on kuitenkin hieman loivennettu, sillä palveluiden järjestämisen kustannukset eivät alene samassa suhteessa. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste sekä erityisen tuen tarve ovat lisääntyneet viime vuosina.

Kuntien investoinnit pysyvät kokonaisuutena korkealla tasolla, vaikka kuntakohtaiset erot ovat huomattavia. Osassa kunnista investointinäköymät ovat laskevia, mutta etenkin kasvukeskuksissa muuttoliike ylläpitää kuntien investointipaineita. Valtaosa panostuksista kohdistuu välttämättömään perusinfrastruktuuriin kuten rakennuksiin, mutta myös vihreän siirtymän investoinnit pitävät osaltaan investointitasoa korkealla.

Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde, ja ne koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, yhteisö- ja kaivos-mineraaliverosta. Vuonna 2025 kuntien kokonaisverotulot kasvavat vain 0,7 prosenttia erityisesti kunnallisveron heikon kehityksen ja yhteisöverotuottojen supistumisen takia. Kokonaisverotulojen kasvu kuitenkin kiihtyy 5,8 prosenttiin vuonna 2026 ja on keskimäärin 3,8 prosenttia vuosina 2027–2029.

Tulonsiirrot valtiolta kunnille kasvavat kuluvana vuonna TE-palvelu-uudistuksen myötä kuntien tehtävien ja rahoitusvastuun laajentuessa. Valtionosuuksien kasvujää kuitenkin siirtyneiden tehtävien kustannusten kasvua pienemmäksi, sillä valtionosuuksiin tehdään samanaikaisesti leikkauksia. Vuonna 2026 valtion tulonsiirrot

kuntahallinnolle laskevat ennen kaikkea hallituksen peruspalveluiden valtionosuuksiin kohdentamien vähennysten vuoksi. Kun valtionosuuksiin jo aiemmin kohdennetut määräaikaiset leikkaukset päättyvät vuoden 2027 jälkeen, nousevat valtion tulonsiirrot kuntahallinnolle. Verorahoitus ei kuitenkaan riitä kattamaan kuntahallinnon tulojen ja menojen välistä epätasapainoa, vaikka kuntahallinnon alijäämän arvioidaan supistuvan ennustejakson lopulla 0,4 prosenttiin.

Tulojen ja menojen epätasapaino merkitsee kuntataloudessa veronkorotuksia ja tiukkoja säästötoimia tulevina vuosina, sillä palvelut ja palveluverkko on sopeutettava käytettävissä oleviin tuloihin. Kuntahallinnon alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan tarkasteluvuosina.

Ennusteeseen sisältyy riskejä molempiin suuntiin. Kehitysarviossa on oletettu, että sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättymisen ja uudelleenneuvotteluiden tulokset heikentävät kuntien vuokratuloja 150 milj. eurolla vuodesta 2026 alkaen. arvioita suuremmat sote-kiinteistöjen vuokranmenetykset voivat vaikuttaa kuntahallinnon kulutusmenojen hintakehitykseen ja heikentää kuntien tilannetta. Lisäksi ennusteeseen on sisällytetty kuntien ja kuntayhtymien omia pysyviä sopeutustoimia 150 milj. euroa vuodelle 2025. Kuntien omat sopeutustoimet voivat kuitenkin vahvistaa rahoitusasemaa ennustettua enemmän, mikäli palveluverkkoa tai henkilöstömenoja onnistutaan sopeuttamaan oletettua enemmän. Toisaalta sopeutustoimien epäonnistuminen tai muut menolisäykset, esimerkiksi arvioitua suuremmat sote-kiinteistöjen vuokramenetykset, voivat vastaavasti heikentää tilannetta.

Lähde: Valtiovarainministeriön julkaisuja 2025:49

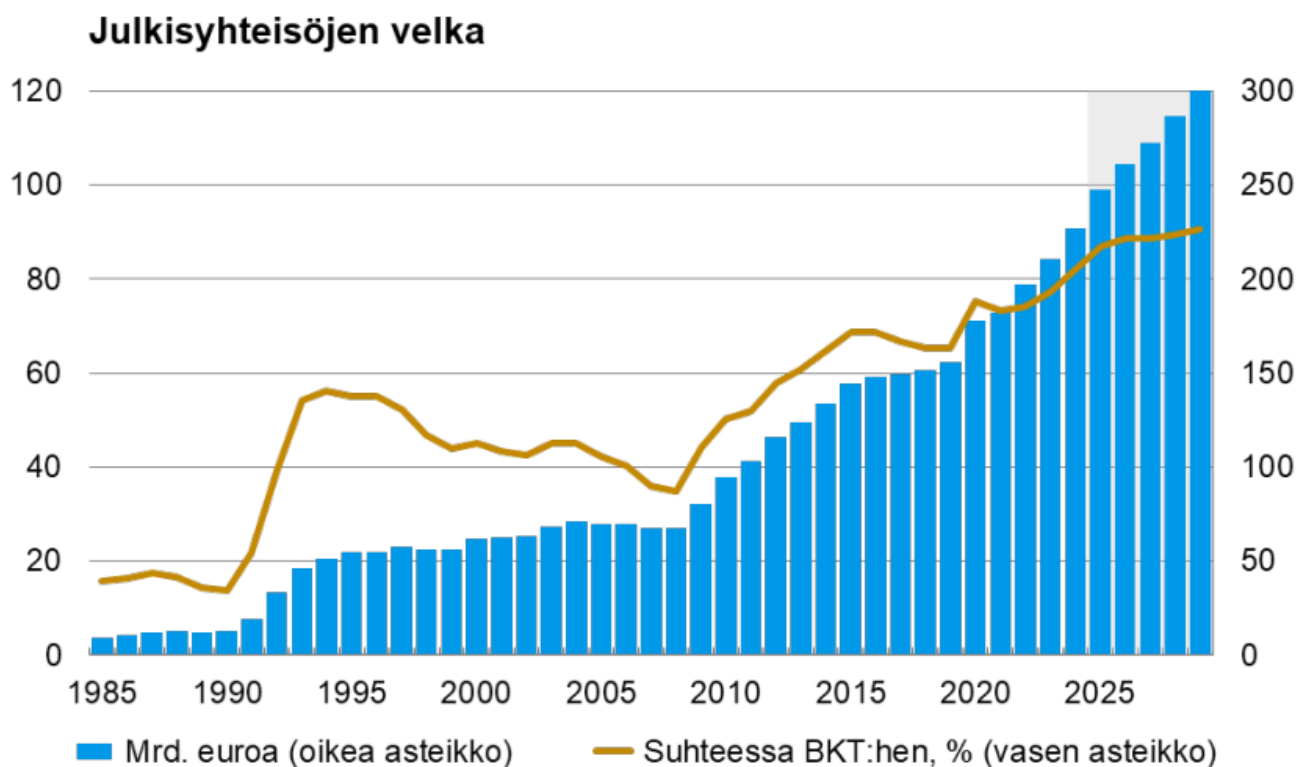
Keskeisiä talouden tunnuslukuja:

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Bruttokansantuote, arvo, mrd. euroa	273	276	285	295	307
Bruttokansantuotteen hinta, muutos, %	3,5	0,7	2,0	2,2	2,4
Palvelut, volyymin muutos, %	0,6	0,0	0,3	0,9	1,4
Koko teollisuus, volyymin muutos, %	1,6	3,9	2,6	1,8	1,6
Työn tuottavuus, muutos, %	-0,3	1,2	1,8	0,7	0,4
Työlliset, muutos, %	0,3	-1,0	-0,3	0,8	1,3
Työllisyysaste (20–64-vuotiaat), %	77,9	76,7	76,2	76,5	77,3
Työttömyysaste, %	7,2	8,4	9,4	9,0	8,4
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	6,2	1,6	0,4	1,4	1,9
Ansiotasoindeksi, muutos, %	4,2	3,1	3,0	3,6	3,0
Vaihtotase, mrd. euroa	-2,2	-0,1	-1,0	-1,0	-1,1
Vaihtotase, suhteessa BKT:hen, %	-0,8	0,0	-0,3	-0,4	-0,4
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	3,4	3,6	2,1	1,8	2,0

	2023	2024	2025*	2026*	2027*
Maailmankauppa, volyymin muutos, %	-1,1	2,4	1,6	1,7	2,9
USD/EUR	1,08	1,08	1,12	1,18	1,20
Teollisuuden raaka-ainehinnat, EA, %	-16,7	3,21	-2,15	-2,1	0,0
Raakaöljy (Brent), \$/barreli	82,0	79,7	70,3	68,9	68,0
3 kk euribor, %	3,4	3,6	2,1	1,8	2,0
Valtion obligaatiot (10 v), %	3,0	2,9	3,0	3,0	2,9
Tuontihinnat, muutos, %	-2,7	-1,0	1,0	1,3	1,7

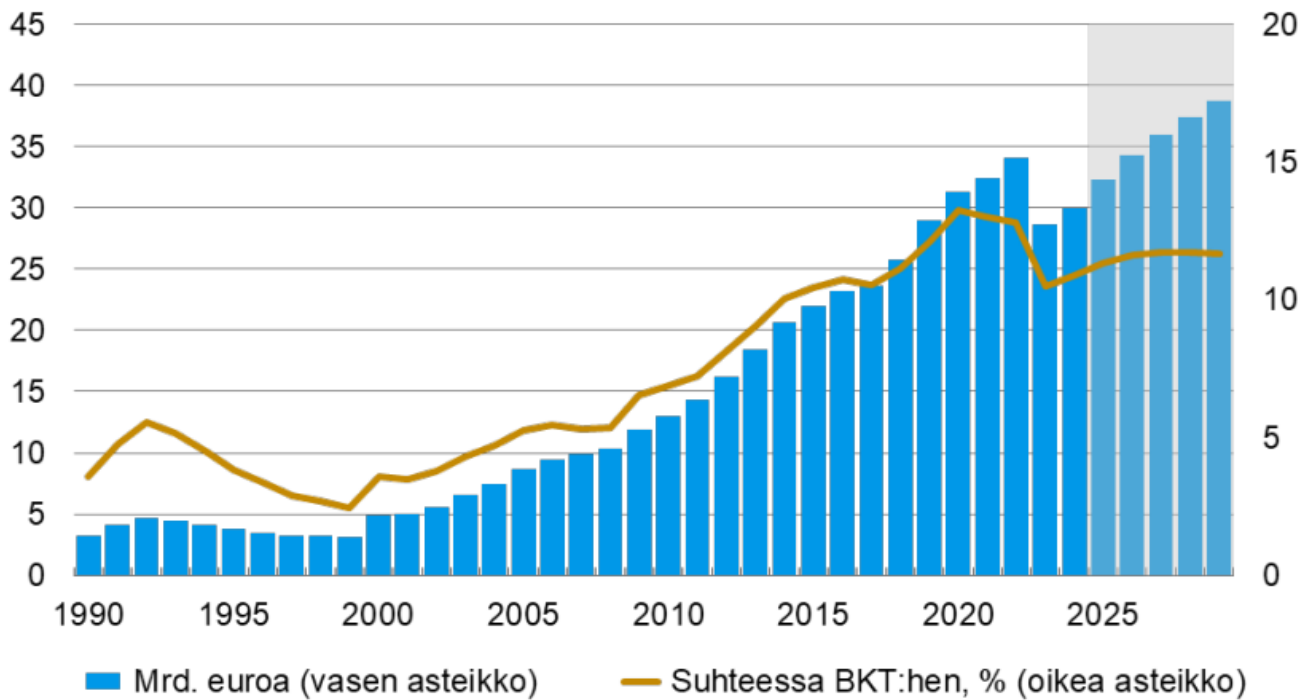
Lähteet: CPB, Macrobond, HWWI, Tilastokeskus, VM.

Lähde: VM taloudellinen katsaus, syksy 2025

Lähde: Tilastokeskus, VM

Kuntahallinnon velka

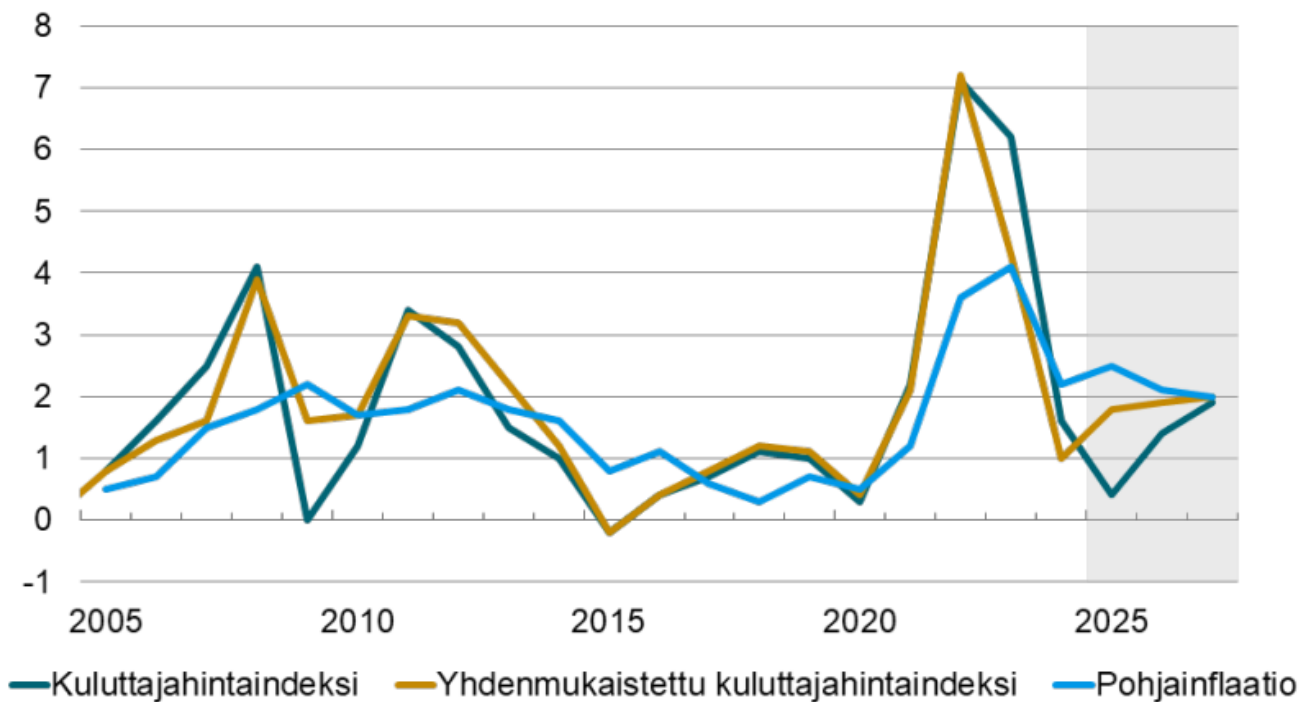

MI. hyvinvointialuehallinto vuoden 2022 loppuun saakka

Lähde: Tilastokeskus, VM

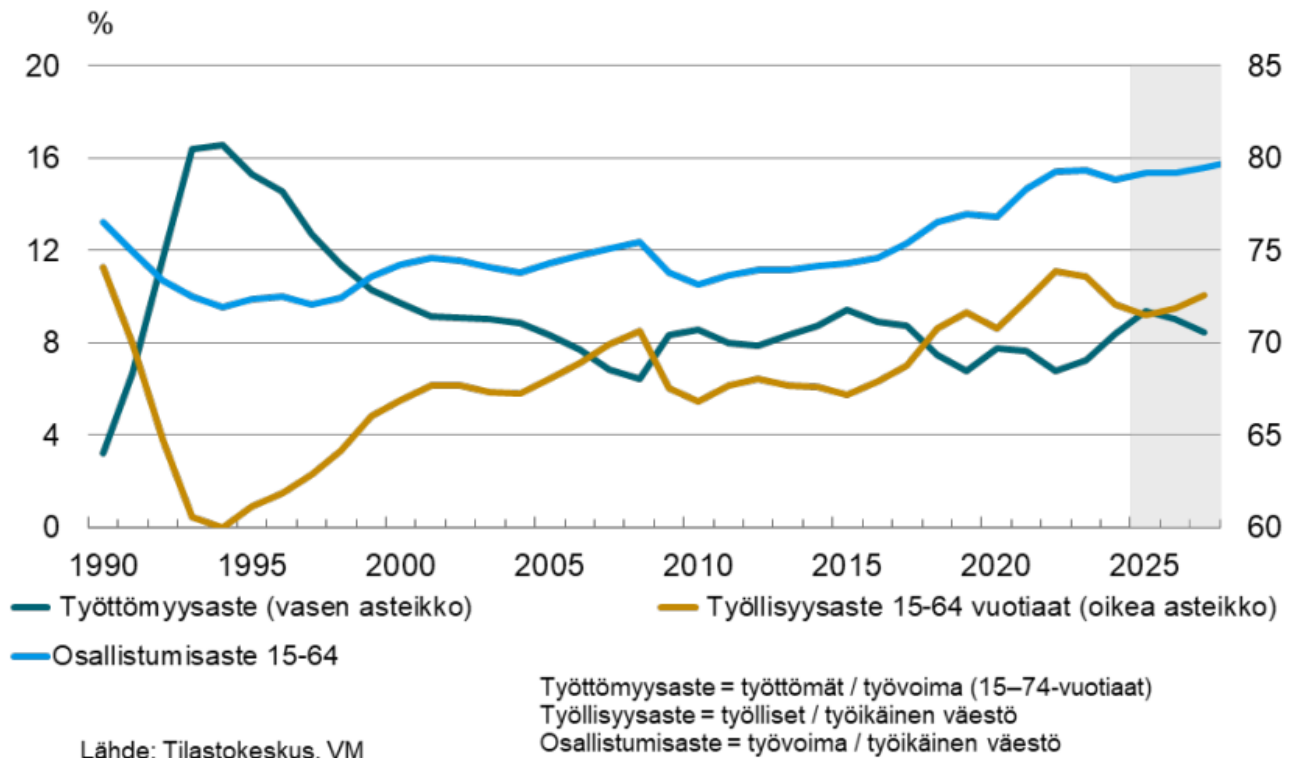
Kuluttajahintaindeksejä

muutos vuodentakaiseen, %

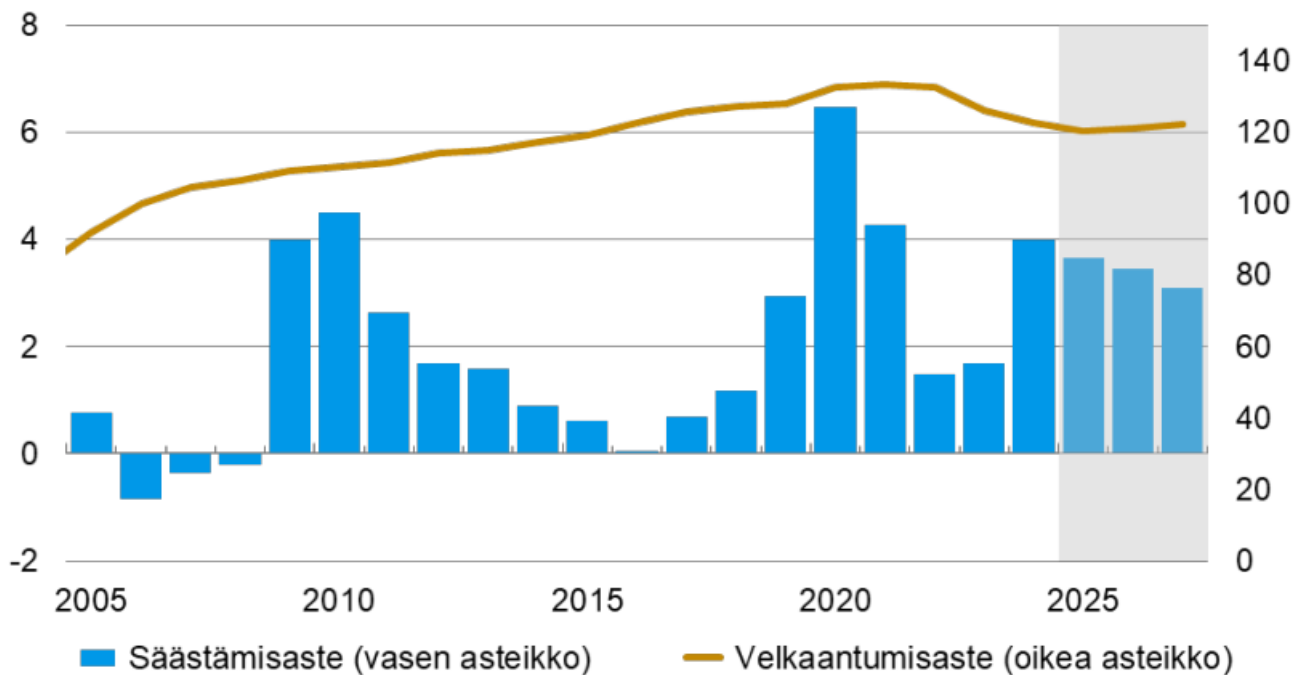
Lähde: Tilastokeskus, VM

Työllisyys ja työttömyys

Kotitalouksien säästäminen ja velkaantuminen

osuus käytettävissä olevista tuloista, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

1.3 Kuntatalouden näkymät

Kuntien taloustilanne heikkeni odotetusti vuonna 2024 edelliseen vuoteen verrattuna. Heikentymistä selittää pääosin se, että vuonna 2023 sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen kertaluonteiset erät vahvistivat merkittävästi taloutta niin kunnissa kuin kuntakonserneissakin. Vuoden 2024 tilanne oli kuitenkin parempi kuin mitä vuoden takaisessa kuntatalousohjelmassa ennakoitiin. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni lähes miljardilla eurolla noin 3,26 mrd. euroon. Tilikauden tuloksen heikkeneminen oli kuitenkin hieman maltillisempaa johtuen muutamista satunnaisista eristä. Toiminnan ja investointien rahavirta kääntyi ensimmäistä kertaa 2020-luvulla negatiiviseksi, mikä näkyi myös lainakannan selvänä kasvuna.

Kuntakonsernien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni yli 800 milj. eurolla noin 5,86 mrd. euroon. Vuosikate riitti kattamaan selvästi poistot, mutta ei kasvaneita nettoinvestointeja. Negatiivisen vuosikatteen kuntakonsernien määrä (9) pysyi kuitenkin edellisvuoden tapaan vähäisenä. Kuntakonsernien yhteenlaskettu tulos heikkeni edellisestä vuodesta 735 milj. eurolla 1,37 mrd. euroon. Sellaisten kuntakonsernien määrä, joilla on taseessa kertynyttä alijäämää, kasvoi yhdellä 21:stä 22:een. Alijäämäiset kuntakonsernit olivat pääosin pienten alle 2 000 asukkaan kuntien konserneja. Kuntakonsernien yhteenlaskettu lainamäärä kasvoi edellisvuoteen verrattuna. Lisäystä oli 1,83 mrd. euroa lainamäärän ollessa 40,66 mrd. euroa. Toiminnan ja investointien rahavirta heikkeni merkittävästi olleen 2,0 mrd. euroa negatiivinen, jolloin investointeja on jouduttu rahoittamaan lainoilla ja kertyneillä rahavaroilla. Aiempien vuosien tavoin suurilla kaupungeilla olivat selvästi suurimmat asukaskohtaiset lainamäärät ja pienillä kunnilla pienimmät.

Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus heikentää kuntataloutta noin 170 milj. eurolla vuonna 2026 vuoteen 2025 verrattuna. Vuoden 2026 talousarvioesityksessä kuntataloutta heikentävät erilaiset valtiontalouden sopeutustoimet. Kun tarkastellaan pääministeri Orpon hallituksen päätösperäisten toimien vaikutuksia koko vaalikauden ajalta, nettovaikutus on yhteensä noin 200 milj. euroa kuntataloutta vahvistava vuonna 2026.

Valtio osoittaa kuntien valtionapuihin noin 5,9 mrd. euroa vuonna 2026, mikä on noin 3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2025. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,9 mrd. euroa, kuntien verotulomenetysten korvaukset noin 0,5 mrd. euroa ja muut valtionavut noin 0,5 mrd. euroa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2026 noin 3,55 mrd. euroa. Valtionosuus kasvaa vuoden 2025 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 185,5 milj. euroa. Nettomääräisesti tehtävämuutosten vaikutus valtionosuuden tasoon on 69 milj. euroa vuonna 2026. Vuonna 2026 valtionosuutta lisäävät indeksikorotus 111,1 milj. euroa ja kustannustenjaon tarkistus 127,5 milj. euroa.

Valtionosuuteen esitetään hallituksen päättämien kasvutoimien rahoitukseen liittyvä 75 milj. euron pysyvä valtionosuuden vähennys. Myös sote-uudistuksen siirtolaskelmien tarkentumiseen liittyvä väliaikainen vähennys ja hallitusohjelman mukainen indeksikorotuksen 1 %-yksikköä vastaava vähennys pienentävät valtionosuutta vuonna 2026. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet kunnille ovat vuonna 2026 noin 1,3 mrd. euroa, kuten tänäkin vuonna. Kuntien kotouttamistehtävien lainsäädännöllisiä velvoitteita puretaan ja määrärahaa leikataan 30 miljoonaa euroa vuoden 2027 tasolla.

Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta, ja verotulot kehittyvät tänä vuonna heikosti. Pari vuotta jatkunut heikko työmarkkinasuhdanne ei vielä osoita kohenemisen merkkejä. Vuositasolla työllisiä on hieman viimevuotista vähemmän ja työttömiä selvästi enemmän, noin 9,4 prosenttia työvoimasta. Tuotannon kasvun myötä työllisyystilanteen ennakoidaan kuitenkin kohenevan vuodesta 2026 alkaen.

Heikko suhdannetilanne on välittynyt myös kuntatalouteen vuonna 2025, jonka verotuloennusteita on madallettu kertymätietojen perusteella vuoden edetessä. Vuosikate supistuu, mutta riittänee kattamaan poistot. Tilikauden tuloksen ennakoidaan olevan niukasti positiivinen, mutta tulosta vahvistaa osin kertaluontoinen satunnainen tuotto, jonka vaikutus ei ulotu tuleviin vuosiin. Toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee -1,1 miljardiin euroon.

Kuntatalouden näkymät pysyvät heikkoina myös vuonna 2026. Keväällä 2025 saavutettu kolmevuotinen palkkasopimus kasvattaa kuntatalouden kustannuksia selvästi. Vuonna 2025 työvoimakustannukset nousevat sopimuskorotusten vuoksi noin 2,8 prosenttia, vuonna 2026 3,2 prosenttia ja vuonna 2027 nousu kiihtyy 3,9 prosenttiin. Tämä kehitys lisää kustannuspaineita palveluvaltaisella kuntasektorilla, jossa henkilöstömenojen osuus on suuri. Kunta-alan palkankorotukset koostuvat perusratkaisun lisäksi palkkausjärjestelmien kehittämisohjelmasta, mikä nostaa alan palkankorotukset yleistä linjaa suuremmaksi. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava

peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuodelle 2026 on 3,5 prosenttia ja vuosille 2027–2029 keskimäärin 3,3 prosenttia vuodessa.

Vaikka verotulojen odotetaan kasvavan reippaasti vuonna 2026 suhdannetilanteen kohentuessa, kuntatalouden tulojen kehitystä hidastavat valtionapuihin kohdennetut vähennykset. Lisäksi sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten päättymisen ja uudelleenneuvottelut uhkaavat heikentää kuntien saamia vuokratuloja. Tulojen ja menojen epätasapaino syvenee, sillä vuosikatteet eivät riitä kattamaan nettoinvestointeja ja toiminnan ja investointien rahavirta painuu painelaskelmassa -1,4 miljardiin euroon vuonna 2026 ja edelleen -1,5 mrd. euroon vuonna 2027. Epätasapaino helpottuu hieman vuonna 2028, kun hallitusohjelman mukainen indeksijarru peruspalvelujen valtionosuuteen ja sote-uudistuksen määräaikaiset vähennykset koskien vuoden 2023 valtionosuuksia poistuvat. Toiminnan ja investointien rahavirta jää kuitenkin vuonna 2028 noin 1,2 miljardia ja vuonna 2029 1,0 miljardia negatiiviseksi.

Negatiiviset toiminnan ja investointien rahavirrat näkyvät kuntatalouden lainakannan kehityksessä, joka uhkaa kasvaa 26,5 mrd. euroon vuonna 2029. Kuntien verotulojen ennustetaan kasvavan selvästi Vuonna 2026 kuntien verotulojen ennustetaan kasvavan 5,2 prosenttia vuodesta 2025.

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2026 noin 10,7 mrd. euroa, mikä on noin 600 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2025. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella veropohjan kehitys sekä hallituksen tekemät päätökset. Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 1,7 mrd. euroa vuonna 2026, mikä on noin 102 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2025. Kiinteistöveron tuotto on noin 2,38 mrd. euroa vuonna 2026, mikä on noin 27 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2025. Vuonna 2024 voimaan tulleen kaivosmineraaliveron tuoton arvioidaan olevan noin 33 milj. euroa vuonna 2026. Tästä kaivosten sijaintikuntien osuus olisi 60 prosenttia eli noin 20 milj. euroa.

Laskennallinen talouden sopeutuspaine kasvaa lähivuosina kaikissa kuntaryhmissä Kuntatalousohjelmassa kuntien rahoitusaseman muutosta arvioidaan koko maan näkymien ohella myös kuntakokoryhmittäin. Kuntatalouden tarkastelujaksolla vuoteen 2029 saakka on epätasapaino tulojen ja menojen välillä. Tarkastelukauden loppua kohden mentäessä tilanne kääntyy kohti tasapainoa Manner-Suomen tasolla, kun pääministeri Orpon hallitusohjelman mukainen indeksijarru peruspalvelujen valtionosuudessa ja sote-uudistuksen määräaikaiset vähennykset koskien vuoden 2023 valtionosuuksia poistuvat.

Laskennallinen kunnallisveroprosentin korotuspaine kasvaa kaikissa kuntakokoryhmissä tarkastelujakson alussa, mutta maltillistuu vuoteen 2029 mentäessä. Isoimmat korotuspaineet kohdistuvat painelaskelman perusteella vuosiin 2026 ja 2027 ja koskevat kaikkia kuntakokoryhmiä. Korotuspaine kasvaa lähivuosina erityisesti väestöään menettävissä ja vanhemman väestön kunnissa, joissa veroprosentit ovat pääsääntöisesti jo nyt valtakunnallista keskitasoa korkeammat. Veropohjan rapautuminen voi olla kasvava uhka varsinkin pienemmissä kuntakokoryhmissä.

Kehyskauden loppua kohden mentäessä kaikkien kuntakokoryhmien toiminnan ja investointien rahavirta painuu negatiiviseksi, noin -163 euroa asukasta kohden koko maan tasolla. Kuntaryhmien välillä on kuitenkin suuria eroja. Heikkenevää toiminnan ja investointien rahavirtaa tarkasteluperiodilla selittävät merkittävältä osin nettoinvestointien pysyminen korkealla tasolla erityisesti suurissa kaupungeissa sekä valtionosuuteen tehtävät leikkaukset.

Vuonna 2025 negatiivisen vuosikatteen kuntia on arvon mukaan seitsemän, mikä on hieman vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärä kasvaa kuitenkin merkittävästi ensi vuodesta alkaen. Näistä suurin osa on alle 2 000 asukkaan kuntia.

Kuntien taloustilanne heikkeni vahvojen vuosien jälkeen

Kuntien talous heikkeni vuonna 2024 vuoden 2023 tilanteeseen nähden odotetusti. Kuntien yhteenlaskettu vuosikate heikkeni 970 milj. eurolla 3,26 mrd. euroon. Vuosikate riitti kattamaan poistot, mutta ei nettoinvestointeja. Tilikauden tulos heikkeni noin 670 milj. eurolla ollen kuitenkin 1,05 mrd. euroa positiivinen. Tuloksen vuosikattetta pienempi heikentyminen selittyy aiemmin mainituilla satunnaisilla tuotoilla. Positiivisen tuloksen ja ylijäämäisen tilikauden seurauksena taseen kertyneen ylijäämän määrä kasvoi reilulla miljardilla eurolla noin 17,59 mrd. euroon. Toiminnan ja investointien rahavirta kääntyi negatiiviseksi ollen noin -400 milj. euroa. Edellisen kerran toiminnan ja investointien rahavirta on ollut negatiivinen vuonna 2019.

Negatiivisen vuosikatteen kuntia oli 14 vuonna 2024 ja 15 vuonna 2023. Tilikauden tulos oli negatiivinen 84 kunnalla, kun vuonna 2023 määrä oli 55. Heikoimmat vuosikatteet olivat pienillä alle 2 000 asukkaan kunnilla, kun taas heikoimmat tulokset olivat 10 001–20 000 asukkaan kuntakokoryhmissä. Kuitenkin alle 2000 asukkaan kunnissa sekä vuosikate että tulos paranivat vuodesta 2023, kun kaikissa muissa kuntakokoryhmissä ne heikkenivät. Sellaisten kuntien määrä, joilla on taseessa kertynyttä alijäämää, kasvoi 16:sta 18:aan kuntaan.

Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen vuoden 2026 talousarviossa

Valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joiden nettovaikutus kuntatalouteen vaihtelee. Uusiin tai laajentuviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100 prosentin valtionosuus, ja valtion päättämien veroperustemuutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille. Osana keväällä 2024 linjattuja säästöpäätöksiä joitakin kuntien tehtäviä ja velvoitteita edelleen poistetaan. Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus heikentää kuntataloutta noin 170 milj. eurolla vuonna 2026 vuoteen 2025 verrattuna. Vuoden 2026 talousarvioesityksessä kuntataloutta heikentävät erilaiset valtiontalouden sopeutustoimet. Peruspalveluiden valtionosuuteen kohdennetaan 75 milj. euron vähennys, ja myös vuonna 2026 valtionosuuden indeksikorotuksesta vähennetään yksi prosenttiyksikkö. Kun tarkastellaan pääministeri Orpon hallituksen päätösperäisten toimien vaikutuksia koko vaalikauden ajalta, nettovaikutus on yhteensä noin 200 milj. euroa kuntataloutta vahvistava vuonna 2026. Luvussa ei ole huomioitu sitä, että vuosina 2024–2025 toteutettu sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavoitintarkaisu kasvatti kuntien verotuloja ja vähensi kuntatyöntekijöiden maksurasitusta noin 100 milj. eurolla vuodessa.

Talouden sopeutuspainetta kuntakokoryhmittäin ja rahoitusperiaatteen toteutumisen arviointi

Kuntalain mukaan kuntien rahoitusaseman muutosta arvioidaan kuntatalousohjelmassa koko maan näkökulmasta ohella myös kuntaryhmittäin. Kuntien rahoituksen riittävyyttä kuvataan kuntatalousohjelmassa toiminnan ja investointien rahavirta -käsitteen avulla. Toiminnan ja investointien rahavirta ilmaisee negatiivisena paineen lainakannan kasvattamiseen tai veroprosentin korottamiseen ja positiivisena laskennallista mahdollisuutta muun muassa lainojen lyhentämiseen tai veroprosentin alentamiseen.

Toiminnan ja investointien rahavirtaa tarkasteltaessa on huomioitava, että kuntien kyky rahoittaa lakisääteiset tehtävänsä perustuu pitkän aikavälin tulojen ja menojen tasapainopyrkimykseen. Lyhyemmällä aikavälillä kuntien nettoinvestointitarpeet voidaan kuitenkin rahoittaa nettolainanotolla, joten toiminnan ja investointien rahavirran negatiivisuus ei välttämättä suoraan kerro siitä, ettei rahoitusperiaate toteutu. Kuntien taloudellinen kantokyky ja maksukyky ovat pidemmällä aikavälillä uhattuna, jos toiminnan ja investointien rahavirta on pysyvästi negatiivinen. Kuntien velkakestävyyttä arvioitaessa tulisi siten huomioida aina kokonaisuus – tulevat odotetut tulot ja menot suhteessa nykyiseen nettovelkataakkaan. Toiminnan ja investointien rahavirran ohella on syytä tarkastella myös suhteellista velkaantuneisuutta ja tilikauden tuloksen kehitystä ajassa. On tarkoituksenmukaista myös eriyttää käyttötalouden rakenteellinen jäämä investointitaloudesta. Esimerkiksi palveluiden tuottavuutta kohentavia investointeja voi olla lyhyellä aikavälillä perusteltua rahoittaa velalla, jos velanoton riskienhallinta ja tulevat tulot ovat riittävällä tasolla.

Kokonaisuutena arvioiden ja painelaskelmaan liittyvät epävarmuustekijät huomioiden kuntataloudessa on tarkastelujaksolla epätasapaino tulojen ja menojen välillä. Tarkastelukauden loppua kohden mentäessä tilanne kääntyy kohti tasapainoa Manner-Suomen tasolla, kun pääministeri Orpon hallitusohjelman mukainen indeksijarru peruspalvelujen valtionosuudessa ja sote-uudistuksen määräaikaisten vähennykset koskien vuoden 2023 valtionosuuksia poistuvat.

Laskennallinen kunnallisveroprosentin korotuspaine kasvaa kaikissa kuntakokoryhmissä tarkastelujakson alussa, mutta maltillistuu vuoteen 2029 mentäessä. Pienemmissä kuntakokoryhmissä laskennallinen veroprosentin korotuspaine kasvaa yksittäisinä vuosina merkittävästi. Suurimmissa kaupungeissa laskennallinen korotuspaine pysyy maltillisena ja pienenee tarkastelukauden loppua kohden. Laskennallisen korotuspaineen kehitys näkyy myös negatiivisena vuosikatteenä ja tilikauden tuloksena. Negatiivisen vuosikatteen kunnissa tulisikin kiinnittää huomiota vuosikatteen vahvistamiseen, jotta velkaantuminen ei muodostu ongelmaksi suhteessa tulo-pohjaan.

Veropohjan rapautuminen voi olla kasvava uhka varsinkin pienemmissä kuntakokoryhmissä. Epätasapainon arvioidaan kasvavan lähivuosien aikana mm. väestörakenteen muutosten, yleisen talous- ja työllisyyskehityksen sekä suurten kaupunkien kasvavien investointi- ja menopaineiden vuoksi. Mikäli epätasapainoa ei saada sopeutettua, yhdistettynä monien kuntien näkökulmasta heikentyvään väestöennusteeseen, on kuntataloudessa odotettavissa merkittäviä haasteita ja kunnallisveroprosentit eriytyvät. Suurten kaupunkien ja niiden ympärys-kuntien investointitarpeiden kartoituksessa tulee jatkossa kiinnittää huomiota investointien ajoitukseen ja tarpeellisuuteen.

Kunnista poistuneet vaikeasti ennustettavat sote-kustannukset, sivistystoimen palvelutarpeen lasku ja pienevät investointitarpeet tuovat ennakoitavuutta varsinkin pienempien kuntien talouteen, mutta investointien harkinta ja palvelutarpeen ennakoivan suunnittelun tarve lisääntyy talouden sopeutusmahdollisuuksien siirtyessä enemmän veroprosentin korotuksiin. Pitkällä aikavälillä varsinkin pienemmissä kuntakokoryhmissä tulisi kiinnittää huomiota myös sivistys- ja opetustoimen kustannuskehitykseen ja tarvittaessa tarkastella mahdollisuutta kouluverkon tiivistämiseen tai kuntakoon kasvattamiseen. Erityisen haastavaksi tilanne nousee kunnissa, joissa on vain

yksi peruskoulu ja sopeutusta talouteen ei voida hakea kouluverkkoa tarkastelemalla. Mikäli kouluverkko ei mahdollista sopeuttamista, nousevat opetuksen yksikkökustannukset verrattain korkeiksi ja vastaava sopeuttamistarve realisoituu veroprosentin korotuspaineena. Korotuspaine kasvaa lähivuosina erityisesti väestöään menettävissä ja vanhemman väestön kunnissa, joissa veroprosentit ovat pääsääntöisesti jo nyt valtakunnallista keskitasoa korkeammat.

Alenevan syntyvyyden myötä sivistystoimen palvelutarve on helposti ennustettavaa ja päätöksiä tulisi tehdä etupainotteisesti. Laskevat oppilasmäärät eivät lyhyellä aikavälillä helpota kuntien kustannuspainetta sivistys- ja opetustoimessa, sillä ne näkyvät varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstö-, ruokailu- ja kuljetuskustannuksissa vasta pitkällä aikavälillä. Toisaalta myös suurissa kaupungeissa on merkittävää kustannusten nousupainetta kasvavien oppilasmäärien ja investointitarpeiden vuoksi.

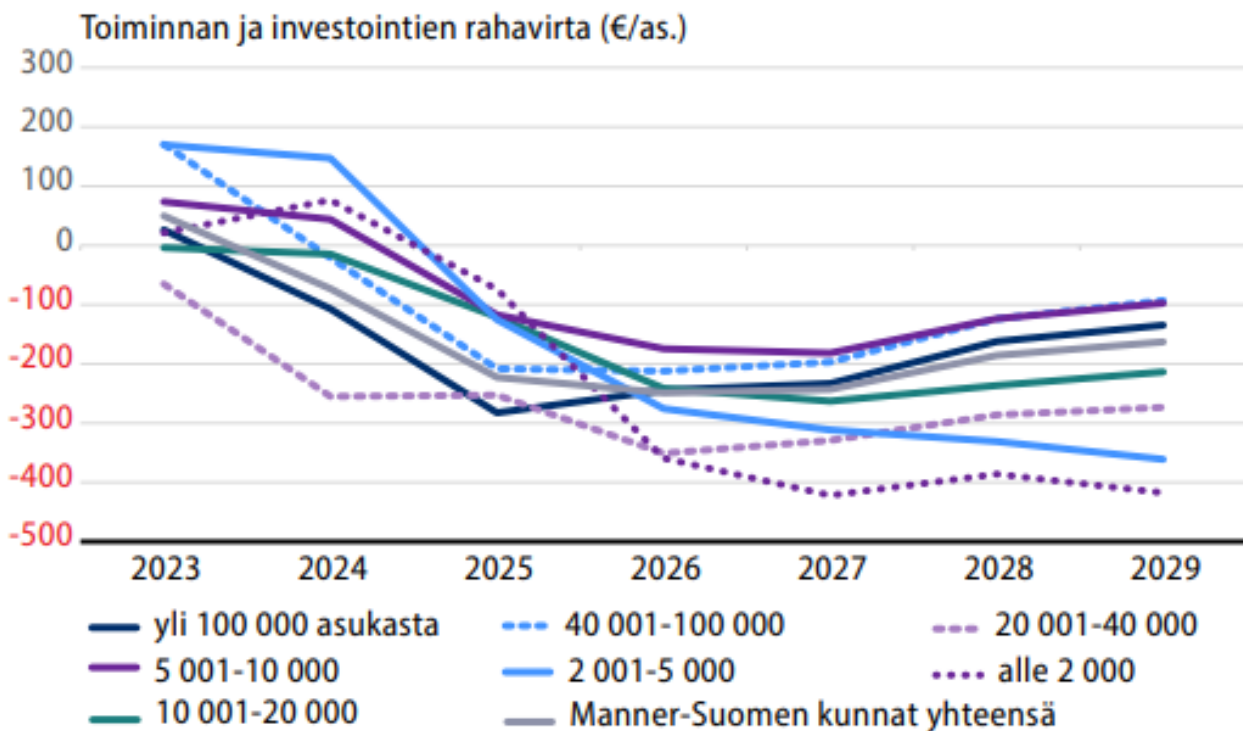
Talouden sopeutuspaine kuntakokoryhmittäin

Kuntakokoryhmittäisessä talouden sopeutuspaineen arvioinnissa hyödynnetään koko maan tasoista kuntatalouden kehitysarviota. Kuntakohtaisiin tietoihin perustuvaa arviota on tarkennettu myös kuntien vuoden 2024 tilinpäätöstiedoilla, hinta- ja veroennusteilla ja tarkastelukauden ennakkolisilla valti-onosuustiedoilla.

Talouden sopeutuspainetta arvioidaan ohjelmassa toiminnan ja investointien rahavirta -käsitteen avulla. Aikaisempina vuosina toiminnan ja investointien rahavirta on ollut positiivinen tai lähellä tasapainoa lähes kaikissa kuntakokoryhmissä. Kuntien tilinpäätöstietojen mukaan vuoden 2024 tilanne heikkenee edellisestä vuodesta lähes kaikissa kuntakokoryhmissä. Tarkastelukauden aikana toiminnan ja investointien rahavirta laskee koko maan tasolla ja kuntakokoryhmittäin tarkasteltuna kaikissa negatiiviseksi. Kauden lopulla vuonna 2029 toiminnan ja investointien rahavirran arvioidaan olevan negatiivinen kaikissa kuntakokoryhmissä, koko maan tasolla noin -163 euroa asukasta kohden. Koko tarkastelujakson ajan kuntakokoryhmien välillä on merkittäviä eroja, mutta myös kuntaryhmien sisällä esiintyy hajontaa.

Lähde: VM Kuntatalousohjelma vuodelle 2026/Syksy 2025, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2025:53

Arvio kuntien laskennallisista poikkeamista rahoituksellisesta tasapainosta (toiminnan ja investointien rahavirta) vuosina 2023–2029 kuntakokoryhmittäin, euroa/asukas.

Kuntatalouden kehitysarvio vuoteen 2029

Tuloksen muodostuminen	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1. Toimintakate	-14,3	-15,4	-16,2	-16,6	-17,1	-17,5
2. Verotulot	14,1	14,1	14,8	15,4	16,0	16,6
3. Valtionosuudet, käyttötalous	3,4	4,1	4,2	4,2	4,5	4,7
4. Rahoitustuotot ja kulut, netto	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
5. Vuosikate	3,6	3,0	3,2	3,1	3,7	4,1
6. Poistot	-2,9	-3,0	-3,1	-3,2	-3,3	-3,4
7. Satunnaiset erät, netto	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Tilikauden tulos	1,1	0,4	0,1	0,0	0,4	0,7
Rahoitus						
9. Vuosikate	3,6	3,0	3,2	3,1	3,7	4,1
10. Satunnaiset erät	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
11. Tulorahoituksen korjauserät	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4	-0,4
12. Tulorahoitus, netto	3,5	3,0	2,7	2,7	3,3	3,7
13. Käyttöomaisuusinvestoinnit	-4,8	-4,9	-5,1	-5,2	-5,4	-5,6
14. Rahoitusosuudet ja myyntitulot	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
15. Investoinnit, netto	-3,9	-4,0	-4,2	-4,2	-4,5	-4,7
16. Toiminnan ja investointien rahavirta	-0,4	-1,1	-1,4	-1,5	-1,2	-1,0
17. Lainakanta	20,5	21,5	22,9	24,4	25,6	26,5
18. Kassavarat	6,5	6,3	6,1	5,9	5,6	5,4
19. Nettovelka (lainat - kassavarat)	14,0	15,2	16,9	18,6	19,9	21,1

1.4 Nurmeksien kaupungin talouden näkymät

Vuonna 2024 Nurmeksien tilinpäätöksessä tilikauden ylijäämää kertyi 710 tuhatta euroa mikä oli 786 tuhatta parempi kuin muutetussa talousarviossa ennakoitu alijäämä (-75 tuhatta euroa). Talousarvion tulokseksi vuodelle 2025 on budjetoitu -1 101 225 euroa. Vuoden 2025 tuloksen arvioidaan talousarvion laadintahetken tietämyksen perusteella olevan noin 600 000 €.

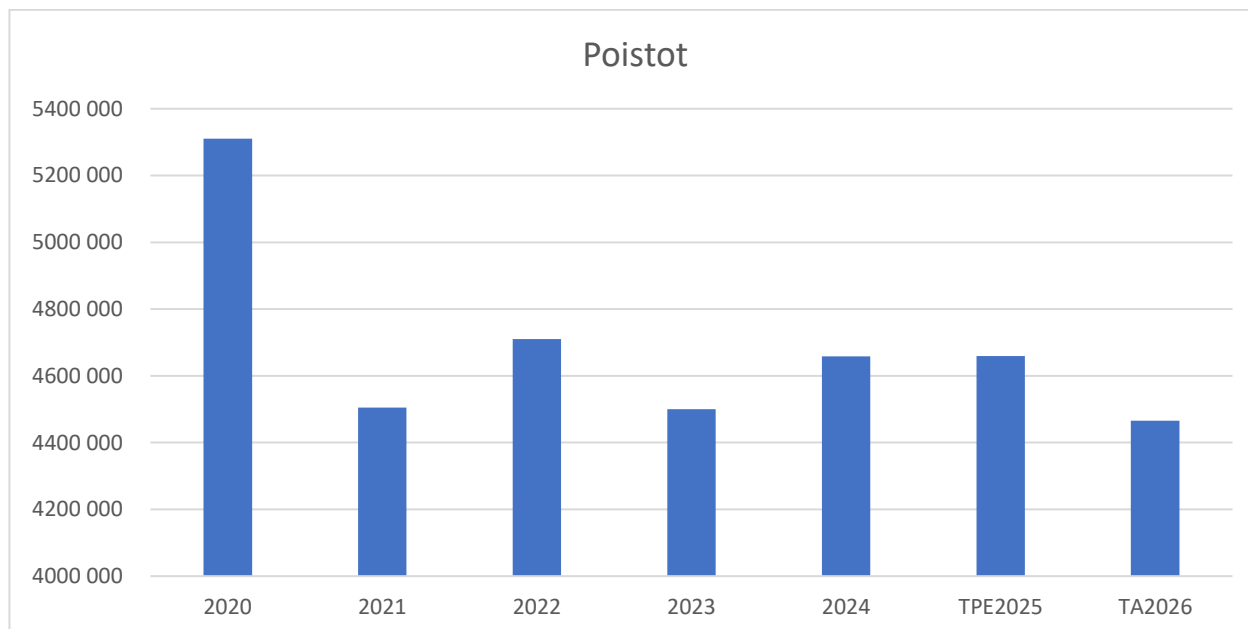
Talousarviovuoden 2026 tulos on noin -0,5 m€. Talousarviovuoden 2026 ylijäämä on noin 100 000 €.

Vuonna 2026 kuntataloudessa näkyy edelleen TE-muutoksen vaikutus valtionosuuksiin. Nurmeksien kaupungin taloudessa tämä tarkoittaa euromääräisesti valtionosuuksien vähenemistä noin 400 000 eurolla. Kuitenkin valtionosuudet pitävät sisällään 1,05 miljoonaa euroa työllisyyspalveluiden rahoitusta, joka ei riitä lakisääteisten työllisyyspalveluiden ja työmarkkinatuen kuntaosuuden kattamiseen.

Sote-menoista vain ympäristöterveydenhuollon kustannukset jäivät edelleen kuntien maksettavaksi. Ympäristöterveydenhuollon menot kasvavat 59118 euroa (+12,8 %) vuoden 2025 alkuperäisestä talousarviosta.

€	2023	2024	2025	2026	muutos € 2025 → 2026	muutos-% 2025 → 2026
Ympäristöterveydenhuolto	449 966	451 152	462 938	522 056	59 118	12,8 %

Poistojen kehitys v.2020 tapahtuneen kuntaliitoksen jälkeen

Väestö

Väestön kehitys on ollut selkeästi vähenevä. Vuoden 2025 tammi-syyskuussa kuntien välinen nettomuutto on Nurmeksessa ollut yhteensä -92 henkilöä, netto maahanmuutto 37 henkilöä. Tämä johtunee ainakin osittain Nurmekseen opiskelemaan saapuneiden tulomuutosta. Väestömäärä kokonaisuutena on vähentynyt 147 henkilöä vuoden 2024 lopusta. Yhdeksän ensimmäisen kuukauden aikana syntyneitä on ollut 37 ja kuolleita 131. Luonnollinen väestötappio on ollut 94 henkilöä. Kokonaisväestö vuoden 2025 syyskuun lopussa on Tilastokeskuksen väestötilaston mukaan 8833 asukasta.

Alue	Elävänä syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen tulomuutto	Kuntien välinen lähtömuutto	Kuntien välinen nettomuutto	Maahanmuutto Suomeen	Maastamuutto Suomesta	Nettomaahanmuutto	Kokonaisnetto muutto	Kokonaismuutos	Väkiluku ennakkotieto kk lopussa
Pohjois-Karjala	750	1 503	-753	5 999	6 741	-742	1 177	146	1 031	289	-457	161 634
Sk Joensuu	643	1 048	-405	5 272	5 666	-394	992	133	859	465	62	127 701
Sk Keski-Karjala	46	198	-152	372	524	-152	78	8	70	-82	-234	15 189
Sk Pielisen Karjala	61	257	-196	355	551	-196	107	5	102	-94	-285	18 744
Heinävesi	9	62	-53	96	92	4	21	4	17	21	-32	2 897
Ilomantsi	11	68	-57	109	137	-28	16	6	10	-18	-76	4 306
Joensuu	405	575	-170	3 383	3 630	-247	855	99	756	509	345	79 086
Juuka	8	61	-53	102	143	-41	5	2	3	-38	-92	4 068
Kitee	29	117	-88	195	293	-98	68	4	64	-34	-121	9 445
Kontiolahti	113	88	25	669	715	-46	14	10	4	-42	-18	15 053
Lieksa	24	126	-102	178	282	-104	69	4	65	-39	-138	9 911
Liperi	64	88	-24	560	550	10	65	7	58	68	45	11 958
Nurmes	37	131	-94	177	269	-92	38	1	37	-55	-147	8 833
Outokumpu	14	64	-50	252	270	-18	8	4	4	-14	-64	6 380
Polvijärvi	19	42	-23	101	129	-28	8	1	7	-21	-46	3 953
Rääkkylä	3	27	-24	54	70	-16	1	0	1	-15	-39	1 842
Tohmajärvi	14	54	-40	123	161	-38	9	4	5	-33	-74	3 902

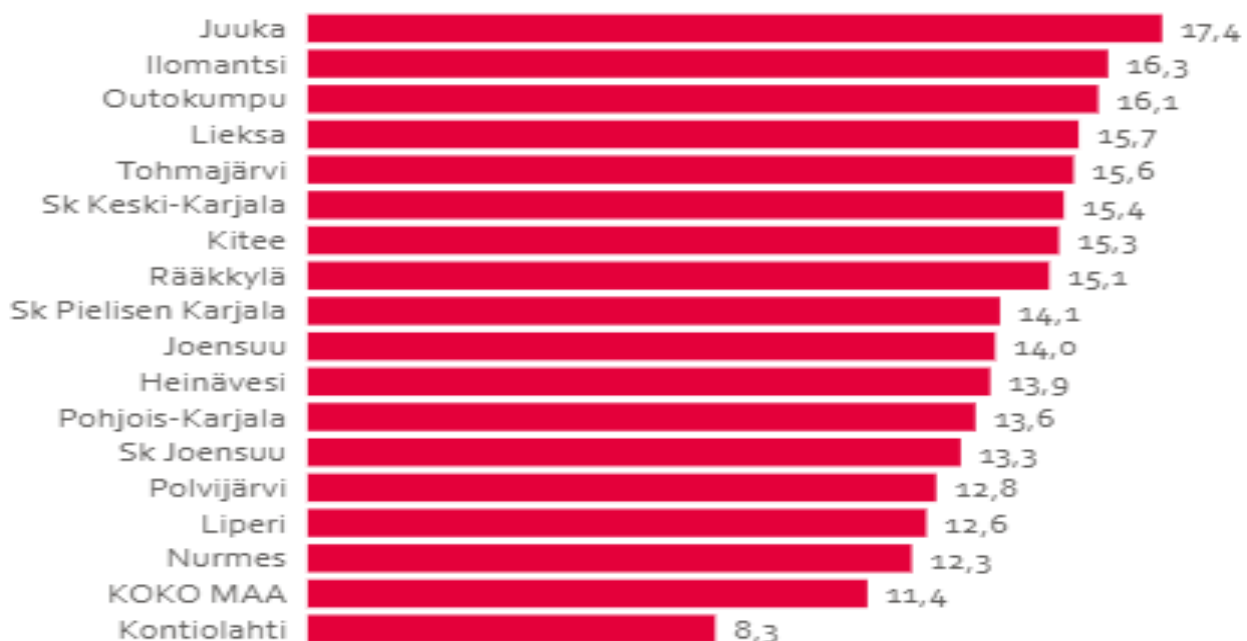
Lähde: Tilastokeskus, Väestötilasto

Työttömyys

Työttömien työnhakijoiden määrä on noussut vuoden 2025 aikana ja Nurmeksen työttömyys vuoden 2025 syyskuussa oli Työ- ja elinkeinoministeriön ennakkotiedon mukaan 12,3 prosenttia. Työttömyysaste on maakunnan kunnista toiseksi alin.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (%), 9/2025, Lähde: TEM

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta %

1.5 Riskien arviointi Nurmeksien kaupungin talousarvioprosessissa

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt syyskuussa 2020 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan linjaukset ja kaupunginhallitus on hyväksynyt päivitetyn ohjeistuksen lokakuussa 2023. Ohjeistuksessa kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset riskit, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit. Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sekä sisäisiä että ulkoisia riskejä.

Riskienhallintaa toteutetaan talousarvion ja merkittävien päätösten valmistelun yhteydessä. Hyvinvointilautakunnan ja kaupunkirakennelautakunnan sekä konsernin tytäryhtiöiden tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Kaupunginhallitus kokoaa näiden perusteella koko kaupunkikonsernia koskevan riskianalyysin ja menettelytavat merkittävimpien riskien hallitsemiseksi.

Talousarviossa jokaisen toimialan kohdalla on kerrottu näkemys toimialan talousarviovuoden riskeistä ja niihin varautumisesta. Tytäryhtiöiden riskit on käyty läpi tytäryhtiöiden hallituksissa ja niistä kirjataan merkittävimmät riskit talousarviokirjaan.

1.6 Vuoden 2025 talousarvioon kirjattujen riskien analyysi

Työllisyyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyi valtiolta kunnille vuoden 2025 alusta. Työttömien määrä kasvoi vuoden ensimmäisellä kolmanneksella ja työttömyysaste oli huhtikuussa 15,7 %. Syksyä kohti työttömyysaste on alentunut, ollen syyskuussa 12,3 %. Nuorisotyöttömyyden lisääntyminen on huolestuttavaa ja sen alentamiseksi on etsitty keinoja koko työllisyysalueen voimin. Valtion myöntämä rahoitus työllisyyden hoitamiseen ja työttömyysturvan kunnan maksuosuuteen ei riitä lähellekään vuonna 2025. Nurmeksien kaupunki rahoittaa työttömyysturvan kuntarahaosuutta noin 200 000 € suuremmalla summalla, kuin valtion muuttuviin kustannuksiin myöntämä rahoitus on. Valtion kunnille myöntämä työllisyyden hoidon rahoitus pienenee jatkossa vuosittain. Syksyllä 2024 vuoden 2025 talousarviota laadittaessa varauduttiin työttömyysturvan kuntarahaosuuden liki kaksinkertaistumiseen, mutta nyt näyttää onneksi siltä, etteivät kulut toteudu ihan niin suurina.

Valtionosuusuudistuksen ajankohta siirtyi ensin vuodesta 2026 vuoteen 2027 ja lopulta 20.11.2025 kuntaministeri ilmoitti, ettei valtionosuusuudistus etene tällä hallituskaudella.

Henkilöstö on kunnan tärkein voimavara ja työhyvinvointiin on kiinnitetty huomiota. Työssä viihtyvyyttä kartoitetaan mm. työterveyshuollon vuosittaisella kyselyllä ja epäkohtiin puututaan. Nurmeksien kaupungilla on mahdollista tehdä etätöitä, mikä tuo joustoa työelämään. Työterveyshuollon palvelut ovat kattavammat kuin aikaisempina vuosina ja palveluiden piiriin pääsee kohtuullisessa ajassa. Esihenkilötyön tueksi on otettu käyttöön työterveyshuollon ylläpitämä työkyvyn tuen sovellus ja esihenkilöklinit. Työkyvyn tuen sovelluksella esihenkilö voi kirjata sähköiseen järjestelmään työntekijän kanssa käydyt keskustelut mm. sairauspoissaoloista ja työkyvystä. Esihenkilöklinit järjestetään kaksi kertaa vuodessa toimialoittain, jossa käsitellään toimialan sairauspoissaoloja ja muita esihenkilötyössä nousseita asioita.

Kaupungilla on käytössä henkilöstölle Epassi (liikunta- ja kulttuurietu, hieronta ja hammashoito) arvoltaan 120 euroa/henkilö. Työhyvinvointi ja työssä viihtyminen lisäävät pitovoimaa. Esihenkilöiden kouluttamiseen on panostettu mm. järjestämällä Eduhousen kautta koulutuspaketit 1 ja 2. Koulutuspaketti 1 sisältää mm. työsuhteiden juridiikkaa sekä asiaa työturvallisuuslaista, jotka ovat pakottavaa lainsäädäntöä, työnantajan direktio-oikeutta, työntekijän oikeuksia ja velvollisuuksia, työsopimuksen laadintaa, koeaikaa, työsuhteen päättymistä, työsuhteen eri muotoja sekä vuosilomia. Koulutuspaketti 2 sisältää mm. häirinnän ja epäasiallisen kohtelun kieltoa ja niihin puuttumista sekä esihenkilön vuorovaikutustaitoja. Esihenkilöinfoissa kerrotaan tärkeimmät ajankohtaiset asiat ja esitellään henkilöstöä tai esihenkilötyötä koskevat uudet tai päivitettyt ohjeet. Esihenkilötyön tukemiseen on jatkossakin kiinnitettävä huomiota. Sijaisjärjestelyt ja työkuorman tasaaminen ovat myös osa riskien hallintaa, jossa henkilöstöresurssien sopiva määrä ja kohdentaminen ovat avainasemassa.

Hallitus vie uusia kuntatalouteen vaikuttavia muutoksia läpi aiempaa nopeammin. Hallitus leikkaa kuntien valtionosuusrahoitusta vuonna 2026 pysyvästi 75 miljoonalla eurolla.

Hyvinvointialue on irtisanonut Sote-kiinteistöjen vuokrasopimukset ja uusista vuokratasosta ei ole päästy sopimukseen. Vuokrattujen tilojen määrä ja vuokratulojen pieneneminen on todennäköistä. Kiinteistöjen yhtiöittäminen toteutunee Nurmeksens osalta vuonna 2026.

Päätöksistä valittaminen ja oikeusasteista tulevat lausunto/vastinepyynnöt, niihin vastaaminen ja vastineiden laatiminen ovat työllistäneet hallintoa myös vuonna 2025. Näistä on myös aiheutunut kustannuksia.

Tasopalkkajärjestelmän käyttöönotto on sujunut hyvin. Tasopalkkajärjestelmää kehitetään ja taulukoita sekä perusteluja muokataan vielä sitä mukaa kun siihen havaitaan tarvetta.

1.7 Riskit talouden suunnittelukaudella

Inhouse-lakiuudistus etenee ja laki astunee voimaan vuoden 2026 alusta lukien. Laissa määritelty 10 % vähimmäisomistusosuus vaikuttaa suuresti pienten ja keskisuurten kuntien palvelujen hankintaan ostopalveluna Inhouse-yhtiöiltä. Lakimuutos aiheuttaa nopean kilpailuttamispaineen tai palvelujen oston järjestelypaineen ja vaikuttaa Nurmeksens kaupungin osalta myös merkittävästi. Tällä hetkellä Nurmeksens kaupunki ostaa ICT-palvelut, taloushallinnonpalvelut ja henkilöstöhallinnon palvelut Meidän IT ja Talous Oy:ltä. Tässä piilee iso riski kustannusten kasvuun, vaikka lainsäätäjillä on varmasti ollut perimmäisenä tavoitteena saada aikaan kustannussäästöjä.

HR-järjestelmämuutos tapahtuu vuoden 2026 alusta alkaen, jolloin käyttöön otetaan Personec-ohjelma. Uuden ohjelman käyttöönottoa on valmisteltu puoli vuotta, mutta aina uuden ohjelman käyttöönottoon liittyy erilaisia riskejä. Olemme toisessa erässä ohjelman käyttöönoton suhteen, joten suhtaudumme kuitenkin luottavaisin mielin ohjelmanvaihdokseen.

Työttömyyden kustannukset ovat käymässä kunnille ennakoitua roimasti kalliimmaksi. Kunnat ovat maksaneet tammi-elokuun ajalta työttömyysetuuksien rahoitusvastuuta yhteensä jo noin 510 miljoonaa euroa. Vanhan järjestelmän mukaiset kustannukset työmarkkinatuesta kunnille olivat yhteensä 470 miljoonaa euroa koko viime vuodelta.

Työllisyyspalveluiden uudistuksen yhteydessä arvioitiin, että kulut nousevat tästä entisestä tasosta 216 miljoonaa euroa eli 46 %. Tällä summalla kuntien valtionosuuksia kasvatettiin lisääntyvien etuusmenojen kattamiseksi. Oletus oli siis, että kunnille aiheutuvat kustannukset etuusmenoista olisivat uudistuksen jälkeen vajaat 700 miljoonaa euroa. Tammi-heinäkuu 2025 toteuma on kuitenkin 61 % enemmän kuin vanhan järjestelmän kustannukset vuotta aiemmin. Tämä enteilee koko vuoden 2025 kustannukseksi noin 750–800 miljoonaa euroa. Tämä on 50–100 miljoonaa euroa enemmän kuin ennakkoon arvioitiin.

Pohjois-Karjalan työllisyysalue aloitti toimintansa vuoden 2025 alussa, jolloin työvoimapalvelut siirtyivät valtion TE-palveluilta kunnille. Vuoden alusta voimaan tulneiden lakimuutosten myötä kuntien rahoitusvastuu kasvoi ja aikaistui. Lisäksi työttömyysturvan maksuosuudet muuttuivat 1.1.2025 alkaen. Kunnat osallistuvat työttömyysetuuden rahoitukseen entistä varhaisemmassa vaiheessa. Rahoitusvastuu laajeni työmarkkinatuen lisäksi myös ansio- ja peruspäivärahaan ja sitä maksetaan jo 100 päivän työttömyyden jälkeen, kun ennen raja oli 300 päivää. Työttömyysjaksojen pitkittyminen ja määrän lisääntyminen on lisännyt myös Nurmeksens maksuosuutta työttömyysetuuksista. Tämän vuoksi myös Nurmeksessä työttömyysturvan maksuosuudet ovat kasvaneet vuoden 2025 aikana paljon. Vuonna 2024 kaupunki maksoi noin 800 000 € työmarkkinatuen kuntarahaa. Tänä vuonna työttömyysturvan maksuosuuksia kertynee lähemmäs 1,2 miljoonaa euroa.

Vuodesta 2025 alkaen kunta vastaa 10 prosentilla etuuspäivien kustannuksista jo 100 päivän jälkeen ja vastuu nousee portaittain 50 prosenttiin kun etuuspäiviä on 700 ja yli. Rahoitusvastuu ei nouse enää yli 50 prosentin missään vaiheessa. Valtaosa kunnan rahoituksesta aiheutuu edelleen pitkään työttömyysturvaa saaneiden pitkäaikaistyöttömien etuusmenoista.

Kustannusten ennakoitua suuremman kasvun takana on heikentynyt työttömyystilanne. Kunnat kantavat nyt aiempaa suurempaa suhdanneriskiä. Kunnilla on kannustin edistää yrittäjyyttä ja työllisyyttä kaikin mahdollisin keinoin, sillä vain työttömien siirtyminen ns. kovan rahan työpaikkoihin, opiskelemaan tai eläkkeelle poistaa kunnan rahoitusvastuun.

Sekä kuntatalouden että pitkäaikaistyöttömien hyvinvoinnin ja työllistymisen kannalta esimerkiksi kunnan, hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin toimijoiden on löydettävä uusia yhteistyömuotoja ja käytänteitä

pitkäaikaistyöttömien aktivoimiseksi. Kunnan rahoitusvastuu kevenee vain, jos henkilö työllistyy tai kouluttautumaan. On löydettävä uusia keinoja ja ratkaisuja auttaa ihmisiä työnsyryjään kiinni.

Kunnat rakentavat uusia palvelumalleja nyt vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Työllisyys- ja elinkeinopalvelujen rahoitus siirtyi jo alun perin alimitoitettuna kunnille. Pahentunut työttömyys on lisännyt kuntien maksuvas-
tuuta työttömyysturvasta oletettua enemmän. Samoin ensisijaisen sosiaaliturvan leikkaukset kasvattavat osal-
taan kuntien toimeentulotuen maksuosuutta. Näistä muutoksista aiheutuu yhteensä vähintään 300 miljoonan
euron lisälasku kunnille. Merkittävä summa lisää painetta säästöjen hakemiseen muualta – käytännössä siviis-
tyspalveluista – tai verotuksen kiristämiseen. Kuntatalouden liikkumavara kaventuu.

Kuntien vastuulla olevien työllisyyspalvelujen järjestäminen ja työkyvyn tukeminen vaativat usein sosiaali-, ter-
veys- ja kuntoutuspalvelujen saumatonta saatavuutta, ja nämä palvelut ovat nykyisin hyvinvointialueiden vas-
tuulla. Ehkä myös hyvinvointialueilla pitäisi olla kuntien tavoin kannustavaa rahoitusvastuuta sekä työttömyystur-
vasta että toimeentulotuesta. Hyvinvointialueet voivat omilla toimillaan vaikuttaa näiden tarpeeseen.

Toimiva yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on Nurmeksien kaupungillakin yksi tavoite työllisyyden hoidossa.
Samalla se muodostaa myös riskin, jos hyvinvointialueille ei lisätä kannustavaa rahoitusvastuuta. Nykyisessä
mallissa rahoitusvastuu on kunnilla, mutta toiminnan järjestämisvastuu on hyvinvointialueella esimerkiksi kun-
toutuksen työtoiminnan osalta.

Talouden kehityksestä ja talousnäkymien heikkenemisestä johtuen veroprosentin nosto tehtiin ennakoivasti jo
vuodelle 2024. Veroprosentin korotus näkyy tulevien vuosien verotulojen kasvuna, mutta toisaalta myös valtion-
osuuksien verotulomenetysten kompensaaion pienentymisenä.

Sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten neuvottelemine on kesken ja vuokratulojen pienenemine on edelleen
todennäköine riski.

Toimielinten päätöksistä valittamine ja oikeusasteista tulevat lausunto/vastinepyynnöt, niihin vastaamine ja
vastineiden laatimine ovat työllistäneet hallintoa. Mahdolliset uudet valitukset ja niiden myötä oikeudenkäynnit
ovat melko todennäköine riski. Mahdollisissa oikeudenkäynneissä taloudelline riski ovat oikeudenkäyntikus-
tannukset sekä mahdolliset korvausvaatimukset.

Kaupunginvaltuuston 24.2.2025 § 6 tekemästä Nurmeksien Yrityspalvelu Oy:n rahoitusratkaisusta on tehty vali-
tus ja sen käsittely on Itä-Suomen hallinto-oikeudessa kesken. Asiassa ollaan tekemässä mahdollisesti itseoi-
kaisuna päätöksen kumoamista ja näin ollen asiaan saataisiin ratkaisu tätä kautta.

NYP:n tilanne taloudellisesta on edelleen heikko ja jokin rahoitusratkaisu yritykselle tarvitaan. Mikäli sote-kiinteis-
töjä siirretään NYP:lle apporttina, mikä on varainsiirtoverosta vapautuksen edellytys, täytyy näistä kiinteistöistä
tehdä arvonalentumiskirjaukset kaupungin tuloslaskelmaan siltä osin kun kiinteistöjen aka-arvio on tasearvoa
alempi.

1.8 Strateginen suunnitelma

Nurmeksien kaupunginvaltuusto on keväällä 2022 hyväksynyt strategian "Askeleen edellä" vuosille 2022–2025.
Strategia sisältää viisi sektoria, jotka ovat elinvoima, imago, hyvinvointi, sijainti ja konserni. Strategia on laadittu
sektoreihin jaetuissa työryhmissä, joissa olivat mukana valtuuston sekä johtoryhmän jäsenet.

Vuoden 2026 talousarviossa toiminnalliset tavoitteet on ryhmitelty suunnittelu- ja seurantajärjestelmässä edel-
leen näiden strategisten sektoreiden mukaan. Tavoitteet on johdettu toimialojen ja tulosalueiden toiminnasta.
Strategian eräänä tavoitteena on konserniohjauksen sekä konsernin kokonaisueta toteuttavan toiminnan tehos-
tamine.

Keväällä 2025 on aloitettu uuden kuntastrategian työstämine, joka valmistuu keväällä 2026.

1.9 Nurmeksen kaupungin päästövähennyssuunnitelma vuodelle 2026

Taustaa

Hinku-kunnan velvollisuuksiin kuuluu laatia vuosittain hillintätoimien suunnitelma, joka osoittaa, millä toimenpiteillä ja investoinneilla kasvihuonekaasupäästöjä pyritään vähentämään koko kunnan alueella. Kunnalle laaditaan vuosittain suunnitelma päästöjä vähentävistä investoinneista. Investoinnit hyväksytään seuraavan vuoden talousarviossa. Suunnitelma sisältää suunnitellut investoinnit, sekä keinoja asukkaiden ja paikallisten yritysten aktivoimiseen. Kunnan alueella toteutuneet merkittävimmät hillintätoimet kootaan vuosittain ja julkaistaan kaupungin verkkosivuilla.

Kunnan henkilöstölle ja kunnanvaltuustolle tiedotetaan vuosittain hillintätoimien saavutuksista. Alueen asukkaille, yrityksille sekä maa- ja metsätalousyrittäjille viestitään ilmastomuutoksen hillinnän mahdollisuuksista. Ilmastotyöryhmä laatii ilmastotekojen vuosisuunnitelman. Hillintätoimet jakautuvat kaikille kaupungin toimialoille sekä työryhmiöille.

Nurmeksen kaupungin kulutusperäiset kasvihuonekaasupäästöt saadaan Suomen ympäristökeskukselta.

Hinku tavoitteet ja päästöjen vähentäminen

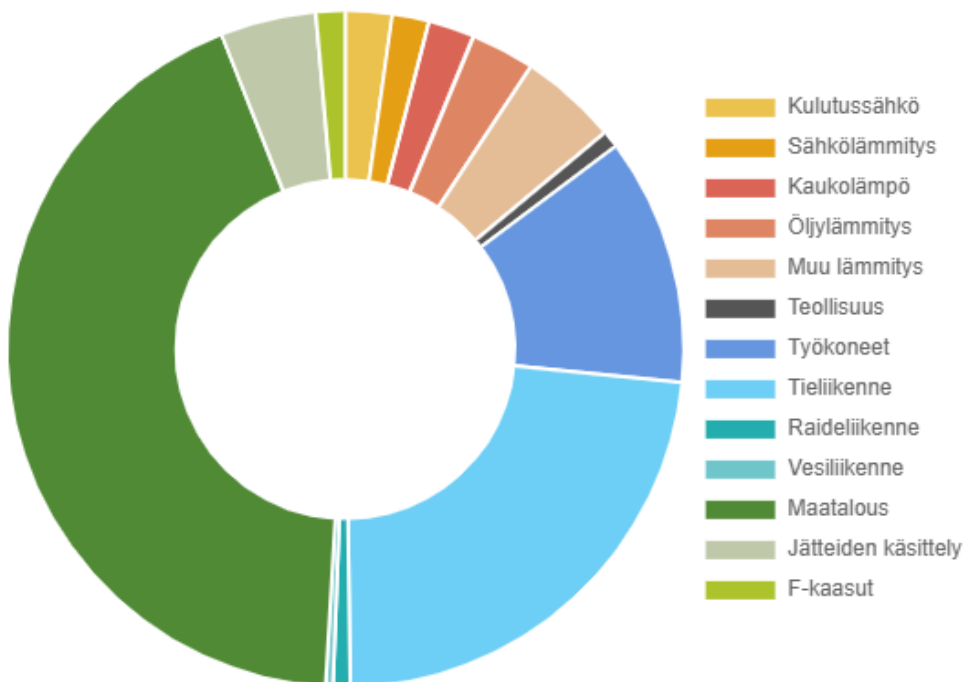
Nurmeksen kaupunki on sitoutunut tavoittelemaan koko alueensa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä 80 % vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030. Nurmeksen kaupungin kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet tasaisesti vuodesta 2007 vuoteen 2023. Yhteensä vähennystä on tullut -34 %. Koko maan päästökehityksen keskiarvo on ollut -43 %.

Eniten kasvihuonekaasujen päästöjen vähennystä on tapahtunut kulutussähkössä -84,3 %, sähkölämmityksessä -81,8 % ja öljylämmityksessä -71,6 %.

NURMES	Kokonais- päästöt 2007 (kt CO ₂ e)	Kokonais- päästöt 2023 (kt CO ₂ e)	Päästömuu- tos (%)	Päästöt per asukas 2007 (t CO ₂ e)	Päästöt per asu- kas 2023 (t CO ₂ e)	Päästömuu- tos per asukas (%)
Kulutussähkö	12,1	1,9	-84,3	1,1	0,2	-80,5
Sähkölämmitys	8	1,5	-81,8	0,7	0,2	-77,4
Kaukolämpö	4	1,9	-51,7	0,4	0,2	-40
Öljylämmitys	9,2	2,6	-71,6	0,8	0,3	-64,7
Muu lämmitys	4,4	4	-8,6	0,4	0,4	13,7
Teollisuus	1	0,7	-29,7	0,1	0,1	-12,6
Työkoneet	11,7	10,1	-13,5	1	1,1	7,6
Tieliikenne	26,2	19,8	-24,4	2,3	2,2	-5,9
Raideliikenne	0,6	0,7	10,4	0,1	0,1	37,4
Vesiliikenne	0,6	0,3	-43,3	0,1	0	-29,4
Maatalous	41,3	36,8	-10,8	3,6	4	10,9
Jätteen käsittely	7,2	3,9	-46,2	0,6	0,4	-33,1
F-kaasut	3,3	1,2	-64,6	0,3	0,1	-55,9
Yhteensä	129,6	85,4	-34,1	11,4	9,4	-18

Kuvio 1. Nurmeksen kasvihuonekaasujen kehitys 2007–2023: Hinku laskenta ilman päästöhyvityksiä
Vuonna 2023 kolme suurinta päästösektoria kunnassa ovat edelleen maatalous 36,8 %, tieliikenne 19,8 % ja työkoneet 10,1 %.

PÄÄSTÖJEN JAKAUMA 2023 — NURMES

Kuvio 2. Päästöjen jakauma Nurmes

Kuntien energiatehokkuussopimus

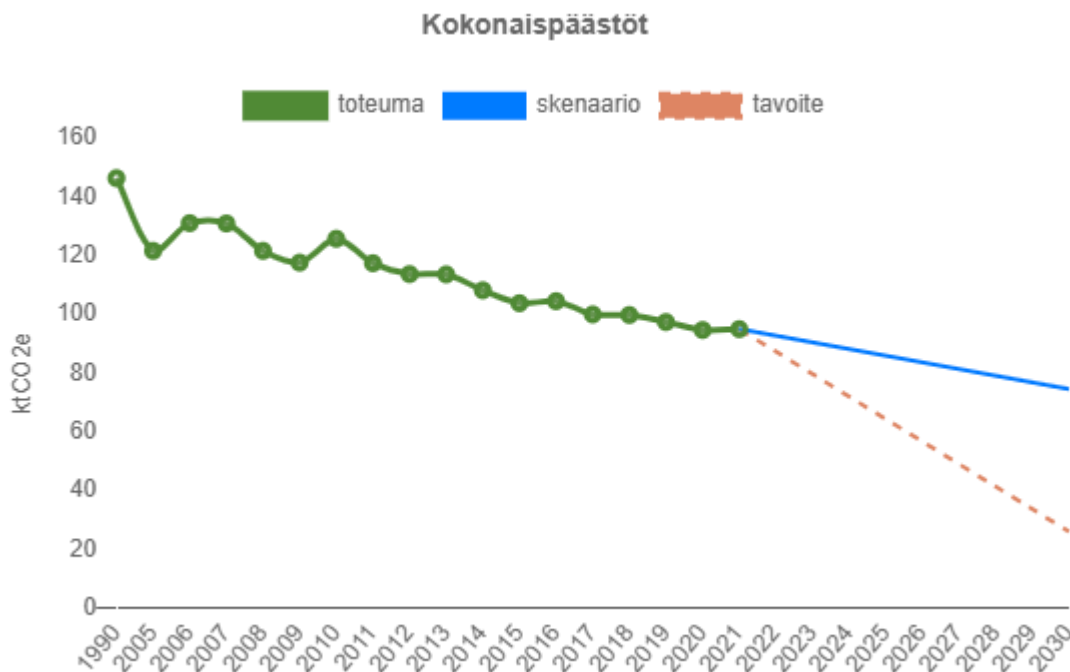
Nurmeksen kaupunki on liittynyt Energiaviraston kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS) loppuvuodesta 2022. Sopimuksen tavoitteena on 7,5 % energiansäästö sopimuskauden aikana. Tämä tarkoittaa 2 279,65 MWh:n kokonaissäästöä vuodesta 2021 vuoteen 2025. KETS:iin liittyminen on yksi Hinku-kunnan kriteereistä. Nurmeksen kaupungin kokonaisenergiankäyttö vuonna 2023 on ollut 26 514 MWh. Tähän energiankulutukseen on laskettu konserniyhtiöistä Nurmeksen Vesi Oy, Nurmeksen Vuokratalot Oy, Nurmeksen Yrityspalvelu Oy (yksi kiinteistö) ja Hyvärilä Nuoriso- ja matkailukeskus. Nurmeksen Lämpö on liittynyt erilliseen Elinkeinoelämän energiapalveluiden energiatehokkuussopimukseen. Vuosina 2022–2025 energiansäästöä on saatu yhteensä 1 070,4 MWh. Toteutumatta KETS-tavoitteesta on vielä 53 %. Tavoitteen saavuttamista seurataan toteutettujen ja vuosi- ja vuosikokojen energiansäästötoimenpiteiden säästövaikutuksien kautta.

Vuoden 2026 suunniteltuja energiansäästötoimenpiteitä ovat mm. tiettyjen koulujen ja kunnan rakennusten kiinteistöautomaation uusiminen ja ilmanvaihdon saneeraukset sekä sähköpakettiauton hankinta.

Hinku-kuntana Nurmes on sitoutunut liittymään energiansäästösopimukseen myös kaudelle 2026–2032.

Nurmesen kaupungin päästövähennemät

Alla kuvassa 3 on esitetty realistinen tavoiteskenaario, jossa päästövähennys vuoteen 2030 mennessä olisi 55,7 %.

Kuvio 3. Nurmesen päästöskenaario vuoteen 2030: skenaario 55,7 % ja tavoite 80 %

Nurmesen tavoitteleva 80 %:n päästövähennys edellyttäisi merkittäviä toimenpiteitä maataloudessa, koska se muodostaa jatkossakin suurimman päästösektorin. Maatalouden päästöt ovat haaste kunnan ilmastotyölle, sillä se on tärkeä Nurmesen elinvoimalle ja kunnan suorat vaikutusmahdollisuudet päästöihin ovat vähäiset ja sektorin ilmastokestävyyden kehittymiseen vaikuttavat keskeisesti useat muut sidosryhmät. Nurmesen alueella on kuitenkin rakenteilla Suomen Lantakaasu Oy:n biokaasulaitos, joka tuottaa biokaasua lannasta ja maatalouden sivuvirroista.

Kiertotalous

Nurmesen kaupunki ottaa päätöksissään ja investoinneissaan huomioon myös kiertotalouden vaikutukset. Käyttämättömiä rakennuksia ja irtaimistoa myydään Kiertonet -palvelun kautta eteenpäin ja erilaisissa kunnostustoimenpiteissä otetaan huomioon koko elinkaareen liittyvät asiat.

Ilmastotyöryhmä

Nurmesen kaupunginhallitus on kokouksessaan 22.9 nimennyt uuden Ilmastotyöryhmän, johon kuuluvat edustajat kaikilta toimialoilta, tytäryhtiöiltä ja kaupunginhallituksesta. Työryhmä pyrkii aktiivisesti vähentämään eri hallinnonalojen toiminnasta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä. Lisäksi työryhmän tavoitteena on seurata energiatehokkuussopimuksen tavoitteiden saavuttamista ja toimenpiteiden toteutumista. Ilmastotyöryhmä ottaa myös kantaa kaupungin muihin ajankohtaisiin ympäristö- ja ilmastoasioihin. Työryhmän edustajat toimivat tiedon välittäjinä ja toimenpiteiden esittelijöinä omien toimialojensa osalta. Ryhmä kokoontuu 2 kertaa vuodessa.

Ilmastotyöryhmän jäsenet:

Hallintopalvelut
Ympäristönsuojelu
Ympäristönsuojelu
Hyvinvointipalvelut
Kaupunkirakennepalvelut
Kaupunkirakennepalvelut
Kiinteistö Oy Nurmeksen vuokratalot
Hyvärilä Nuoriso- ja matkailukeskus
Nurmeksen Lämpö Oy
Nurmeksen Vesi Oy
Kaupunginhallitus

Pasi Parkkinen, kaupunginjohtaja
Hanna-Riikka Ruokolainen, toimistoinsinööri
Ismo Ryyänen, ympäristöinsinööri
Tiina Tunkkari, lehtori
Sami Kuvaja, kiinteistömestari
Olli Kakkinen, tekninen johtaja
Niko Mahlavuori, toimitusjohtaja
Tuija Hurri, nuorisopäällikkö
Heli Tolvanen, talouspäällikkö
Tapani Kiiskinen, toimitusjohtaja
Susanna Saaristo

Ilmastosuunnitelma vuosille 2024–2030

Kaupungin ilmastosuunnitelmassa määritellään ilmastotyön tavoitteet ja esitetään päästöskenaario. Lisäksi suunnitelmassa linjataan ilmastotyön painopisteet, päästöjen vähentämiseen tähtäävät konkreettiset toimenpiteet ja niiden toteutumisen vastuutahot sekä seuranta. Lisäksi ilmastosuunnitelma sisältää Nurmeksen kaupungin toimet luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi.

Ilmastosuunnitelmaa päivitetään neljän vuoden välein ja tavoitteiden seurantaa tehdään kahden vuoden välein.

Päästötoimet vuodelle 2026

Päästötoimia tehdään pääsääntöisesti Nurmeksen ilmastosuunnitelmaa noudattaen.

2 Talouden tasapainottaminen

TUOTTAVUUSOHJELMA

Vuoden 2026 tuottavuusohjelman sopeuttamistarve toimialoille on valtuuston 17.6.2024 hyväksymä määrä, joka on yhteensä noin 1,8 miljoonaa euroa.

Vuoden 2024 aikana käydyt YT-neuvottelut ja sopeuttamistoimien etsiminen on laitettu täytäntöön vuoden 2025 aikana. On tarkoituksenmukaista jatkaa valtuuston 17.6.2024 tekemillä linjauksilla ja noudattaa tuolloin sovittuja ratkaisuja.

Valtio on leikkaamassa kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia tulevana vuotena, joten lisärahoitusta ei ole odotettavissa. Vuoden 2026 kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin ollaan tekemässä 75 miljoonan euron leikkaus.

Toimialajohtajat vievät talousarvioon valtuustossa 17.6.2024 hyväksytyt toimenpiteet ja leikkaukset.

	2024	2025	2026	2027	% -toiminta-kuluista 2024
Hypa	92 354	583 920	607 728	607 728	8,1
Karapa		355 000	404 200	404 200	13,5
Khall		725 274	766 024	766 024	28,9
Yhteensä	92 354	1 664 194	1 777 952	1 777 952	

Valtuuston 17.6.2024 hyväksymät toimenpiteet toimialoittain summattuna.

Sopeutustarve ja kustannusten tiukka tarveharkinta jatkuu suunnitelmavuosina 2027 ja 2028. Kumulatiivista alijäämää ei saisi päästää muodostumaan, vaan taloussuunnitelmassa tulee pyrkiä sovittamaan menot tulojen mukaisiksi.

Talousarvion toimintatuotot ja -kulut (ulkoiset ja sisäiset) sekä toimintakatteet jakautuvat toimialoittain seuraavasti:

	TA2025	TA2026	Muutos 2025 → 2026	Muutos-%
<i>Ulkoiset ja sisäiset toimintatuotot</i>				
Kaupunginhallituksen toimiala	1 270 212	1 336 176	65 964	5 %
Hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen toimiala	588 646	463 450	-125 196	-21 %
Kaupunkirakennepalvelujen toimiala	9 869 533	9 738 460	-131 073	-1 %
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	11 728 391	11 538 086	-190 305	-2 %
<i>Ulkoiset ja sisäiset toimintakulut</i>				
Kaupunginhallituksen toimiala	-9 002 866	-9 359 029	-356 163	4 %
Hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen toimiala	-22 916 686	-22 350 286	566 400	-2 %
Kaupunkirakennepalvelujen toimiala	-8 297 344	-8 664 490	-367 146	4 %
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-40 216 896	-40 373 805	-156 909	0 %
<i>Toimintakate</i>				
Kaupunginhallituksen toimiala	-7 732 654	-8 022 853	-290 199	4 %
Hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen toimiala	-22 328 040	-21 886 836	441 204	-2 %
Kaupunkirakennepalvelujen toimiala	1 600 189	1 083 970	-516 219	-32 %
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-28 460 505	-28 825 719	-365 214	1 %

3 Talousarvion laskentaperusteet ja ohjeistus

3.1 Tulorahoituksen perusteet

Valtionosuudet

Valtionosuusmuutokset vuodesta 2025 vuoteen 2026:

- Tehtävämuutokset lisäävät kuntien laskennallisia kustannuksia ja valtionosuuksia 72 miljoonalla eurolla.
- Valtionosuuksiin tehdään 2 % leikkaus, jolla kunnilta viedään 75 miljoonaa euroa, joten kunnat maksavat itse lisääntyvien velvoitteiden kustannukset.
- Kustannusten kasvua kompensoidaan indeksitarkistuksella (118 M€ / 3,8 %) ja kustannustenjaon tarkistuksella (alustava arvio 69 M€). Tämä näkyy laskennallisten tekijöiden perushintojen nousuna.
- Indeksitarkistusta jarrutetaan prosenttiyksikön leikkurilla (vaikuttaa valtionosuusprosenttiin).
- 0–12-vuotiaiden ikäluokka pienenee (väestömuutos 2023–24).
- 166 kunnan peruspalvelujen valtionosuus pienenee vuoteen 2026 verrattuna! (ilman verotuloihin perustuvaa tasausta ja verokompeja)

Kuntien valtionosuudet kasvavat vuonna 2026 vuoteen 2025 verrattuna noin 177 miljoonaa euroa (4,4 %). Kuitenkin 159 kunnalla valtionosuudet laskevat vuoteen 2025 verrattuna. Tyypillisimmät syyt mahdolliseen laskuun ovat verotuloihin perustuvan valtionosuuden pienentyminen (voi viitata hyvään aiempaan verotulokehitykseen) tai lapsi-ikäluokkien pieneneminen sekä sote-uudistukseen järjestelmänmuutoksen tasauksen heikentyminen. Valtionosuuksien kasvun taustalla ovat tyypillisesti samat tekijät käänteisesti.

Koko maan tasolla merkittävimmin lisäystä aiheuttaa kustannustenjaon tarkistuksesta johtuva valtionosuuksien lisäys, joka kohdistuu peruspalvelujen valtionosuuden perushintoihin. Indeksitarkistus korjautui alaspäin aiemmista laskelmaversioista ja on nyt 3,5 % (aiemmin 3,8).

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvauksen suuruus tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Hallitusohjelman mukaisesti kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksia ei kuitenkaan koroteta vuosina 2024–2027. Korvauksen taso tarkistetaan seuraavan kerran varainhoitovuodelle 2028. Vuoden 2024 valtionosuuksia koskeva lisäleikkaus on jaksotettu vuosille 2025–2027. Vuoden 2023 valtionosuuksien takautuva oikaisu on siirretty myöhemmäksi.

(Lähde: Kuntaliitto)

Valtionosuusrahoitus 2023–26, M€

Lähde: Kuntaliitto

Nurmeksen kaupungin talousarviossa peruspalveluiden valtionosuuksia arvioidaan saatavan 6,2 miljoonaa ja verotulojen tasaukseen perustuvaa valtionosuutta 4,4 miljoonaa euroa. Verotulomenetysten kompensatioiden osuus on 1,4 miljoonaa euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuuksiksi arvioidaan -0,46 miljoonaa euroa. Yhteensä valtionosuuksia saadaan 11,56 miljoonaa euroa, jossa on vähennystä vuoden 2025 valtionosuuksiin noin 0,4 miljoonaa euroa (-3,3 %). Valtionosuusennusteet voivat vielä tarkentua ennen vuoden loppua.

Valtionosuuksien jakauma:

Valtionosuuksien jakauma	TP 2024	TA+MUUT. 2025	TA 2026	Ero%
	11 204 546	11 954 165	11 537 763	-3,5 %
Kunnan peruspalveluiden valtionosuus	5 225 683	6 429 232	6 172 565	-4,0 %
Verotuloihin perust.valt.osuuden tasaus	4 567 848	4 637 475	4 437 924	-4,3 %
Opetus- ja kulttuuritoimen muut. valtionos.	- 619 601	- 548 376	- 465 422	-15,1 %
Verotulomenetysten kompensatio	2 030 616	1 435 834	1 392 696	-3,0 %

Verotulot

Kunnanvaltuusto vahvisti 27.10.2025 vuoden 2026 veroprosentit seuraavasti:

- tuloveroprosentti 8,9
- yleinen kiinteistövero 1,05
- maapohjan kiinteistövero 1,30
- vakinainen asunto 0,47
- muu asuinrakennus 1,04
- yleishyödylliset yhteisöt kiinteistövero 0,00
- voimalaitosten kiinteistövero 2,85

Kunnallisvero

Kunnallisvero on kunnan verotuloista merkittävin erä. Kunnassa asuvan luonnollisen henkilön ja kuolinpesän on suoritettava ansiotulostaan kunnallisveroa. Ansiotuloa ovat esimerkiksi palkka- ja eläketulot. Pääomatuloista, kuten korkotuloista, vuokratuloista, luovutusvoitoista ja metsätalouden pääomatulosta, suoritetaan veroa vain valtiolle. Kunnallisverotuksessa verotettava tulo muodostuu veronalaisista tuloista vähennettynä lainsäädännössä määritellyin vähennyksin.

Nurmeksen kaupungin vuoden 2026 veroprosentit säilyvät ennallaan.

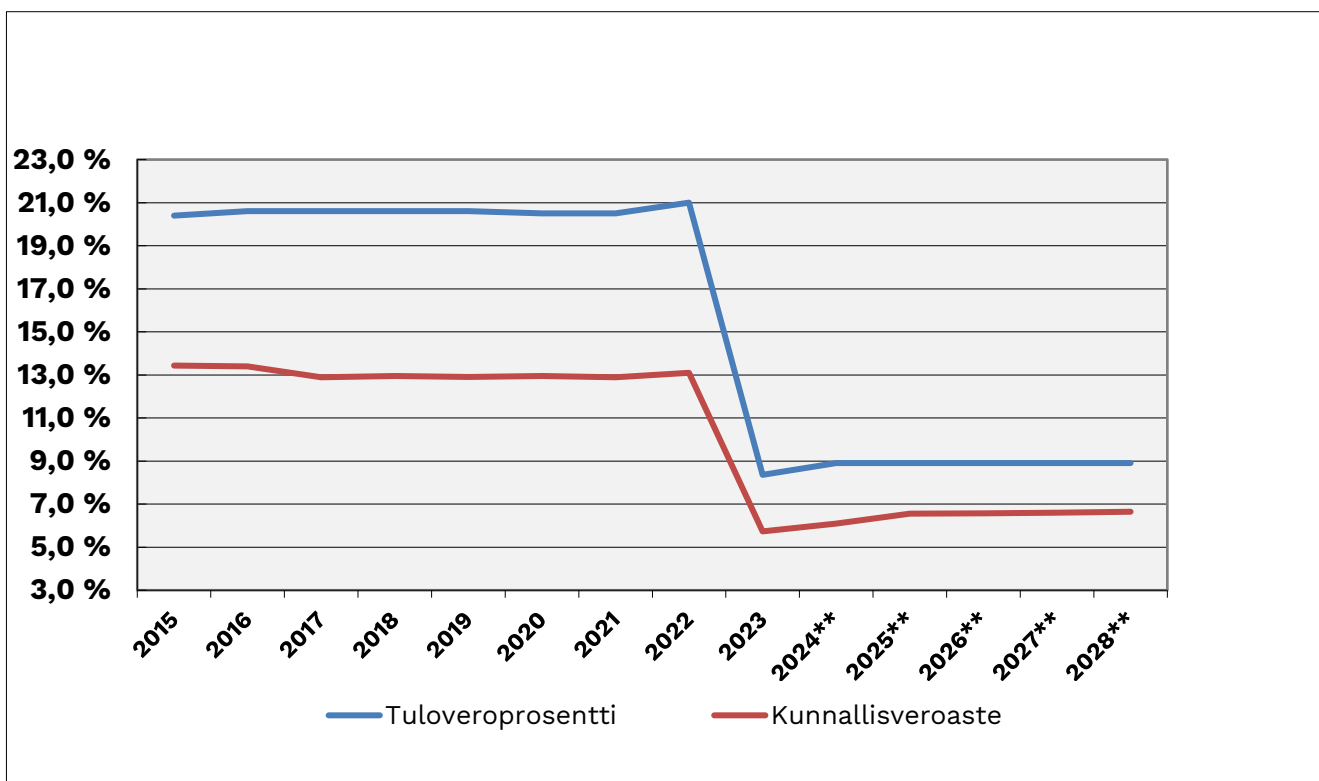
Vuoden 2026 talousarviossa nurmeslaisten ansiotulojen ennustetaan olevan yhteensä 220 miljoonaa euroa, josta vähennysten jälkeen verotettava tulo on 162,4 miljoonaa euroa. Kunnallisveroa kertyy maksuunpantavaksi 8,9 tuloveroprosentilla 14,454 miljoonaa euroa.

Tuloveroprosentti ja efektiivinen kunnallisveroaste
1 000 €

Verovuosi	2020	2021	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**	2028**
Ansiotulot	193 395	198 200	203 913	212 025	218 005	218 569	219 884	222 427	226 041
Maksettava vero	25 038	25 556	26 711	12 156	13 303	14 318	14 454	14 693	15 021
<i>Tuloveroprosentti</i>	20,50 %	20,50 %	21,00 %	8,36 %	8,90 %	8,90 %	8,90 %	8,90 %	8,90 %
<i>Kunnallisveroaste</i>	12,95 %	12,89 %	13,10 %	5,73 %	6,10 %	6,55 %	6,57 %	6,61 %	6,65 %
<i>Erotus</i>	7,55 %	7,61 %	7,90 %	2,63 %	2,80 %	2,35 %	2,33 %	2,29 %	2,25 %

Efektiivisen veroprosentin ja tuloveroprosentin muutokset Nurmeksessa 2018–2027
MAKSETTAVA KUNNALLISVERO

VEROTETTAVA TULO	2023	2024**	2025**	2026**	2027**	2028**
Verotettava tulo 1000 €	145 401	149 469	160 882	162 408	165 093	168 771
<i>Muutos %</i>	14,3	2,8	7,6	0,9	1,7	2,2
Verotett. tulo €/Asukas	15 926	16 645	18 170	18 595	19 157	19 840
<i>Muutos %</i>	15,7	4,5	9,2	2,3	3,0	3,6
<i>Efektiivinen veroaste %</i>	5,73	6,10	6,55	6,57	6,61	6,65

Verotettavien tulojen ennakko vuoden 2026 talousarviossa

Tuloveroprosentin ja kunnallisveroasteen (efektiivinen) kehitys

Yhteisövero

Yhteisön verotettava tulo on (niiden) veronalaisten tulojen ja vähennyskelpoisten menojen erotus. Yhteisöveroa maksavia yhteisöjä ovat osakeyhtiöiden lisäksi osuuskunnat sekä tietyin edellytyksin liikelaitokset, julkisyhteisöt, yhdistykset, laitokset, säätiöt ja asunto-osakeyhtiöt.

Kuntien saama osuus yhteisöverosta jaetaan kuntien kesken vuosittain etukäteen vahvistettavien kuntakohtaisten jako-osuuksien perusteella. Kunnan verovuoden jako-osuus on kahden viimeksi valmistuneen verotuksen tietojen perusteella laskettujen jako-osuuksien keskiarvo.

Nurmeksen yhteisöveron jako-osuus vuodelle 2026 määräytyy vuosien 2023 ja 2024 yhteisövero-osuuksien keskiarvon perusteella. Yritystoiminnan lisäksi kuntien jako-osuuteen vaikuttaa alueen metsäkeskuksen brutto-kantorahatulot ja kunnan metsien pinta-ala kyseisinä vuosina. Vuoden 2026 yhteisöverokanta on 20 %. Yhteisöveroa kertyy vuonna 2026 noin 3,15 miljoonaa euroa, kun vuonna 2025 yhteisöveroa kertyy tilitettäväksi arviolta 2,92 miljoonaa euroa.

Kiinteistövero

Kiinteistöveroa kertyy talousarviovuonna 2026 arviolta 2,4 miljoonaa euroa.

Verotulojen jakauma:

Verotulojen jakauma	TP 2024	TA+MUUT. 2025	TA 2026	Ero%
	19 342 337	19 164 000	20 510 000	7,0 %
Kunnan tulovero	14 196 999	13 917 000	14 977 000	7,6 %
Kiinteistövero	2 307 361	2 420 000	2 380 000	-1,7 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 837 977	2 827 000	3 153 000	11,5 %

3.2 Talousarvion muutokset ja kehittämistavoitteet

Kuntalain muutoksen myötä valtuuston on asetettava määrärahojen lisäksi kullekin tulosalueelle määrä-, laatu- ja taloudellisuustavoitteet. Myös tavoitteiden sitovuus voidaan määritellä talousarviossa. Toiminnalliset tavoitteet on laadittu tulosalueittain valtuustoon nähden sitoviksi. Toiminnalliset tavoitteet sisältävät vuosittaista jatkuvaa toimintaa sekä valtuuston antamien erityistavoitteiden toteuttamistoimia.

Talousarvion laadinnassa on otettu huomioon strategian mukaiset tavoitteet ja niiden vaikutukset toimintaan. Suunnittelussa on huomioitu toimialojen ja tytäryhtiöiden kanssa käydyissä talousarvioneuvotteluissa esille nostetut asiat.

Vuoden 2026 toiminnalliset tavoitteet on ryhmitelty 2022–2025 strategiassa määritellyn sektoriluokituksen mukaan: elinvoima, hyvinvointi, sijainti, imago ja konserni. Uutta strategiaa työstetään parhaillaan, mutta se ei ehdi valmiiksi tämän talousarvion laadintaa varten, joten tämän talousarvion tavoitteet on johdettu vielä edellisen strategian sektoriluokituksen mukaan.

3.3 Talousarvion sitovuus ja toimintaohjeet

Määrärahat ovat käytettävissä kunnan lakimääräisiin tehtäviin ilman eri perusteluja ja kaupunginvaltuuston päätöksellä kaupungille otettuihin tehtäviin. Kaupungin toimialaa ei saa laajentaa ilman valtuuston tekemää päätöstä. Toimialamuutokset on esitettävä talousarvioperusteluissa.

Talousarviokirjassa valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ovat koko kaupungin toimintakate, tulosalueiden toimintakatteen, verotulot, valtionosuudet, rahoitustuotot ja -kulut (nettona) sekä suunnitelman mukaiset poistot yhteensä. *Investointimäärärahat ovat sitovia hankekohtaisesti nettona.* Rahoituslaskelman sitova tavoite on lainakannan muutos nettona.

Käyttötalouden perustelujen sitovuudesta on otettava huomioon lisäksi se, että mikäli kuntalaisille tuotettavassa palveluvalikoimassa, palvelutuotannon määrässä tai laadussa tai palveluverkossa tapahtuu talousarvioon nähden oleellisia muutoksia, on muutokset tuotava kaupunginvaltuustoon.

Määrärahoja koskevat perusteluosan tekstit ohjaavat tulosalueiden toimintaa. Mikäli perusteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia, on niistä informoitava kaupunginhallitusta.

Talousarvio on laadittu jokaiselle tulosityksikölle kustannuspaikoittain sekä tarvittaessa toiminnoittain ja kohteittain. Talousarviokirjassa esitetään toimintatuotot ja toimintakulut nettona tulosalueittain sekä tarkemmin eriteltynä toimialoittain.

Käyttösuunnitelman on pysyttävä valtuuston antamissa tulosaluekohtaisissa rajoituksissa ja tavoitteissa. Jos hanketta ei ole mainittu talousarvioperusteluissa ja se ylittää tulosalueen toimintakatteen, voi hanke toteutua vain kaupunginvaltuuston hyväksynnällä. Hyväksytyn toimintakatteen sisällä tulosalue voi muuttaa talouttaan itsenäisesti.

Tulosalueiden ja toimialojen ei tarvitse tehdä erillisiä käyttötaloussuunnitelmia, jos kaupunginhallitus tai lautakunta ei erikseen määrää.

Kaupunginhallitus raportoi valtuustolle tavoitteiden toteutumisesta osavuosisiraportoinnin ja tilinpäätöksen yhteydessä. Osavuosisiraportit laaditaan maaliskuun, kesäkuun ja syyskuun lopun tilanteista ja koko toimintavuosi raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä. Konserniyhtiöiden toiminnallisten tavoitteiden toteumat raportoidaan toisen (kesäkuun) osavuosisikatsauksen yhteydessä.

Lautakunnat päättävät omalta hallintokunnaltaan vaadittavasta sisäisestä raportoinnista.

Talousarviolainojen ottaminen ja lyhentäminen

Kaupunginhallituksella on oikeus ottaa talousarviossa oleva lainamäärä joko kotimaisia ja/tai ulkomaisia lainoja niin, että päätös koskee

- lainan ennen aikaista takaisinmaksamista sekä lainaehtojen muuttamista talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa
- talousarviolainaa, jonka laina-aika on vähintään kaksi vuotta ja enintään 20 vuotta
- talousarviolainaa, jonka nimelliskorko lainanotosta päätettäessä voi olla enintään 5 prosenttia

- talousarviolainaa, jonka emissiokurssin ja nimelliskoron perusteella laskettava efektiivinen korkoprosentti saa olla enintään 5 prosenttia.

Kaupunginjohtajalla on oikeus tehdä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia sekä sopimuksia muuttuvakorkoisen lainan enimmäis- ja vähimmäiskorosta enintään hyväksytyssä talousarviossa olevan lainakannan verran. Vaih-
tosopimuksia voidaan tehdä kotimaisen tai ulkomaisen osapuolen kanssa, jonka pitkäaikainen luottokelpoisuus on hyvä.

Tilapäisluoton ottaminen

Talousjohtajalla on maksuvalmiuden turvaamiseksi oikeus ottaa kassalainoja, joita saa kulloinkin olla enintään 6 miljoonaa euroa.

Nurmeksen kaupunkikonsernissa otetaan loppuvuoden 2025 aikana käyttöön konsernitili, johon liitetään 1 mil-
joonan euron konsernilimiitti. Tämä osaltaan toimii myös tilapäisluottona.

Tilapäisten kassalainojen ja tytäryhtiölainojen myöntäminen

Kaupunginhallituksella on oikeus myöntää korkeintaan kahden vuoden mittaisia ja korkeintaan 100 000 euron
suuruisia väliaikaisrahoituksia yhdistyksien tai yhteisöjen hankkeiden toteuttamiseen. Väliaikaisrahoituksen eh-
tona on, että Leader tai muu luotettava julkinen rahoittaja on tehnyt hankkeesta positiivisen rahoituspäätöksen.
Kaupunginhallitus arvioi jokaisen lainan erikseen. Kaupunginhallitus päättää talousarviossa hyväksytyjen inves-
tointilainojen antamisesta tytäryhtiöille.

4 Käyttötalousosa

Kaupunki järjestää ja tuottaa hyvinvointi- ja elinvoimapalveluja. Kaupungin tuotanto-organisaatio jakaantuu hy-
vinvointi- ja elinvoimapalveluihin.

Elinvoimapalvelut muodostuvat kaupunginhallituksen ja kaupunkirakennepalvelujen toimialoista.

Elinvoimapalvelujen kaupunginhallituksen toimiala vastaa erityisesti elinvoiman ja työllisyyden edistämisestä,
sekä strategisesta maankäytöstä. Se vastaa koko organisaation ja rajapintojen hallinnon, henkilöstön, talouden
ja työllisyyden, sekä konserniohjauksen yhteensovittamisesta ja muista yleisistä toimintaedellytyksistä.

Elinvoimapalvelujen kaupunkirakennepalveluiden toimiala vastaa erityisesti toimivan ja viihtyisän elinympäristön
suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta. Tavoitteena on toimiva ja turvallinen kaupunki, joka vastaa hyvin
asukkaiden ja elinkeinoelämän tarpeita.

Hyvinvointipalvelut toimiala vastaa hyvinvointipalvelujen kokonaisuudesta sekä vaikuttamistoimielinten toimin-
nasta. Hyvinvointipalvelujen johtoryhmä yhteen soviittaa Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut -toimialan toimintaa. Joh-
toryhmä koostuu hyvinvointipalvelujen toimialan johtavista viranhaltijoista.

Toimialat jakautuvat tulosalueisiin, joista osa jakautuu tulosyksiköihin.

Kaupunginhallituksen toimialan tulosalueet ovat hallintopalvelut, ruokahuoltopalvelut ja maaseutupalvelut.

Kaupunkirakennepalvelujen toimiala jakaantuu kolmeen tulosalueeseen, jotka ovat maankäyttö- ja lupapalvelut,
tilapalvelut ja kuntatekniikan palvelut. Maankäyttö- ja lupapalvelut jakaantuvat maankäytön ja lupa-asioiden (ra-
kennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun) tulosyksiköihin. Tilapalveluihin kuuluu kaksi tulosyksikköä, kiinteistö-
palvelut ja kunnossapito. Kuntatekniikan palveluihin kuuluu kadunrakennuksen tulosyksikkö.

Hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen toimiala jakautuu kolmeen tulosalueeseen, jotka ovat opetus- ja koulutuspalve-
lut, varhaiskasvatuspalvelut ja kulttuuripalvelut. Opetus- ja koulutuspalvelut tulosalueen tulosyksiköitä ovat: Kirk-
kokadun koulu, Porokylän koulu, Valtimon koulu, Nurmeksen lukio ja Nuorisopalvelut. Varhaiskasvatuspalvelui-
hin kuuluvat varhaiskasvatuksen alue 1 ja varhaiskasvatuksen alue 2 tulosyksiköt. Kulttuuripalveluissa on neljä
tulosyksikköä: kulttuuritoimi, kirjastopalvelut, Ylä-Karjalan kansalaisopisto ja museo. Liikuntapalvelut on yhdis-
tetty hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen hallinnon tulosalueeseen.

Kirjanpidon takia hyvinvointivointipalveluissa on käytössä hyvinvointi- ja sivistyspalveluiden hallinnon tulosalue
ja kaupunkirakennepalveluissa kaupunkirakennepalveluiden hallinnon tulosalue. Näiden teknisten, hallintosaän-
nöstä poikkeavien, tulosalueiden talousarviot esitetään talousarviossa, mutta summat kuuluvat suoraan toi-
mialojen talousarvioihin. Hallinnon tulosalueiden kustannukset vyörytetään tilastoinnissa muille tulosalueille.

4.1 Tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:n mukaisessa vakiomuotoisessa tilintarkastuskertomuksessa annetaan mm. lausunto sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Tilivelvollisella on vastuu johtamansa toiminnan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja niiden jatkuvasta ylläpidosta. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, häneen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Vaikka henkilö ei olisikaan lain tarkoittama tilivelvollinen, hänen on luonnollisesti hoidettava tehtävänsä asianmukaisella huolellisuudella eikä tilivelvollisaseman puuttuminen vapauta esimiehiä toiminnan valvontavastuusta.

Talousarviossa asetetaan valtuuston nähdén sitovat talousarviotavoitteet. Tilivelvollisia ovat myös luottamushenkilöt. Tilivelvollisen määrittää lopullisesti tilintarkastaja tilintarkastuksen yhteydessä.

Tilivelvolliset vuoden 2026 talousarviossa tulosalueittain

Nurmeksen kaupunki kokonaisuudessaan: kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja, talousjohtaja

Kaupunginhallituksen toimiala: kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja, talousjohtaja

- hallintopalvelut: hallintojohtaja
- ruokapalvelut: ruokapalvelupäällikkö
- maaseutupalvelut: hallintojohtaja

Kaupunkirakennepalvelujen toimiala: kaupunkirakennelautakunta, tekninen johtaja

- kaupunkirakennepalvelujen hallinto: tekninen johtaja
- kuntatekniikan palvelut: tekninen johtaja
- maankäyttö- ja lupapalvelut: maankäyttöpäällikkö
- tilapalvelut: tekninen johtaja

Hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen toimiala: hyvinvointi- ja sivistyslautakunta, sivistysjohtaja

- hyvinvointipalvelujen hallinto: sivistysjohtaja
- kulttuuripalvelut: kulttuuripäällikkö
- opetus- ja koulutuspalvelut: sivistysjohtaja
- varhaiskasvatuspalvelut: varhaiskasvatuspäällikkö

Investoinnit toteuttavien toimialojen mukaisesti tekninen johtaja, sivistysjohtaja tai hallintojohtaja.

4.2 Käyttötalouden perusteet

Talousarvion laadinnassa on käytetty palkankorotuksien laskennassa 3,75 prosentin korotusta vuodelle 2026.

Sivukulut määräytyvät oheisen taulukon mukaisesti:

Työn sivukulut	2023	2024	2025	TA2026
KuEL-palkkaperusteinen eläkemaksu	16,62 %	17,30 %	16,60 %	17,00 %
VAEL-maksut	16,38 %	17,23 %	17,36 %	17,10 %
Työkyvyttömyyseläkemaksu	1,14 %	0,65 %	0,70 %	0,70 %
Kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu	1,53 %	1,16 %	1,87 %	1,84 %
Työttömyysvakuutusmaksu	2,06 %	1,09 %	0,80 %	0,80 %
Tapaturmavakuutusmaksu	0,00281 %	0,00284 %	0,00284 %	0,00500 %

Tapaturmavakuutusmaksu on kirjattu talousarvioon maksupromillen 0,00500 % mukaan, vaikka ennakkopromille (vakuutusyhtiön kaupungilta ennakkona laskuttama määrä) tulee olemaan 0,00300 %. Näin saadaan talousarvioon oikean suuruusluokan kustannusarvio, koska useampana vuotena lopullinen toteutunut maksupromille on ollut lähempänä 0,00500 %.

Myöhemmissä taulukoissa esitys LTK tarkoittaa lautakunnan hyväksymää talousarvioesitystä ennen kaupunginjohtajan talousarvioneuvotteluja. TA 2026, SV1 2027 ja SV2 2028 ovat valtuuston käsittelyn jälkeen valtuuston hyväksymiä talousarvion päätöksiä.

Suunnitelmavuosien SV2027 ja SV2028 talousarviossa tulot on budjetoitu nollakasvulla, palkkoja on korotettu 1,5 % ja muita menoja 0 % edellisestä vuodesta, kokouspalkkiot on pidetty vuoden 2026 tasossa. Sisäiset erät on pidetty vuoden 2026 tasossa. Talousarviovuosille ei ole budjetoitu enää sotekiinteistöjen vuokria eikä kuluja tai poistoja.

5 Toimialojen talousarviotavoitteet

Nurmes

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	KH 2026	SV1 2027	SV2 2028
Toimintatuotot						
Myyntituotot	3 058 068	2 489 707	2 808 083	2 808 083	2 808 083	2 808 083
Maksutuotot	288 620	236 100	241 250	241 250	241 250	241 250
Tuet ja avustukset	535 263	480 810	285 700	285 700	285 700	285 700
Muut toimintatuotot	9 035 331	8 521 774	8 206 313	8 203 053	5 075 808	5 075 808
Toimintatuotot	12 917 283	11 728 391	11 541 346	11 538 086	8 410 841	8 410 841
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-17 786 677	-17 595 886	-17 221 876	-17 204 546	-17 452 665	-17 704 538
Palkat ja palkkiot	-14 318 692	-14 238 020	-13 888 090	-13 873 710	-14 079 669	-14 288 732
Henkilösivukulut	-3 467 985	-3 357 866	-3 333 786	-3 330 836	-3 372 996	-3 415 806
Eläkekulut	-3 017 839	-2 967 821	-2 857 816	-2 855 366	-2 890 426	-2 925 966
Muut henkilösivukulut	-450 145	-390 045	-475 970	-475 470	-482 570	-489 840
Palvelujen ostot	-10 365 653	-11 466 192	-12 853 138	-12 295 138	-11 990 808	-11 990 808
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 180 320	-3 408 463	-3 395 842	-3 380 842	-2 784 992	-2 784 992
Avustukset	-1 480 721	-2 214 800	-2 189 400	-1 952 500	-1 952 500	-1 952 500
Muut toimintakulut	-5 792 358	-5 531 555	-5 544 039	-5 540 779	-5 543 039	-5 543 039
Toimintakulut	-38 605 728	-40 216 896	-41 204 295	-40 373 805	-39 724 004	-39 975 877
Toimintakate	-25 599 214	-28 460 505	-29 652 949	-28 825 719	-31 303 163	-31 555 036
Verotulot	19 342 337	19 164 000	20 510 000	20 510 000	20 372 000	20 920 000
Valtionosuudet	11 204 546	11 954 165	11 563 954	11 537 763	10 820 505	10 748 505
Korkotuotot	902 111	800 000	550 000	550 000	550 000	550 000
Muut rahoitustuotot	570 707	550 000	528 889	528 889	530 000	530 000
Korkokulut	-502 092	-450 015	-468 079	-468 079	-387 000	-352 000
Muut rahoituskulut	-19 268	0	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	951 459	899 985	609 610	609 610	691 800	726 800
Vuosikate	5 899 127	3 557 645	3 030 615	3 831 654	581 142	840 269
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman muk. poistot	-4 787 401	-4 658 900	-4 465 900	-4 465 900	-4 092 600	-4 339 267
Arvonalentumiset	-1 000 000	0	0	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-4 845 001	-4 658 900	-4 475 900	-4 465 900	-4 092 600	-4 339 267
Tilikauden tulos	1 054 126	-1 101 255	-1 445 285	-634 246	-3 511 458	-3 498 998
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	709 352	-412 955	-757 985	1 954	-2 960 158	-2 947 098

5.1 Kaupunginhallituksen toimiala

Kaupunginhallituksen toimiala vastaa kunnan yleisistä hallinnollisista toimintaedellytyksistä, asioiden valmistelusta kaupunginhallitukselle, ruokapalveluista ja maaseutuhallinnon järjestämisestä. Kaupunginhallituksen toimialan tulosalueet ovat hallintopalvelut ja ruokapalvelut.

Toimialan henkilöstö ja toimipisteet

Toimialan henkilöstömäärältään suurin tulosalue on ruokapalvelut. Ruokapalveluissa työskentelee 12 vakinaista ruokapalvelutyöntekijää ja 1 ruokapalveluesimies. Hallintopalvelut tulosalueella työskentelevät kaupunginjohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja, johdon sihteeri, työsuojelupäällikkö, asianhallintapäällikkö, työllisyyskoordinaattori, henkilöstö- ja maahanmuuttokoordinaattori (osa-aikainen sijainen, varsinainen työntekijä ELO-hankkeessa), kotoutumisasiantuntija (ELO-hanke) ja kolme toimistosihiteeriä. Toimistosihiteereistä yksi eläköityy kevään 2026 aikana ja hänen tilalleen palkataan toimisihiteeri (virka), jonka tehtäviin kuuluu mm. monipuoliset kunnallishallinnon toimistotyöt kuten kokoushallinnon tehtäviä, asiakirjahallintoa ja viestintätehtäviä. Lisäksi hallintopalveluihin haetaan kolmeksi kuukaudeksi korkeakouluharjoittelijaa kesän ajaksi. Lomituspalveluiden toimipiste on Kuntalaisten Talolla Valtimolla. Asiakaspalvelupäiviä järjestetään muissa yhteistoiminta-alueiden kunnissa. Hallintopalvelulla on asiakaspalvelupisteet sekä Kuntalaisten Talolla että kaupungintalolla, hallintopalvelujen toimipiste on kaupungintalolla. Lisäksi työllisyyspalvelut ja maahanmuutto- ja kotoutumispalvelut sekä Kela-asiointi piste sijaitsevat Valtion Virastotalolla. Ruokapalveluilla on valmistuskeittiö koulukeskuksessa Valtimon pitäjässä sekä 3 jakelukeittiötä Nurmeksen taajamassa.

Nurmeksen maaseutuhallinnon toiminnot siirtyivät ostopalveluina 1.1.2021 osaksi Liperin kunnan järjestämiä Joensuun seudun maaseutupalveluita, eikä maaseutuhallinto kuulu enää kaupungin toimintaorganisaatioon. Hallintosäännön mukaisesti maaseutuhallinto on kuitenkin oma tulosalueensa, jonka taloutta seurataan toimintakattetasolla valtuuston nähdessä sitovasti. Vuoden 2026 talousarviossa Pohjois-Karjalan Maaseutupalvelujen toimintakatteen sitovuus on -81 113 euroa.

Toimialan sisäinen valvonta

Kaupunginhallitus vastaa kaupunginhallituksen toimialan omien tehtäväalueiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoinnista hallintosäännön ja hyväksyttyjen ohjeiden mukaisesti.

Sisäinen valvonta on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävinä, toimivallan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana.

Hallintosäännön ja konserniohjeen päivitys: Viimeisin päivitetty hallintosääntö on tullut voimaan 1.6.2025. Nyt voimassa oleva konserniohje on vahvistettu kaupunginvaltuustossa 26.2.2024.

Konsernitiilin käyttöönotosta on päätetty kaupunginvaltuustossa 27.10.2025.

Toimialan riskienhallinta

Toimialan tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimialan toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Riskit jaotellaan neljään pääryhmään: strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit, sekä vahinkoriskit.

Kaupungilla on otettu käyttöön sähköisen WPro -työturvallisuusjärjestelmä, jonka kautta tehdään läheltä piti-tilanteiden työturvallisuusilmoitukset, vakuutusyhtiöön lähetettävät työtapaturmailmoitusten. Lisäksi WPro-järjestelmään tehdään työn riskien ja vaarojen arviointi.

Etätöitä toteutetaan voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti. Erityisen suuret taloudelliset ja toiminnalliset riskit ovat ruokapalvelussa, jossa toiminta voidaan joutua hyvin nopeasti muuttamaan asiakasorganisaatioiden toiminnan muuttuessa. Kuormitukseen pyritään vaikuttamaan tilanteen mukaisilla toimintaohjeilla, työvuorosuunnittelussa, työtehtävien ja lomien uudelleen järjestelyissä mahdollisuuksien mukaan.

Elintarveturvallisuuden riskit ovat edelleen merkittäviä, niihin varaudutaan tehostamalla omavalvontaa ja ottamalla käyttöön uusi sähköinen omavalvontajärjestelmä.

Henkilöstöriski on kohonnut asianhallinnassa. Toimenpiteet riskien pienentämiseksi kaikilla tulosalueilla ovat rekrytointi, uusien sijaisten nimeäminen ja heidän perehdyttämisensä. Talous- ja palkkahallinnon hoitaminen on Meidän IT ja Talous Oy:llä.

Kaupunginhallituksen toimiala

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	KH 2026	SV1 2027	SV2 2028
Toimintatuotot						
Myyntituotot	1 180 810	1 035 812	1 163 176	1 163 176	1 163 176	1 163 176
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	317 896	234 400	173 000	173 000	173 000	173 000
Muut toimintatuotot	69	0	0	0	0	0
Toimintatuotot	1 498 775	1 270 212	1 336 176	1 336 176	1 336 176	1 336 176
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-1 871 517	-1 489 191	-1 591 133	-1 591 133	-1 612 443	-1 634 079
Palkat ja palkkiot	-1 534 125	-1 229 235	-1 301 810	-1 301 810	-1 319 500	-1 337 456
Henkilösivukulut	-337 392	-259 956	-289 323	-289 323	-292 943	-296 623
Eläkekulut	-292 045	-230 002	-248 143	-248 143	-251 153	-254 203
Muut henkilösivukulut	-45 346	-29 954	-41 180	-41 180	-41 790	-42 420
Palvelujen ostot	-3 416 368	-4 746 351	-5 199 696	-5 129 696	-5 129 696	-5 129 696
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-397 249	-437 670	-444 130	-444 130	-444 130	-444 130
Avustukset	-855 683	-1 555 800	-1 583 800	-1 383 800	-1 383 800	-1 383 800
Muut toimintakulut	-747 325	-773 854	-810 270	-810 270	-810 270	-810 270
Toimintakulut	-7 288 141	-9 002 866	-9 629 029	-9 359 029	-9 380 339	-9 401 975
Toimintakate	-5 789 366	-7 732 654	-8 292 853	-8 022 853	-8 044 163	-8 065 799
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman muk. poistot	-81 681	-76 300	-63 700	-63 700	-76 500	-68 000
Poistot ja arvonalentumiset	-81 681	-76 300	-63 700	-63 700	-76 500	-68 000
Tilikauden tulos	-5 870 529	-7 808 954	-8 366 553	-8 086 553	-8 120 663	-8 133 799
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-5 870 529	-7 808 954	-8 366 553	-8 086 553	-8 120 663	-8 133 799

5.1.1 Hallintopalvelut

Tavoitteet

Hallintopalvelut huolehtii valtuuston, kaupunginhallituksen, tarkastuslautakunnan, henkilöstöjaoston, yhteistoimintakunnan ja vaikuttamistoimielinten toimintaan liittyvistä hallinnollisista tehtävistä ja muista yleisistä toimintaledellytyksistä. Hallintopalvelut vastaa talouden ja konserniohjauksen yhteensovittamisesta, työllisyyden edistämisestä, kotouttamispalveluista sekä strategiasta. Se vastaa organisaation hallinnon, henkilöstön, työsuojelun, yhteistoiminnan, viestinnän ja työllisyyden, kotouttamisen yhteensovittamisesta ja rajapinnoista sekä Kelan asiointipisteestä että Valtion hallinnon etäpalvelupisteen hoitamisesta Valtimon Kuntalaisten Talolla helmikuun 2026 saakka.

Tulosalueella kaupunginhallitus jakaa 10 000 euroa osallistavaan budjettiin sekä 500 euroa vaipparahaa jokaisen uuden syntyneen nurmeslaisen perheille.

Nurmeksen kaupunki on neuvotellut Kolin Matkailu Oy:n kanssa yhtiöön liittymisestä. Talousarvioesityksessä on huomioitu liittymisen kustannukset K-osake 5000 euroa ja kumppanuussopimus 30 000 euroa.

Hallintopalvelujen alueella on meneillään useita hankkeita, jotka kestävät vuoden 2026–2029 loppuun saakka. TNO-Pohjois-Karjala – tietoa, neuvontaa ja ohjausta pohjoiskarjalaisten menestykseksi -hankkeen (1.3.2024–31.12.2026) tavoitteena on edistää Pohjois-Karjalan asukkaiden nopeaa työllistymistä tai kouluttautumista matkailan kynnyksen tieto-, neuvonta- ja ohjaustyön avulla. Hanke toteutetaan ryhmähankkeena, jonka päätoteuttajana on Joensuun kaupunki ja osahankkeina vuonna 2026 Itä-Suomen yliopisto, Karelia-ammattikorkeakoulu ja Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä. Kuntien Luotsi-palvelupisteille koottavat, alueen työllisyyden ekosysteemitomijoiden tarjoamat palvelut ovat helposti ja eri kanavien kautta saatavilla olevia palveluja, jotka tarjoavat maksutonta tietoa, neuvontaa ja ohjausta työhön ja koulutukseen liittyvissä asioissa. Palvelut keskittyvät asiakkaan kohtaamiseen, tilanteen selvittelyyn ja asiakkaan tukemiseen hänen omalla työelämäpolullaan. Nurmeksessa Luotsi Nurmes, on käynnistynyt 1.8.2024 jatkuen vuoden 2026 loppuun. Nurmes-Lieksa-Juuka alueella on yksi yhteinen palveluneuvoja, joka opastaa ja ohjaa sekä neuvoo työttömiä työnhakijoita. Fyysisten palvelupisteiden lisäksi asiakkaille tarjotaan digitaalisia palveluja ja kehitämme sisältöä kuntien asukkaiden tarpeiden mukaan.

Kuhina -Järjestötyöllistäminen työllisyyden ekosysteemissä -hanke on aloittanut toimintansa vuoden alussa lähes koko Pohjois-Karjalan alueella, jossa myös Nurmeksen kaupunki on osallisena. Kuhinan työhönvalmennus tarjoaa yksilöllistä valmennusta työllistymiseensä tukea tarvitseville työttömille työnhakijoille. Työhönvalmennuksen tavoitteena on nopea työelämään kiinnittyminen ja pysyvämpi työllistyminen. Kuhinassa hyödynnetään muun muassa myös järjestökentän tarjoamia työmahdollisuuksia kuten työkokeilua kohti pysyvämpää työllistymistä. Järjestöjakson aikana on mahdollista muun muassa kehittää omaa osaamista, vahvistaa kielitaitoa tai voit saada tietoa työkyvystäsi käytännön työtehtävien kautta. Tämän hankkeen kautta tavoitteena on saada työhönvalmennukseen Nurmeksessa seitsemän henkilöä per vuosi. Nurmeksessa hankkeen avulla pyritään työllistämään maahanmuuttajia. Hanke kestää vuoden 2026 loppuun saakka.

Kuhina- Järjestötyöllistäminen työllisyyden ekosysteemissä ESR + - jatkohanketta on haettu ajalle 1.1.2027–31.12.2028. Jatkohankkeen kohderyhmänä ja toiminta-alueena ovat työttömät työnhakijat, jotka tarvitsevat tukea työllistymiseensä (erityisenä kohderyhmänä pitkään työttömänä olleet, osatyökykyiset, maahan muuttaneet ja nuoret työnhakijat) ja Pohjois-Karjalan järjestöt ja alueen muut työnantajat. Hankkeen tavoitteet: 1) Yksilöllinen tuki työllistymiseen, työllistyminen tai tutkintotavoitteisen koulutuksen aloittaminen (45 %), kohderyhmän työllistymis- ja työnhakuvalmiuksien parantuminen (70 %), välityömarkkinat työkyvyn ylläpitäjänä ja tuki työnantajille työllistämiseen ja mm. monimuotoisuuden vahvistamiseen. 2) Pohjois-Karjalan välityömarkkinat työllisyyden hoidossa: välityömarkkinoiden kuvaaminen osaksi työllisyyden ekosysteemiä, PowerApps, ns. järjestökentän palvelutarjotin, järjestöjen valmennukselliset mahdollisuudet, valmennusympäristö, yhdistysten välinen yhteistyöllistäminen, pilotoidun valmennusmallin luonti ja juurruttaminen ja 3) tuki järjestöille muutokseen: tuki toimintojen muutokseen (esim. valmennusympäristö, Oy), hyvien mallien soveltaminen/pilotointi Pohjois-Karjalassa.

Talent Hub Eastern Finland -hanke, joka kestää 31.8.2027 saakka. Hanketta toteuttavat Itä-Suomen yliopisto (pää toteuttaja), Savonia-ammattikorkeakoulu Oy, Karelia Ammattikorkeakoulu Oy, Pohjois-Karjalan Koulutuskuntayhtymä, Savon Koulutuskuntayhtymä ja Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä. Hankkeen kautta autetaan työnantajia tunnistamaan kansainvälisten opiskelijoiden potentiaalin ja löytämään osaavaa työvoimaa. Hankkeen kautta tarjotaan tukea ja konkreettisia työkaluja kansainvälisten työntekijöiden rekrytointiin, perehdyttämiseen ja kielen oppimiseen työpaikalla sekä suomalaisen työkuulttuuriin sopeutumiseen. Tavoitteena on, että kynnys

kansainvälisten osaajien palkkaamiseen madaltuu ja siitä tulee luonteva osa organisaatioiden jokapäiväistä toimintaa.

Maahanmuutto kaupungissa on lisääntynyt ja tarve maahanmuuton koordinaatiolle ja kotouttamiselle on kasvanut. Maahanmuuttajatyössä valmistaudutaan 1.1.2025 voimaan tulevaan kotoutumislain uudistukseen, jossa kunnan tehtäviksi tulee erityisesti työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumisen vahvistaminen sekä eri toimijoiden vastuiden selkeyttäminen ja monialaisen yhteistyön kehittäminen. Nurmeksen kaupunki on saanut hyväksytyt rahoituspäätökset ELO-hanke aloittamisesta 1.1.2025 alkaen. Hanke kestää 30.6.2027 saakka. Hankkeessa työskentelee kotoutumisasiantuntija, joka vastaa hankkeen neljän työpaketin toteutumisesta. Nämä neljä työpakettia ovat oleskelulupaneuvonnan osaaminen ja tarjonnan turvaaminen maakunnallisesti, maahan muuttaneiden asettautumis- ja kotoutumispalveluiden kehittäminen ja vakiinnuttaminen maakunnallisesti, asiakasosallisuuden ja vuorovaikutuksen kehittäminen sekä hankehallinto ja viestintä. Tämän hankkeen kautta on tavoite yhtenäistää ja mahdollistaa asiakkaille tasalaatuiset palvelut koko Pohjois-Karjalan maakunnassa. Järjestämme suomen kielen opetusta Nurmekseen muuttaneille maahanmuuttajille ja oleskeluluvan saaneille. Lisäksi Kielikahvila toimintaa.

Pohjois-Karjalan työllisyysalue aloitti toimintansa 1.1.2025, jonka myötä työllisyyspalvelut siirtyvät kuntien tehtäväksi ja työvoimapalveluista tulee osa kunnan peruspalveluja. Uudistuksen myötä kaikki Pohjois-Karjalan 13 kuntaa muodostavat yhteisen työllisyysalueen, jonka vastuukuntana toimii Joensuu kaupunki. Työllisyysalueen aluejaon mukaisesti Nurmes kuuluu Pielisen Karjalan palvelualueen yhdessä Juuan ja Lieksan kanssa. Nurmes tekee tiivistä yhteistyötä maakunnallisesti ja palvelualueen eri työllisyystahojen ja kumppaneiden kanssa. Työllisyyspalvelujen muutokseen liittyen Nurmes ostaa työkykykoordinaattorin palvelua Juuan kunnalta (60 %) vuonna 2026. Työmarkkinatuen lisäksi kunnat rahoittavat jatkossa osan Kelan maksamasta peruspäivärahasta ja työttömyyskassojen maksamasta ansiopäivärahasta. Kunnan rahoitusvastuu koskee jatkossa myös työttömyystukea, joka maksetaan työllistymistä edistävän palvelun ajalta. Lisäksi kuntien rahoitusvastuu aikaistuu ja rahoitusosuus kasvaa portaittain työttömyyden pitkittyessä tai pidempään. 1.1.2025 alkaen Kela laskuttaa kuntaa henkilöistä, jotka ovat saaneet työttömyystukea 101 päivää. Nurmeksen kaupunki on ottanut käyttöön 1.1.2025 alkaen työllistämisen kuntalisän. Kaupunki maksaa palkkion nurmeslaisen työttömän työnhakijan työllistämisestä työnantajalle. Toimintaympäristön muutoksessa ja haastavassa työmarkkinatilanteessa kaupungin on perusteltua tarjota työnantajille palveluita ja tukea, jotka edistävät myös työttömien nurmeslaisten työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Tällä hetkellä kuntalisä on käytössä kahdellatoista Pohjois-Karjalan kunnassa ja sen myöntämisen ehdot vaihtelevat kunnittain. Kuntien toteuttaman työhönvalmennuksen ja kuntalisän yhdistelmä edistää työttömän työnhakijan polkua tuettujen välityömarkkinoiden kautta työhön ja opiskelemaan tai osaamisen perusteella suoraan avoimille työmarkkinoille. Kuntalisä sujuvoittaa työhönvalmennuspalvelusta työhön siirtymistä ja lisää omalta osaltaan valmennustyön vaikuttavuutta. Vuoden 2026 talousarvioesityksessä työllistämisen kuntalisään on kohdennettu 25 000 €.

Toimivat välityömarkkinat Pohjois-Karjalaan (TOIMI) -hanke. Hankkeen ajalla 1.3.2026-30.9.2029, jolle ajalle voimme hankkeen turvin palkata yhden työhön valmentajan. Tavoitteena on luoda toimiva välityömarkkinamalli maakuntaan. Lisäksi hanke mm. valmistaa yrityskumppaneita vastaanottamaan täsmätyökykyisiä ja kehittää työllisyysalueen käyttöön työnantajille myönnettävää alueellista työllistämislisää.

Vuoden 2026 painospisteet työttömyyden hoitamisessa Nurmeksen osalta ovat erityisesti nuoret – ja pitkäaikaistyöttömät. Lisäksi työnantaja yhteistyön tiivistäminen kunnan, työllisyysalueen, yrittäjien ja kehittämissyhtiön välillä.

Nurmeksen kaupungin henkilöstölle, mukaan lukien tytäryhtiöiden henkilöstö ja luottamushenkilöt käytettävissä Eduhouse koulutustalouden verkko-oppimispalvelu osaamisen lisäämiseksi.

Vuoden 2026 aika käynnistyy hallintopalvelujen puolella myös useita projekteja kuten esimerkiksi sähköinen arkistointi, otetaan käyttöön ePressi, Suomi.fi-viestit ja tilinpäätös ja talousarviodokumenttien sekä osavuositietojen automatisointi (Opiferus).

Hallintopalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	KH 2026	SV1 2027	SV2 2028
Toimintatuotot	481 821	272 400	319 900	319 900	319 900	319 900
Toimintakulut	-6 278 515	-7 927 425	-8 487 320	-8 217 320	-8 230 246	-8 243 383
Toimintakate	-5 796 693	-7 655 025	-8 167 420	-7 897 420	-7 910 346	-7 923 483
Suunnitelman muk. poistot	-50 134	-50 100	-50 100	-50 100	-57 700	-53 000
Tilikauden tulos	-5 846 298	-7 705 125	-8 227 520	-7 947 520	-7 968 046	-7 976 483

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Tehdään konkreettista elinkeinoyhteistyötä oppilaitosten, työllisyysalueen ja yrittäjien kanssa Elinvoimapalvelujen johtoryhmä edistää uusien yritysten syntymistä ja kehittämistä	1415 Kaupungin-hallitus
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Työllisyyden edistäminen ja kokonaistyöttömyyden pienentäminen. - Pitkäaikaistyöttömien määrä - Nuorten alle 30 v työttömien määrä - Työttömyysasteen kehitys (%) - Työllisyyden rahoitustarpeen ja ns. sakkomaksun kehitys Työvoiman tarvetta vastaavan osaa- van työvoiman saatavuuden edistäminen mukaan lukien työ- ja opiskelupere- äinen maahanmuutto. Työvoiman ja opiskelijoiden kiinnitty- minen paikkakunnan työpaikkoihin. Työllisyyden hoidon resurssien tulok- sellinen ja vaikuttava kohdentaminen. Nurmeksen välityömarkkinoiden ke- hittämisen aloittaminen Oman kuntouttavan työtoiminnan ja työhönvalmennuksen kehittäminen Yhteistyön tiivistäminen paikallisesti työllisyyspalvelujen ja työnantajien kesken	1415 Kaupungin-hallitus

		Nurmeksen työllisyyden ekosysteemin kehittäminen yhteistyössä eri toimijoiden kesken. Työtä -karnevaalit Pielisen Karjalan työllisyysalueella Nuorten monialaisen palvelun (ohjaamo) kehittäminen Työllisyyspalvelujen vaikuttavuuden kasvattaminen	
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Maahan muuttaneiden kuntalaisten kotoutumisen edistäminen kotoutumis- ja työllisyyspalveluilla sekä suomen kielen ja yhteiskuntaorientaation opetuksella. Paikallisen ja maakunnallisen kotouttamista edistävän yhteistyön ja palveluiden kehittäminen, tavoitteena erityisesti maahan muuttaneiden opiskelu- ja työllistymis- sekä yrittäjyysmahdollisuuksien parantaminen. Kotoutumispalveluiden saavutettavuuden ja palveluohjauksen kehittäminen erityisesti työllisyyttä ja yrittäjyyttä tukeviin palveluihin sekä suomi toisena kielenä-kurssien sekä Kielikahvila toiminnan vakiinnuttaminen Nurmeksen KotoAJ:hin kirjattuja asiakkaita 80 kappaletta, joista 50 % ohjattu johonkin työllistymistä tai yrittäjyyttä edistävään palveluun, mukaan lukien suomi toisena kielenä kurssit ja yhteiskuntaorientaatio. Kielikahvilatoiminta on vakiintunut kuukausittaiseksi, uusia järjestäjiä on löydetty mukaan	1415 Kaupunginhallitus
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Henkilöstön työhyvinvointi Työhyvinvointikyselyn tulokset ja siitä tehtävät johtopäätökset sekä toimenpiteet Työhyvinvointikyselyn vastausprosentti 60 % Työkykyjohtamiseen liittyvien toimenpiteiden eteenpäin vieminen jatkuu. Kehityskeskustelut käyty 100 % Sairauspoissaolot 5 %	1415 Kaupunginhallitus

		Sairauspoissaolot enintään 14 vrk/hlö. Terveysprosentti 55 % Työtaturmien lukumäärä Läheltä-piti-tilanteiden lukumäärä Esihenkilökoulutusten suorittaminen 100 %	
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Osallistava budjetointi Osallistavassa budjetoinnissa nurmeslaiset kutsutaan mukaan kehittämään omaa kaupunkia. Asukkaat pääsevät päättämään siitä, miten julkisia varoja käytetään. Talousarviossa tähän tarkoitukseen osoitettiin 10.000 euroa. Virkakoneisto valmistelle esitykset asukkaiden aloitteiden pohjalta ja asukkaat äänestävät, mitkä esitykset pääsevät toteutukseen.	1415 Kaupungin-hallitus
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Sähköisten palvelujen lisääminen kunnan Suomi.fi- viestit. Asiointipisteen säilyttäminen Nurmeksen alueella. Sähköisen arkistointiprojektin toteuttaminen Tekoällyn käyttöönottoaminen ja ohjeistaminen (tekoällyn käytön eettisyyden varmentaminen ja käytön tehostaminen) Tilinpäätös ja talousarviodokumenttien sekä osavuositarkastusten automatisointi (Opiferus).	1415 Kaupungin-hallitus
KONSERNI	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Konserniohjauksen kehittäminen Yhteistapaaminen keväällä ja syksyllä Konsernin tytäryhtiöt raportoivat toiminnasta ja taloudesta konsernijohdolle 2 krt/vuosi Konserniohjeen päivitys	1415 Kaupungin-hallitus
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Asukasmarkkinointi ja muut tapahtumat	1415 Kaupungin-hallitus

		Nurmeksen tunnettavuuden lisääminen messuilla, somekampanjoilla, lehtimainoksilla yms. Positiivisten syötteiden jakaminen eri kanavissa. Tonttimarkkinointi yhteistyössä kaupunkirakennepalvelujen kanssa	
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Konsernin ja kuntalaisten varautuminen, varautumisesta tiedostamisen tason lisääminen	1415 Kaupungin-hallitus

5.1.2 Ruokahuoltopalvelut

Ruokapalvelussa on 13 vakituista työntekijää viidessä eri toimipisteessä, Valtimon tuotantokeittiössä sekä Kirkkokadun ja Porokylän koulujen palvelukeittiöissä sekä Rekulan ja Nurmesjärven päiväkotien keittiöissä.

Valtimon tuotantokeittiössä valmistetaan arkisin noin 1100 aterialla päivässä. Ateriat kuljetetaan kylmänä kouluille ja päiväkoteihin. Kouluilla ruokapalvelun henkilökunta lämmittää ja tarjoilee ateriat oppilaille.

Suurimmat toimintakulut ruokapalveluilla ovat henkilöstökulut ja elintarvikkeiden hankintakulut. Muita merkittäviä kustannuksia ovat koneiden ja laitteiden huolto- ja korjauskustannukset, kuljetuskustannukset sekä ICT-palvelut.

Ruokapalvelun henkilökunta käsittelee ruokapalvelun ajankohtaisia asioita kuukausittain pidettävissä henkilöstöpalaverissa. Nurmeksen kaupungin sisäisten asiakkaiden ajankohtaisia ruokapalveluun liittyviä asioita käsitellään vähintäänkin kaksi kertaa vuodessa kokoontuvassa ravitsemistyöryhmässä.

Ruokapalvelut on ollut mukana Portaat luomuun -ohjelmassa vuodesta 2020. Eniten käyttämämme luomutuotteet ovat luomumaito ja luomupuurohiutaleet. Käyttämämme luomutuotteiden osuus on tuona aikana lisääntynyt 14 prosentista 20 prosenttiin. Tavoitteleme Maa- ja metsätalousministeriön Luomu 2.0 -ohjelman mukaisesti Luomun käytön lisäämistä 25 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Vuonna 2024 ruokapalvelun käyttämien elintarvikkeiden kotimaisuusaste oli 81 %.

Seuraamme tuottamamme ruokahävikin määrää aktiivisesti Biovaaka -sovelluksen avulla. Tarkastelemme päiväkohtaisesti muodostuneen lautas- ja linjastohävikin määrää. Vuoden 2023 aikana ruokahävikin määrä väheni merkittävästi. Sen jälkeen ruokahävikin määrän väheneminen on ollut maltillisempaa.

Ruokahuoltopalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	KH 2026	SV1 2027	SV2 2028
Toimintatuotot	1 016 953	997 812	1 016 276	1 016 276	1 016 276	1 016 276
Toimintakulut	- 938 282	- 995 941	-1 057 349	-1 057 349	-1 065 733	-1 074 232
Toimintakate	78 671	1 871	-41 073	-41 073	-49 457	-57 956
Suunnitelman muk. poistot	-31 547	-26 200	-13 600	-13 600	-18 800	-15 000
Tilikauden tulos	47 114	-24 329	-54 673	-54 673	-68 257	-72 956

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Hiilijalanjäljen kartoitus Hankitaan tuotannonohjausjärjestelmään CO2-laskuri. Julkaistaan ruoka-annosten hiilijalanjälki Mealdoo -palvelussa ruokalistan julkaisun yhteydessä. Tutkitaan CO2-laskurin avulla, kuinka paljon valmistetuista ruoista vapautuu hiilidioksidia ilmakehään ruokapalvelun tämänhetkisen toiminnan tuloksena. Lähtötilanteen kartoituksen jälkeen asetetaan tavoitteet ja suunnitellaan toimenpiteitä ruokapalvelun hiilijalanjäljen pienentämiseksi.	1470 Ruokahuoltopalvelut
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Ruokaturvallisuuden edistäminen Hankitaan ja otetaan käyttöön Kirkkokadun koulun palvelukeittiöön digitaalinen omavalvontapalvelu. Näin varmistetaan asiakkaille tarjottavan ruoan turvallisuus, muun muassa lämpötilojen ja muiden hygieniaitekijöiden osalta. Hankitaan lämpötilasensorit kylmälaitteisiin ja astianpesukoneeseen. Päivitetään omavalvontasuunnitelma ja puhtaanapitosuunnitelma.	1470 Ruokahuoltopalvelut

5.2 Kaupunkirakennepalvelujen toimiala

Kaupunkirakennepalveluiden toimiala vastaa erityisesti toimivan ja viihtyisän elinympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta. Tavoitteena on elinvoimainen ja toimiva kaupunki, joka vastaa asukkaiden ja elinkeinoelämän muuttuvia tarpeita.

Toimialan henkilöstö ja toimipisteet

Kaupunkirakennetoimiala jakaantuu kolmeen tulosalueeseen, joita ovat maankäyttö- ja lupapalvelut, tilapalvelut ja kuntatekniikan palvelut. Maankäyttö- ja lupapalveluiden tulosalue jakaantuu lupa-asioden ja maankäytön tulosyksiköihin. Tilapalvelujen tulosalue jakaantuu kunnossapidon ja kiinteistöpalveluiden tulosyksiköihin. Kuntatekniikan palvelujen tulosyksikkö on kadunrakennus. Talousarviossa kaupunkirakennehallinnon hallinto on omana laskennallisena tulosalueena.

Teknisten palvelujen toimihenkilöiden toimipiste sijaitsee osoitteessa Kirkkokatu 14.

Toimialan sisäinen valvonta

Kaupunkirakennelautakunta vastaa omien tehtäväalueidensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoinnista hallintosäännön ja hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti.

Sisäinen valvonta on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Sisäinen valvonta toteutuu mm. selkeinä tehtävien, toimivallan ja vastuiden jakoina, valvonta- ja raportointivelvoitteina, tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisena, omaisuuden turvaamisena ja sopimusten hallintana.

Riskienhallinta

Kaupunkirakennelautakunnan tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Strategiset riskit

Nurmeksen kaupungin omistamat Sote -kiinteistöt. Toimivan kiinteistöyhtiömallin aikaansaaminen. Tällä on vaikutus Tilapalvelut -tulosalueen talouteen ja henkilöstöresursseihin. Riskejä pyritään minimoimaan tehokkaalla tilankäytöllä (toimitilaohjelma), sekä kiinteistönhoito- ja puhtauspalveluiden ajantasaisella työmäärän mitoituksella.

Taloudelliset riskit

Ääri-ilmiöt ovat lisääntyneet ja voivat aiheuttaa ennakoimattomia kustannuksia tilapalveluissa ja kuntateknikassa. Vuosivaihtelu on suurta esim. auras-, hiekoitus-, kattolumityö- lumen ajo-, rakennusten lämmityskustannusten kohdalla.

Rakennushankkeiden osalta riski on kustannusarvioiden ja toteutuneiden poikkeamat. Riskiä pyritään pienentämään kehittämällä suunnittelun ohjausta jolloin laadukkaammilla suunnitelmilla päästään tarkempiin kustannusarvioihin.

Maailman sodat näkyy EU-maissa voimakkaana kustannusten nousuna etenkin energian osalta. Myös pakotteet voivat vaikuttaa kaupungin tekemiin hankintoihin. Sähkön hinnan epävarmuus jatkuu myös vuoden 2025 näkymissä. Sähkökustannusten nousua pyritään hillitsemään tehostetuilla energiansäästötoimenpiteillä sekä pyrkimällä sähkön hankinnassa tekemällä oikea-aikaisia hintakiinnityksiä.

Työkustannuksia hillitään usean vuoden mittaisilla puitesopimuksilla ja selkeillä sopimusehdoilla. Rakennusten käyttökustannukset saadaan pidettyä kohtuullisina niiden energiatehokkuutta parantamalla ja minimoimalla purkukuntoisten rakennusten käyttökustannukset.

Toiminnalliset riskit

Avainhenkilöiden osaamisen ja työpanoksen pysyvyys sekä resurssien voimavarojen rajallisuus on luettava riskiksi kaupunkirakennepalveluissa. Työssä jaksamiseen on kiinnitettävä nykyisessä maailmantilanteessa ja jatkuvassa muutoksessa entistä enemmän huomiota.

Monet tehtävistä ovat asiantuntijatehtäviä, ja avainhenkilöiden takana on paljon tietoa, jota ei välttämättä ole taltioitu minnekään. Myös osaavan henkilöstön saatavuudessa on viime vuosina ilmennyt vaikeuksia.

Sitoutuneisuutta pyritään lisäämään selkeyttämällä työnkuvia ja kehittämällä palkitsemisjärjestelmiä.

Teknisten palvelujen toimintaan liittyen kehitetään varamiesjärjestelmää toimialan sisällä. Tietoa saadaan jaetua useammalle henkilölle ja ennakoidulla rekrytoinnilla edistetään tiedon siirtoa uusille työntekijöille.

Ulkopuolinen uhka henkilöihin, tekniikkaan tai tietojärjestelmiin, tai lähistöllä tapahtuneen suuronnettomuuden johdosta. Kaupungin vastuulle kuuluvat tietoliikennejärjestelmät ovat varmistettuja ja niiden suojausta parannetaan koko ajan.

Mahdolliset pandemiat voivat aiheuttaa monia vaikutuksia kuten korona -pandemia on osoittanut.

Toiminnassa on huomioitava ja ennakoitava se, että sotien vuoksi komponenttipula voi aiheuttaa viivästyksiä joidenkin tuotteiden toimitusaikoihin ja saatavuuteen. Yleisen tilanteen vuoksi on myös tiedostettava hybridivaihtamisen riskit erityisesti informaatio- ja kybervaihtamisen osalta.

Nurmeksen kaupungin valmiussuunnitelman mukaista valmiutta ylläpidetään ja vuoden 2026 aikana tullaan harjoittelemaan ja kehittämään valmiuskäytäntöjä.

Vahinkoriskit

Lisääntyvät tykkylumituhot ja myrskyt ovat nykyisin lisääntyneet ja aiheuttavat usein taloudellisesti merkittäviä menetyksiä, mutta myös henkilövahingot ovat mahdollisia. Myös havumetsien hyönteistuhot on huomioitava metsänhoidossa.

Ennakoivilla metsänhoitotoilla voidaan merkittävällä tavalla ennalta ehkäistä tykkylumi-, myrsky- ja hyönteistuhot. Alueella on lisääntynyt kirjanpajan toukan aiheuttamat tuhot kuusimetsissä, joka tulee vaikuttamaan kaupungin metsänhoitotoimenpiteisiin.

Varavoimakoneilla turvataan sähkön saanti strategisesti tärkeissä kohteissa. Ajantasainen varautumissuunnitelma mahdollistaa nopean toiminnan ja sitä kautta voidaan myös vahinkojen laajuutta pienentää. Riskiä on pienetty tekemällä kalustohankintoja varautumisen budjetin puitteissa.

Rakennuksiin ja kiinteistöön kohdistuvat uhkat, jotka saattavat johtaa rakennusten tai sen osien sulkemiseen mm. tulipalon, vesivahingon tai ilkvallan seurauksena. Automaatiojärjestelmien avulla rakennusten turvallisuutta, olosuhteita ja rikkoutumisia pystytään valvomaan paremmin ja epäkohtiin kyetään puuttumaan nopeasti.

Kaupunkirakennepalvelu-
jen toimiala

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	KH 2026	SV1 2027	SV2 2028
Toimintatuotot						
Myyntituotot	1 676 556	1 311 545	1 523 307	1 523 307	1 523 307	1 523 307
Maksutuotot	83 481	58 000	65 000	65 000	65 000	65 000
Tuet ja avustukset	24 460	36 114	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	8 946 599	8 463 874	8 153 413	8 150 153	5 022 908	5 022 908
Toimintatuotot	10 731 097	9 869 533	9 741 720	9 738 460	6 611 215	6 611 215
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-3 067 209	-2 969 550	-3 072 638	-3 063 988	-3 108 346	-3 153 342
Palkat ja palkkiot	-2 454 794	-2 395 232	-2 473 040	-2 465 850	-2 502 688	-2 540 084
Henkilösivukulut	- 612 416	- 574 318	- 599 598	- 598 138	- 605 658	- 613 258
Eläkekulut	- 534 168	- 508 567	- 514 418	- 513 198	- 519 448	- 525 788
Muut henkilösivukulut	-78 248	-65 751	-85 180	-84 940	-86 210	-87 470
Palvelujen ostot	-2 438 809	-2 118 404	-2 862 903	-2 399 903	-2 165 573	-2 165 573
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 366 617	-2 499 100	-2 437 687	-2 422 687	-1 826 837	-1 826 837
Avustukset	- 170 370	- 180 000	- 180 000	- 180 000	- 180 000	- 180 000
Muut toimintakulut	- 612 118	- 530 290	- 597 912	- 597 912	- 596 912	- 596 912
Toimintakulut	-8 655 123	-8 297 344	-9 151 140	-8 664 490	-7 877 668	-7 922 664
Toimintakate	2 165 205	1 600 189	600 580	1 083 970	-1 256 453	-1 301 449
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman muk. poistot	-4 499 194	-4 387 600	-4 198 000	-4 198 000	-3 967 900	-4 239 067
Poistot ja arvonalentumiset	-4 556 794	-4 387 600	-4 198 000	-4 198 000	-3 967 900	-4 239 067
Tilikauden tulos	-2 391 796	-2 787 411	-3 597 420	-3 114 030	-5 224 353	-5 540 516
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-1 700 570	-2 099 111	-2 910 120	-2 477 830	-4 673 053	-4 988 616

5.2.1 Kaupunkirakennepalvelujen hallinto

Kaupunkirakennepalveluiden toimiala vastaa erityisesti toimivan ja viihtyisän elinympäristön suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta. Tavoitteena on toimiva ja turvallinen kaupunki, joka vastaa hyvin asukkaiden ja elinkeinoelämä. Toimialan hallinto vastaa tulosalueen johtamisesta sekä tarvittavasta toimialan taloushallinnosta ja raportoinnista.

Henkilöresursseina ovat toimialan johtaja, taloussihteeri ja toimistosihteerit.

Sisäisten vuokrien ja puhtauspalveluiden osalta pyritään hyödyntämään KoKi-ohjelmistoa. Ohjelmiston avulla automatisoidaan tiedonsiirtoa ja laskentaa, mikä nopeuttaa työtä ja tehostaa henkilöresurssien käyttöä.

Kaupunkirakennepalvelujen hallinto

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	KH 2026	SV1 2027	SV2 2028
Toimintatuotot						
Toimintakulut	- 227 807	- 242 277	- 260 494	- 250 494	- 252 672	- 254 877
Toimintakate	- 227 807	- 242 277	- 260 494	- 250 494	- 252 672	- 254 877
Suunnitelman muk. poistot						
Tilikauden tulos						

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Sisäisten vuokrien laskennan kehittäminen. Mittari: Prosessin sujuvuuden kehittämisen arviointi	5115 Kaupunkirakennepalv. hallinto
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Kiinteistönhallinnan yhteistyön kehittäminen yhteistyössä konserniyhtiöiden kanssa. Mittari: yhteistyön kehittämispalvelien kaupunki-konserniyhtiö lukumäärä. Tavoite minimi yksi / konserniyhtiö.	5115 Kaupunkirakennepalv. hallinto
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Yhteistyömahdollisuuksien kehittämisen toimialalla (Kaupunkikonsernissa sekä yli kunta/maakuntarajojen) Mittari: Yhteistyökontaktien lukumäärä vuoden aikana. Tavoite vähintään yksi yhteistyöselvitys per konserniyhtiö / naapurikunta / naapurimaakunnan liitto.	5115 Kaupunkirakennepalv. hallinto

5.2.2 Maankäyttö- ja rakennusvalvontapalvelut

Maankäyttö- ja lupapalvelut jakaantuu maankäytön ja lupa-asioiden (rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun) tulosityksiköihin.

Maankäyttö vastaa kaupungin maapolitiikasta, kaavoituksesta, tonttijaoista, maan hankinnasta ja luovutuksesta, maastomittauksista, paikkatietopalvelusta ja kartaston ylläpidosta.

Ympäristönsuojelun tehtävänä on ympäristönsuojelun edistäminen ja valvominen kunnassa.

Rakennusvalvonta edistää, opastaa ja valvoo laadukkaana rakennuskannan sekä viihtyisän ja turvallisen ympäristön syntymistä ja säilymistä ja huolehtii yleisen edun huomioon ottamista.

Kiinteistöselvitystä kiinteistörekisterin puutteiden korjaamiseksi jatketaan vuonna 2026. Tehtävää hoitamaan palkataan ohjaava työntekijä seitsemän kuukauden ajaksi sekä lisäksi kaksi kesäharjoittelijaa neljän kuukauden ajaksi maastotöihin. Tähän on varattu vuoden 2026 talousarviossa henkilöstöpalkkoihin 43k€.

Maankäyttöpäällikön työtä (henkilöresurssia) pyritään ostamaan ulkopuolelta pitkäaikaisen resurssivajeen paikkaamiseksi.

Saramojoki-hanke sisältyy Pohjois-Karjalan maakuntaliiton vaikuttamisen kärjet 2026:een. Hankkeen jatkosuunnittelu on käynnissä ja tavoitteena on kolmevuotinen hankekokonaisuus, jossa rahoitushaku tehdään vuoden 2026 aikana alueellisessa yhteistyössä. Nurmeksen kaupungin osuus hankerahoituksessa tulee olla 60k€/vuosi kolmen vuoden aikana hankekoordinaation hoitamiseen ja osana toimintarahoitusta.

Maankäyttö- ja rakennusvalvontapalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	KH 2026	SV1 2027	SV2 2028
Toimintatuotot	1 079 100	914 114	965 995	965 995	965 995	965 995
Toimintakulut	- 936 277	- 849 932	-1 053 848	-1 003 848	-1 010 931	-1 018 152
Toimintakate	142 846	67 182	-87 853	-37 853	-44 936	-52 157
Suunnitelman muk. poistot	-1 964	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Tilikauden tulos	140 882	65 182	-89 853	-39 853	-46 936	-54 157

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Kaavoituskatsauksen mukainen kaavoitus. Mittari: Toteuma-prosentti.	5125 Maankäyttö
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Kiinteistöselvityksen edistäminen. Mittari: Kiinteistörekisterissä tehtyjen korjausten lukumäärä.	5120 Lupa-asiat
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Ilmastosuunnitelman mukaiset toimenpiteet. Mittari: Toimenpidesuunnitelman toteuma-%.	5120 Lupa-asiat

5.2.3 Tilapalvelut

Tilapalveluihin kuuluu kaksi tulosityksikköä, kunnossapito ja kiinteistöpalvelut.

Kunnossapidon tulosityksikkö vastaa korjaus- ja rakennuttamishankkeista, niiden suunnittelusta, kilpailutuksesta ja toteutuksesta Nurmeksen kaupungin ja urakoitsijoiden voimin.

Kiinteistöpalvelujen tulosityksikkö vastaa kiinteistöjen ja tilojen käytettävyydestä eli kiinteistöjen hoidosta ja puhtauspalveluista.

Kiinteistöpalveluihin palkataan yt-neuvottelujen kautta yksi kiinteistönhoitaja ja uusi puhtauspalvelutyöntekijä hoitamaan Kiinteistö Oy Nurmeksen Vuokratalojen kanssa tehtävän kiinteistönhoitosopimuksen mukaisesti. Palkkakuluihin on varattu yhteensä 70k€ henkilöstöpalkkoissa.

Tilapalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	KH 2026	SV1 2027	SV2 2028
Toimintatuotot	9 095 736	8 460 666	8 289 158	8 285 898	5 158 653	5 158 653
Toimintakulut	-4 597 550	-4 983 753	-5 337 681	-4 924 031	-4 117 170	-4 141 828
Toimintakate	4 520 224	3 490 913	2 951 477	3 361 867	1 041 483	1 016 825
Suunnitelman muk. poistot	-3 532 311	-3 558 000	-3 419 100	-3 419 100	-3 228 500	-3 393 300
Tilikauden tulos	930 296	-67 087	-467 623	-57 233	-2 187 017	-2 376 475

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
SIJAINTI	Tulosalueen muu tavoite (Sijainti)	Toimitilaohjelman toteuttaminen, Mittari: suunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuma-%.	5225 Isännöinti
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	NVT kiinteistönhoidon yhteistyön operatiivinen kehittäminen. Mittari: Sopimuksen toteuma ja arvio yhteistyöstä.	5225 Isännöinti
SIJAINTI	Tulosalueen muu tavoite (Sijainti)	Uuden päiväkodin suunniteltu rakentaminen hankeaikataulun mukaisesti. Mittari: Hankeaikataulun toteuma ja hankebudjetin toteuma.	5215 Rakennuttaminen

5.2.4 Kuntatekniikan palvelut

Kuntatekniikan palveluihin kuuluu kadunrakennuksen tulossyksikkö.

Tehtäviin kuuluu liikenneväylien, yleisten alueiden, puistojen ja vapaa-ajan alueiden suunnittelu, rakentaminen ja ylläpito.

Konevarikko hoitaa kaupungin omat konepalvelut.

Vuonna 2026 kuntatekniikan palveluissa ylläpidetään katuinfraa sekä leikki- ja liikuntapaikkoja. Päälystystöitä tehdään investointina pyöriteille Laamilassa ja käyttötalouden määrärahojen puitteissa katualueiden paikkauksia kriittisissä kohteissa.

Kuntatekniikan palvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	KH 2026	SV1 2027	SV2 2028
Toimintatuotot	556 261	494 753	486 567	486 567	486 567	486 567
Toimintakulut	-2 893 489	-2 221 382	-2 499 117	-2 486 117	-2 496 895	-2 507 807
Toimintakate	-2 270 057	-1 715 629	-2 002 550	-1 989 550	-2 000 328	-2 011 240
Suunnitelman muk. poistot	- 964 920	- 827 600	- 776 900	- 776 900	- 737 400	- 843 767
Tilikauden tulos	-3 235 158	-2 543 229	-2 779 450	-2 766 450	-2 737 728	-2 855 007

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
SIJAINTI	Tulosalueen muu tavoite (Sijainti)	Ulkopuolisen rahoituksen hankkiminen Porokylän radanyhteyssillan rakentamiseen. Mittari: Ulkopuolisen rahoitussopimusten lukumäärä (min 2) ja ulkopuolisen rahoituksen määrä (tavoite vähintään 60 %).	5115 Kaupunkirakennepalv. hallinto
SIJAINTI	Tulosalueen muu tavoite (Sijainti)	Aktiivinen liikennejärjestelmä- ja liikenneturvallisuustyöhön osallistuminen. Mittari: ELY-aiesopimuksen tavoitteiden toteutuma-%. Toteutuneiden liikenneturvallisuussuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteutuma%.	5240 Kadunrakennus
SIJAINTI	Tulosalueen muu tavoite (Sijainti)	Hulevesiohjelman mukaiset toimenpiteet. Mittari: Suunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteutuma-%.	5240 Kadunrakennus

5.3 Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut

Hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen toimiala vastaa hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen kokonaisuudesta. Hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen johtoryhmä sekä rehtoriyöryhmä yhteensovittavat hyvinvointi- ja sivistystoimialan toimintaa. Hallinto sijaitsee Nurmes-talossa osoitteessa Kötsintie 2. Hyvinvointi- ja sivistyspalvelujen toimiala jakautuu neljään tulosalueeseen, jotka ovat opetus- ja koulutuspalvelut, varhaiskasvatuspalvelut ja kulttuuripalvelut sekä hallinto.

Toimialan henkilöstö ja toimipisteet

Opetus- ja koulutuspalvelut -tulosalueen tulosyksiköitä ovat Kirkkokadun koulu, Porokylän koulu, Valtimon koulu ja Nurmeksen lukio sekä nuorisopalvelut. Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluvat tulosyksikköinä Rekulan, Porokylän, Niksulän, Hannilan, Pikku-Kaarlen ja Nurmesjärven päiväkodit sekä perhepäivähoito. Kulttuuripalveluissa on neljä tulosyksikköä: kulttuuritoimi, kirjastopalvelut, museo ja kansalaisopisto. Museoita on kaksi: Kötsin museo ja Ikolan museo.

Toimialalla on vakinaista henkilöstöä 182.

Toimialan tuottavuusohjelma

Toimialan tuottavuusohjelmasta päätetään hyvinvointilautakunnan talousarvio kokouksen yhteydessä.

Toimialan sisäinen valvonta

Kaupunginhallitus on 17.8.2020 §139 ja 7.9.2020 §156 ja kaupunginvaltuusto 2.9.2020 §56 käsitellyt ja päättänyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksesta. Ohjeistuksessa todetaan mm. seuraavaa: Hyvinvointilautakunnan ja kaupunkirakennelautakunnan sekä konsernin tytäryhtiöiden tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi. Vuotta 2025 koskevia tavoitteita uhkaavia riskejä on kirjattu talousarvion valmistelutekstin lisäksi tulosalueiden toimintakortteihin. Keskeisenä seikkana sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyen on huomioitava:

1. Tiedon luotettavuus ja täydellisyys: toimialan johto ja esimiehet huolehtivat siitä, että heidän vastuualueellaan tuotetaan ja ylläpidetään luotettavia tietoja toiminnasta, taloudesta ja hallinnosta.

2. Toimintaperiaatteiden, suunnitelmien, ohjeiden, lakien ja määräysten noudattaminen mm. virheiden ja väärinkäytösten ehkäisemiseksi: toimialan johto ja esimiehet valvovat, että lakeja ja asetuksia sekä kaupungin päätöksiä, sääntöjä ja ohjeita noudatetaan.

3. Omaisuuden turvaaminen: toimialan johto ja esimiehet valvovat, että resurssit turvataan mahdollisilta menetyksiltä, jotka aiheutuvat tuhlauksesta, väärinkäytöksestä, huonosta hoidosta, virheistä tai muusta sääntöjen vastaisesta toiminnasta.

4. Resurssien taloudellinen ja tarkoituksenmukainen käyttö: toimialan johto ja esimiehet varmistavat, että kaupungin resursseja käytetään järkevästi ja taloudellisesti

5. Tavoitteiden saavuttaminen ja tuloksellisuus: toimialan johto ja esimiehet valvovat, että toiminta tukee asetettujen tavoitteiden saavuttamista sekä toiminnan taloudellisuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta.

Toimialan johto ja esimiehet vastaavat siitä, että toimialan sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisella tavalla.

Jokainen esimies vastaa siitä, että yksikön henkilöstön toimivalta ja vastuu on asianmukaisesti määritelty. Esimiehen on varmistuttava siitä, että alaiset ovat tietoisia omista tehtävistään ja tulostavoitteistaan. Esimiehen on luotava edellytykset tehtävistä suoriutumiseen ja tulostavoitteisiin pääsemiseen. Esimiehen on varmistuttava siitä, että alaiset hallitsevat tehtävänsä edellyttämät osa-alueet lainsäädännöstä ja toimintaohjeista.

Esimiesten on jatkuvasti seurattava vastuullaan olevia toimintoja ja raportoitava niistä, mikäli havaitaan lainsäädännön, toimintaohjeiden tai toimielinten päätösten vastaista taikka muutoin virheellistä, tehotonta tai epätaloudellista toimintaa.

Toimialan riskienhallinta

Toimielimien ja vastuualueiden esimiehet vastaavat oman alueensa riskienhallinnan käytännön toteutuksesta ja sen ohjeistamisesta. Riskienhallintaprosessi perustuu - riskin tunnistamiseen ja kuvaamiseen, - riskin toteutumisen vaikutusarviointiin (merkittävyyteen) ja riskin toteutumisen todennäköisyyteen, - mahdollisuuteen hallita riskejä eri menetelmillä (valvonta) sekä - riskeistä raportointiin ja riskien seurantaan. Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Hyvinvointipalveluiden tehtävä on turvata toimialan palveluiden tarjonta asukkailleen. Erilaiset häiriöt ja vahingon mahdollisuudet, jotka aiheutuvat monista tekijöistä, saattavat vaarantaa palveluiden tuottamisen. Riskejä sisältyy turvallisuuteen, talouteen, tietoliikenteen toimivuuteen, palvelujen laatuun, henkilöstön osaamiseen, hyvinvointiin, rekrytointiin ja kiinteistöihin.

Tavoitteita uhkaavia riskejä on ensin arvioitu yleisellä tasolla ja jäljempänä tulosalueittain:

Kunnan taloustilanteen merkittävä heikkeneminen vuosina 2024–2026.

- on todennäköinen ja vaikutus on merkittävä

Rakennuksiin ja kiinteistöön kohdistuvat riskit ja uhkat, jotka saattavat johtaa rakennusten tai sen osien sulkemiseen mm. tulipalon, vesivahingon tai ilkvallan seurauksena.

- ei kovin todennäköinen, mutta vaikutukset olisivat merkittävät.

Ulkopuolinen uhka henkilön tai lähistöllä tapahtuneen suuronnettomuuden johdosta.

- ulkopuoliseen uhkaan on varauduttava päivittäin
- uhka ei ole kovin todennäköinen, mutta vaikutukset olisivat merkittävät
- varautumissuunnitelma on laadittu kevään 2024 aikana koko toimialalle

Epidemian tai pandemian uusi aalto ja laajeneminen paikallisella tasolla ja sen kautta muodostuva henkinen kuormittavuus sekä mahdolliset tilojen sulkemiset, henkilökunnan sairauspoissaolot ja sijaistarpeen huomattava kasvu.

Henkilöstöpula (kelpoisuuden puuttuminen) erityisesti varhaiskasvatus- ja opetus- ja koulutuspalveluissa

- on edelleen todennäköinen

Kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen ja kunnallisen opetushenkilöstön uusi työehtosopimus vuodelle 2025–2028

- talouteen vaikuttava riski, koska uuden sopimuskauden palkkataso on noussut merkittävästi.

Hyvinvointi- ja sivistyspalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	KH 2026	SV1 2027	SV2 2028
Toimintatuotot						
Myyntituotot	200 702	142 350	121 600	121 600	121 600	121 600
Maksutuotot	205 139	178 100	176 250	176 250	176 250	176 250
Tuet ja avustukset	192 907	210 296	112 700	112 700	112 700	112 700
Muut toimintatuotot	88 663	57 900	52 900	52 900	52 900	52 900
Toimintatuotot	687 411	588 646	463 450	463 450	463 450	463 450
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-12 847 951	-13 137 145	-12 558 105	-12 549 425	-12 731 876	-12 917 117
Palkat ja palkkiot	-10 329 773	-10 613 553	-10 113 240	-10 106 050	-10 257 481	-10 411 192
Henkilösivukulut	-2 518 177	-2 523 592	-2 444 865	-2 443 375	-2 474 395	-2 505 925
Eläkekulut	-2 191 626	-2 229 252	-2 095 255	-2 094 025	-2 119 825	-2 145 975
Muut henkilösivukulut	-326 551	-294 340	-349 610	-349 350	-354 570	-359 950
Palvelujen ostot	-4 510 476	-4 601 437	-4 790 539	-4 765 539	-4 695 539	-4 695 539
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-416 454	-471 693	-514 025	-514 025	-514 025	-514 025
Avustukset	-454 669	-479 000	-425 600	-388 700	-388 700	-388 700
Muut toimintakulut	-4 432 833	-4 227 411	-4 135 857	-4 132 597	-4 135 857	-4 135 857
Toimintakulut	-22 662 382	-22 916 686	-22 424 126	-22 350 286	-22 465 997	-22 651 238
Toimintakate	-21 974 971	-22 328 040	-21 960 676	-21 886 836	-22 002 547	-22 187 788
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman muk. poistot	-206 526	-195 000	-204 200	-204 200	-48 200	-32 200
Poistot ja arvonalentumiset	-206 526	-195 000	-204 200	-204 200	-48 200	-32 200
Tilikauden tulos	-22 181 497	-22 523 040	-22 164 876	-22 091 036	-22 050 747	-22 219 988
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-22 181 497	-22 523 040	-22 164 876	-22 091 036	-22 050 747	-22 219 988

5.3.1 Hyvinvointipalvelujen hallinto

Hyvinvointi- ja sivistyspalveluiden hallinto tuottaa tukipalveluita muille tulosalueille, sekä vastaa toimialan sisäisestä yhteistyöstä ja toiminnan koordinoinnista kaupungin hallintosäännön ja strategisten tavoitteiden mukaisesti. Liikuntapalvelut siirtyivät 1.6.2025 hallintosääntömuutoksen myötä hyvinvointipalvelujen hallinnon alle. Liikuntapalvelut tukevat senioreiden liikuntatoimintaa ja kulttuuritoimintaa Senioreiden ePassilla (100 euroa), joka on tarkoitettu 65 vuotta täyttäneille nurmeslaisille. Nurmeksien kaupungissa on käytössä myös Juniorikortti, johon ovat oikeutettuja kaikki Nurmeksessa kirjoilla olevat 7-16-vuotiaat. Juniorikortti oikeuttaa 100 euron hyvitykseen harrastusmaksuista.

Hyvinvointipalvelujen hallinto

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	KH 2026	SV1 2027	SV2 2028
Toimintatuotot	1 534	7 150	38 000	38 000	38 000	38 000
Toimintakulut	- 317 723	- 255 708	- 878 427	- 850 167	- 787 492	- 791 658
Toimintakate	- 316 189	- 248 558	- 840 427	- 812 167	- 749 492	- 753 658
Suunnitelman muk. poistot						
Tilikauden tulos						

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Toimialan tukipalveluiden, erityisesti toimistopalveluiden prosessien suora- viivaistaminen ja sitä kautta asioiden käsittelyaikojen lyhentäminen.	4100 Hyvinvointi- palvelut hallinto
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Toimialan operatiivisen organisaation toiminnan muuttaminen siten, että talouden suunnitteluun ja seurantaan liittyvä valta ja vastuu kuuluvat ensisijaisesti toimintayksiköiden esihenkilöille.	4100 Hyvinvointi- palvelut hallinto

5.3.2 Kulttuuripalvelut

Kulttuuri-, kirjasto- ja museopalvelut sekä Ylä-Karjalan kansalaisopisto muodostavat kulttuuripalvelujen tulosalueen. Kulttuuripalvelut luovat mahdollisuuksia kulttuurin harrastamiseen sekä järjestävät tapahtumia, näyttelyitä ja muita kulttuuritilaisuuksia.

Nurmeksen kaupunginkirjasto palvelee Nurmes-talossa, Valtimon lähikirjastossa ja kirjastoautossa. Henkilöstöön kuuluvat kirjastonjohtaja, kaksi kirjastonhoitajaa, erikoiskirjastovirkailija, kirjastovirkailija ja kirjastovirkailija-autonkuljettaja.

Kirjastonjohtaja toimii myös Ylä-Karjalan kansalaisopiston rehtorina. Lisäksi kansalaisopistolla on oma toimistosihtööri ja suuri joukko tuntiopettajia.

Kulttuurityön henkilökuntaan kuuluvat kulttuuripäällikkö ja kaksi esitysteknikkoa. Kulttuurityö keskittyy erityisesti Nurmes-talon Hannikaisen salin ja galleria Tykon toimintaan.

Nurmeksen museo palvelee kahdessa toimipaikassa. Kötsin museo toimii Nurmes-talossa. Ikolassa toimivat ulkomuseoalue, toimisto, konservointi- ja säilytystilat sekä pirtti, joka toimii myös kokous- ja juhlatilana. Henkilökuntaan kuuluvat museonjohtaja, museoamanuenssi ja museomestari.

Tulosalueen riskienhallinta

1. Niukka henkilöstömitoitus

Yksiköiden henkilöstömitoitukset ovat pienet, joten yhdenkin henkilön pitempi poissaolo aiheuttaa ongelmia päivittäiseen toimintaan.

2. Suuret muutokset käyttötalouden määrärahoissa

Määrärahojen leikkaaminen vaikuttaa omaan ja paikkakunnan yhdistysten toimintaan.

3. Ongelmat toimitiloissa

Toimitiloissa ilmenevät puutteet ja vauriot vaativat nopeaa reagointia, joka ei aina toteudu.

Kulttuuripalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	KH 2026	SV1 2027	SV2 2028
Toimintatuotot	89 061	29 200	73 600	73 600	73 600	73 600
Toimintakulut	-1 878 877	-1 956 424	-2 286 773	-2 288 326	-2 301 204	-2 315 757
Toimintakate	-1 789 815	-1 927 224	-2 213 173	-2 214 726	-2 227 604	-2 242 157
Suunnitelman muk. poistot	- 155 653	- 155 200	- 153 300	- 153 300	-45 700	-29 700
Tilikauden tulos	-1 945 469	-2 082 424	-2 366 473	-2 368 026	-2 273 304	-2 271 857

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Kulttuuripalvelut toimivat mahdollistajana ja tapahtuma-alustoina muille toimijoille. Kulttuuripalvelut lisäävät yhteisöllisyyttä ja vahvistavat paikallidentiteettiä. Mittarit: jaetut avustukset, asiantuntijapalveluiden määrä, muiden toimijoiden tapahtumien määrät kulttuuripalvelujen tiloissa, paikallisuuteen liittyvien tapahtumien määrä.	Koko tulosalue
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Asiakkaat löytävät kirjastopalvelut omatoimikirjaston palvelut mukaan lukien sekä museo- ja kulttuuripalvelut ja kansalaisopiston kurssitarjonnan. Mittarit: kävijämäärät kirjastossa, näyttelyissä ja tilaisuuksissa, lainausmäärät kirjastoissa ja kirjastoautossa, opiskelijamäärä kansalaisopistossa.	Koko tulosalue
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Kulttuuripalvelut ovat lasten ja nuorten saavutettavissa. Mittarit: ryhmävierailujen määrät museossa ja kirjastossa, tapahtumien määrä.	Koko tulosalue
IMAGO	Tulosalueen muu tavoite (Imago)	Museo osallistuu Vanhan Kauppalan alueen ja muiden Rky-alueiden kehittämiseen. Keinoina ovat tapahtumayhteistyö, asiantuntijalausunnat ja laaja yhteistyö eri toimijoiden kanssa. Kauppalan 150-vuotisjuhlavuosi tuodaan esille museon ja kulttuurityön toiminnassa. Mittarit: asiantuntijalausunnat, tapahtumat, verkostotapaamiset, näyttelyt.	Koko tulosalue
ELINVOIMA	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Kulttuuripalvelut tukee nuorten osallisuutta ja osallistumista yhteistyössä oppilaitosten ja muiden nuorisotoimijoiden kanssa. Mittarit: TET-jaksojen määrä, projektien ja oppimistehtävien määrät, osallistujien ja oppimääriä suorittaneiden lasten ja nuorten määrä taiteen perusopetuksen mukaisessa tanssin ja musiikin opetuksessa, toteutuneet tapahtumat.	Koko tulosalue

5.3.3 Opetus- ja koulutuspalvelut

Opetus- ja koulutuspalvelujen tavoitteet määritellään velvoittavasti valtakunnallisissa opetussuunnitelmien perusteissa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen osalta. Paikallistasolla koulujen toimintaa ohjaa tavoitteineen kuntakohtainen opetussuunnitelma sekä koulukohtaiset lukuvuosisuunnitelmat. Lisäksi toiminnan perustana ovat perusopetus- ja lukiolait.

Opetus- ja koulutuspalvelut muodostuvat perus- ja lukio-opetuksesta. Viimeisimmässä Nurmeksen kaupungin organisaatiomuutoksessa kansalaisopisto siirtyi kulttuuripalvelujen tulosalueen alle ja vastaavasti nuorisopalvelut siirtyi opetus- ja koulutuspalveluiden alle. Kansalaisopiston rehtorina toimii kirjastonjohtaja. Perusopetuksen oppilasmäärä on budjettia laadittaessa 687 oppilasta, josta esioppilaita 46. Perusopetusta annetaan Porokylän (vuosiluokat 1-6), Kirkkokadun (vuosiluokat 1-9) ja Valtimon (vuosiluokat 1-9) kouluissa sekä lukio-opetusta Nurmeksen lukiossa. Esiopetus järjestetään varhaiskasvatusyksiköissä. Lukio sijaitsee yhteisellä kampus-alueella Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän omistaman Nurmeksen ammattiopiston kanssa. Nurmeksen lukiossa opiskelee 95 päivälukion opiskelijaa sekä kahdentutkinnon suorittajia ammattiopistosta.

Opetus- ja koulutuspalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	KH 2026	SV1 2027	SV2 2028
Toimintatuotot	383 616	363 096	256 300	256 300	256 300	256 300
Toimintakulut	-12 922 888	-13 220 780	-12 677 418	-12 667 185	-12 767 042	-12 866 852
Toimintakate	-12 539 272	-12 857 684	-12 421 118	-12 410 885	-12 510 742	-12 610 552
Suunnitelman muk. poistot	-42 322	0	-42 300	-42 300	-2 500	-2 500
Tilikauden tulos	-12 581 595	-12 857 684	-12 463 418	-12 453 185	-12 513 242	-12 613 052

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Uudistetun oppimisen tuen toimeenpanon jalkauttaminen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa. Oppimisen tuen asiakirjat on päivitetty uuden lain mukaisiksi.	4110 Koulutuspalvelut
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Kelpoisten opettajien määrä vähintään 95%.	4110 Koulutuspalvelut
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Perusopetuslain ja opetussuunnitelman perusteiden päivitys 1.8.2026 alkaen koskien arkiliikuntaa ja liikunnallisen elämäntavan edistämistä. Paikallisen opetussuunnitelman päivittäminen.	4110 Koulutuspalvelut
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Hyvinvointipäällikön ja oppilaitosten välisen yhteistyön käynnistäminen mm. MOVE-mittausten ja erilaisten kyselyiden, kuten Kouluterveyskyselyn pohjalta.	4110 Koulutuspalvelut
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Nuorisopalveluiden sekä opetus- ja koulutuspalveluiden välisen yhteistyön suunnitelman laatiminen.	4110 Koulutuspalvelut

5.3.4 Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalvelujen ja esiopetuksen tarjoaminen nurmekselaisille lapsiperheille. Nurmeksessa on kuusi päiväkotia: Pikku-Kaaren, Hannilan, Rekulan, Porokylän, Niksulan ja Nurmesjärven päiväkodit. Perhepäivähoitajia on työsuhteessa tällä hetkellä 10 sekä yksi varahenkilö ja tarpeen mukaan palkataan uusia määräaikaista perhepäivähoitajia. Päiväkodeissa työskentelee 66 työntekijää. Päiväkodeissa toimii koko - ja osapäivähoito sekä esiopetus. Varhaiskasvatuksen hallinnossa työskentelee kokopäiväisesti 7 henkilöä.

Varhaiskasvatuksessa on runsaasti määräaikaista sekä sijaisena työskentelevää henkilöstöä, koska päteviä varhaiskasvatuksen opettajia on ollut vaikeaa saada.

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset, riskit ja niiden vaikutukset:

Varhaiskasvatuksen osalta keskeinen toiminnan tavoitteita sekä esiopetuksen pedagogisia tavoitteita uhkaava riski on mahdollisen pandemian voimistuminen ja esiintyminen varhaiskasvatusyksiköissä sekä hoitopaikkojen riittävyys:

- * sijaisten saaminen erityisesti tilanteissa, jossa varhaiskasvatus joudutaan järjestämään poikkeustilanteessa ja poikkeusoloissa, on erittäin haasteellinen
- * oman toimen ohella ja oman toimen ulkopuolella tehtävien töiden merkittävä kasvu
- * riskinä on myös mahdollisista poikkeusjärjestelyistä aiheutuva henkilöstön ja lasten vanhempien kuormittuvuus ja stressitekijät
- * varhaiskasvatuksen maksutuottojen toteutumiseen kohdistuu toimintakaudella epävarmuustekijöitä johtuen valtakunnallisesta linjauksesta, jolla nostettiin tuloarvoja, jonka pohjalta päivähoitomaksut määräytyvät (maksutuotot pienenevät)
- * varhaiskasvatustarpeen ennakointi koko toimintakaudelle
- * kelpoisuuden omaavan henkilöstö saaminen vakinaisiin ja määräaikaisiin virka/työsuhteisiin
- * kelpoisuuden omaavaa henkilöstöä ei saada erityisesti tilanteissa, jossa hoitopaikkojen kysyntä ylittää vapaana olevien hoitopaikkojen määrän
- * pysyvä henkilöstöpula

Varhaiskasvatuksen osalta ei budjettia laadittaessa ole näköpiirissä fyysisessä toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia.

Varhaiskasvatuspalvelut

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2024	TA 2025	LTK 2026	KH 2026	SV1 2027	SV2 2028
Toimintatuotot	148 108	101 800	95 550	95 550	95 550	95 550
Toimintakulut	-6 641 988	-6 751 472	-6 581 508	-6 544 608	-6 610 259	-6 676 971
Toimintakate	-6 493 879	-6 649 672	-6 485 958	-6 449 058	-6 514 709	-6 581 421
Suunnitelman muk. poistot	-8 550	-39 800	-8 600	-8 600	0	0
Tilikauden tulos	-6 502 430	-6 689 472	-6 494 558	-6 457 658	-6 514 709	-6 581 421

Talousarviovuoden tavoitteet

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Uuden päiväkodin suunnitteluun osallistuminen. Käyttäjien toiveiden ja tarpeiden huomioiminen. Otetaan huomioon myös avoimen päiväkodin tilatarve. Mittarit: Kohdennetut kyselyt; henkilöstö, huoltajat, lapset ja avoin kysely www-sivuilla. Tulosten esittely päiväkodin suunnittelutyöryhmälle ja niiden huomioiminen suunnitteluvaiheessa.	Koko tulosalue
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Oppimis- ja leikkiympäristön kehittäminen ja siihen liittyvän koulutuksen järjestäminen. Mittarit: Karvin (Kansallisen koulutuksen arviointi keskus) kyselyn oppimis- ja leikkiympäristöistä koordinointi henkilöstölle kevään 2026 aikana ja sekä aiheeseen liittyvä kysely huoltajille. Tulosten perusteella laaditaan koko varhaiskasvatusta koskeva kehittämissuunnitelma. Aiheeseen liittyvä koulutus, johon varhaiskasvatuksen henkilöstö osallistuu. Kehittämissuunnitelman arviointi loppuvuodesta yksiköittäin.	Koko tulosalue
HYVINVOINTI	Tulosalueen muu tavoite (Hyvinvointi)	Perusopetuslain uudistuksen 1.8.2025 jalkauttaminen esiopetukseen. Uusien lakia vastaavien lomakkeiden ja päätösten käyttöönotto. Painopistealueena ryhmätuen kehittäminen esiopetuksessa. Mittarit: Esikoulun opettajat osallistuvat 100 % ryhmätuesta järjestettyyn koulutukseen. Seuranta miten hyvin järjestetty ryhmätuki esiopetusryhmissä vaikuttaa yksilötukien määrään.	Koko tulosalue

5.4 Nurmeksen Lämpö Oy

Toiminta vuonna 2022–25: Kaukolämmön tuottaminen ja jakelu Nurmeksen taajamissa. Lämmöntuotannossa käytetään pääsääntöisesti lähialueilta hankittua kotimaista polttoainetta. Asiakasmäärä vakiintuu nykyiselle tasolle, koska verkoston kattavuus on taajamissa hyvällä tasolla. Uusia asiakkaita otetaan olemassa olevan verkoston läheisyydestä. Todennäköisesti öljylämmityksestä luopuvilla kiinteistöillä on tulevaisuudessakin kiinnostusta kaukolämpöön liittymiseen.

Lämmöntuotantokapasiteettia on päivitettävä Nurmeksessa, koska pääkattila alkaa tulla teknisen käyttöikänsä päähän. Investointi pyritään aloittamaan vuonna 2024 ja uusi kattila olisi käytössä 2025–2026 lämmityskaudella.

Riskien kartoitusta ja hallintaa pyritään tekemään jatkuvasti ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Liikevaihto noin 5,5 M€, tilikauden tulos tulee olemaan tappiollinen joh-tuen suuren investoinnin poistoista.	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Ritoniemen lämpökeskuslaajennuk-sen käyttöönotto. 10 MW kattila + 3 MW LTO käyttöönotto ja lämmöntoi-mitus kaukolämpöverkkoon alkuvuo-desta 2026. Projektin vastaanotto ja viimeistelytöt 2026 aikana.	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Osallistuminen konsernin yhteiseen mahdolliseen varautumisen suunnit-teluun ja harjoitteluun.	

5.5 Kiinteistö Oy Nurmeksen vuokratalot

Kiinteistö Oy Nurmeksen Vuokratalot (NVT) on Nurmeksen tarpeiden mukaisia asumispalveluja kestävästi tarjoava yleishyödyllinen toimija. NVT:n tehtävänä on tarjota kaupungin kaikille asukkaille ja sinne muuttaville mahdollisuus saada kohtuuhintainen ja elämäntilanteeseensa sopiva vuokra-asunto.

NVT on Nurmeksen kaupungin konserniin kuuluva, kaupungin 100 % omistama vuokrataloyhtiö. Yhtiön 21 eri kohteessa on yhteensä 364 asuntoa.

Riskienhallinta

NVT:n hallituksen tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Strategiset riskit

Nurmeksen väestökehitys on laskeva ja ikärakenne vanheneva. Muutokset ovat ennustettavissa, mutta nopeat suuret muutokset ovat yhtiölle riski.

Kaupungin veto- ja pitovoiman kehittäminen ovat yhtiön tulevaisuuden kannalta olennaisia.

Yhdyskuntarakenteen ennakoimattomuus muodostaa riskin kiinteistöjen sijoittumisen, kehittämisen ja uudisrakentamisen kautta.

Perusteellinen yleiskaavan päivittäminen tuo yhtiön toimintaan ennakoitavuutta.

Hyvinvointialueen ratkaisut vanhusten yhteisöllisessä asumisessa ovat avoinna. NVT:llä on tähän tarkoitukseen peruskorjattuja kiinteistöjä toissijaisessa käytössä. Yhtiössä on käynnistetty neuvottelut hyvinvointialueen kanssa.

Arviolausuntoon perustuvat markkina- ja tasearvojen erojen vaikutukset yhtiön talouteen.

Taloudelliset riskit

Energian hinta (kaukolämpö, sähkö) on yhtiön taloudessa merkittävä tekijä. Hintakehityksen epävarmuus on tunnistettu riski.

Riskin pienentämiseksi yhtiö tekee energiatehokkuutta parantavia investointeja.

Yhtiön velkataakka on toimialasta ja yleishyödyllisyydestä johtuen suuri. Korkotason suuret nousut voivat aiheuttaa talouteen ongelmia.

Asuntojen riittävä käyttöaste on NVT:n talouden perusta. Yleishyödyllisyydestä (/ ARA) johtuen alhaista käyttöastetta ei voida kompensoida vuokrien korotuksilla. Riskiä pyritään minimoimaan optimoimalla asuntokannan kokoa.

Kiinteistöjen ikärakenteesta johtuvat ennalta arvaamattomat korjaustarpeet.

Toiminnalliset riskit

Kiinteistöhuolto muodostaa noin kolmanneksen yhtiön toiminnallisista kuluista. Näiden palvelujen hintakehitys on yhtiölle olennaista. Kiinteistöjen kunnon, turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta kiinteistöhuollon laatu on tärkeä.

Nurmeksessa NVT:n laajuudessa tarvittavien kiinteistöhuoltopalvelujen tarjonta on kapea. Riskiä voitaisiin mahdollisesti pienentää kaupunkikonsernin yhteisin ratkaisuin.

Vahinkoriskit

Lisääntyvät säiden ääri-ilmiöt ovat riski kiinteistöomaisuudelle. Kesäisin rankkasateet voivat aiheuttaa tulvariskejä kiinteistöille. Talvella runsaat lumisateet voivat aiheuttaa äkillisiä kattolumikuormien ylittymistä. Säiden ääri-ilmiöistä johtuvia riskejä pyritään minimoimaan ennakoivilla kattolumien pudotuksilla ja kiinteistöjen hulevesijärjestelmien päivityksillä.

Rakennuksiin ja kiinteistöön kohdistuvat uhkat, jotka saattavat johtaa rakennusten tai sen osien sulkemiseen mm. tulipalon, vesivahingon tai ilkvallan seurauksena.

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Asuntojen käyttöastetavoite 85 %.	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Yhtiön strategian päivittäminen vuodelle 2026-2029.	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Yleisvalaistuksen muuttaminen led-valoiksi.	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Tilaohjelman päivitys osana strategiatyötä ja talouden tasapainottaminen.	

5.6 Hyvärilä Oy

Hyvärilä nuoriso- ja matkailukeskus

Hyvärilä on valtakunnallinen nuorisokeskus, jonka toimintaa valvoo ja tukee Opetus- ja kulttuuriministeriö. Nuoriso- ja matkailukeskus Hyvärilän palvelutehtävä määräytyy nuorisolaissa; Hyvärilän pääasiallisena tehtävänä on tarjota ympärivuotisesti nuorille ohjattua seikkailu-, luonto-, ympäristö-, kulttuuri- ja leiritoimintaa (Nuorisolaki 20 §). Hyvärilän nuorisotyö edistää nuorten kansainvälistymistä ja kestäväää kehitystä. Hyvärilä toteuttaa ostopalveluna Nurmeksien kaupungin nuorisotyötä Nuorten Kulmalla ja Valtimon pitäjässä ja työpajatoimintaa Nurmeksessa. Hyvärilän toiminta on yleishyödyllistä ja mahdollinen ylijäämä on käytettävä nuorisotyöhön ja nuorisokeskuksen kehittämiseen.

RISKIENHALLINTA HYVÄRILÄSSÄ

Hyvärilä nuoriso- ja matkailukeskuksessa on tunnistettu, arvioitu ja pyritty hallitsemaan erilaisia riskejä, jotka voivat vaikuttaa toimintaan ja tavoitteiden saavuttamiseen.

Toimialan henkilöstö ja toimipisteet

Hyvärilä nuoriso- ja matkailukeskuksen toiminta jakaantuu kolmeen osa-alueeseen, joita ovat nuorisokeskustoiminta, alueellinen nuorisotyö ja matkailupalvelut. Alueellinen nuorisotyö jakaantuu perusnuorisotyöhön, työpajatoimintaan ja etsivä nuorisotyöhön. Nuorten Kulma eli alueellinen nuorisotyö toimii Kirkkokatu 18:ssa, 2. kerros ja matkailu- ja nuorisokeskus Hyvärilä Lomatie 12:ssa. Nuorisokeskuksen palveluksessa on kaikkiaan vakituisia työntekijöitä 26 henkilöä, joista 6 henkilöä työskentelee Nuorten Kulmalla.

Strategiset riskit

Kilpailu ja markkinoiden muutos

Nuorisokeskusten tarjoamien leirikoulupalveluiden vahvuuksia ovat laadukkuus, ohjauksellinen ja opetuksellinen ote sekä turvallinen toimintaympäristö, jotka erottavat keskuksista muista kilpailijoista. Hyvärilä vastaa kilpailuun kehittämällä asiakaslähtöisiä palvelutuotteita yhteistyössä asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa huomioiden ajan ilmiöt ja kohderyhmien tarpeet sekä kehittämällä digitaalisia palveluita kuten verkkokauppa. Hiljaisia signaaleja tarkkaillaan eri tutkimustulosten ja yhteistyöverkoston sekä nuorisokeskusverkoston avulla ja reagoidaan tarvittaessa markkinoiden muutoksiin.

Maine

Hyvärilä harjoittaa vastuullista ja eettistä liiketoimintaa; Hyvärilä on nuorisokeskus, jonka toimintaa Opetus- ja kulttuuriministeriö avustaa ja valvoo. Hyvärilällä on viestintäsuunnitelma, jossa myös kriisiviestintä on otettu huomioon. Hyvärilä seuraa aktiivisesti sosiaalista mediaa ja verkkokanavia, joissa keskustellaan yrityksen toiminnasta kuten booking.com, Facebook ja Instagram sekä muut sähköiset alustat. Asiakaspalautetta kerätään aktiivisesti ja niihin reagoidaan. Hyvärilä on yhteiskunnallinen yritys, joka on sitoutunut vastuulliseen toimintaan ja sillä on kaksi ympäristösertifikaattia. Olemme säännöllisesti yhteydessä mediaan ja tiedotamme avoimesti omasta toiminnastamme.

Taloudellinen tilanne

Maailmantalouden vaihtelut (finanssikriisit, inflaatio, pandemiat) näiltä suojautuminen on haasteellista, mutta riskiä pyritään vähentämään talouden huolellisella suunnittelulla ja hallinnalla. Kriisivarauttavuus, säästämisen ja velkaantumisen välttäminen, toiminnan ja tulolähteiden monipuolistaminen. Vakuutukset ovat ajanmukaisesti kunnossa. Myös talousasioista vastaavien kouluttaminen taloudelliseen toimintaan auttaa varautumaan asioihin. *Toiminnan riskinä on yleisesti avustusten pieneminen; Opetus- ja kulttuuriministeriön avustusten on ennustettu pienenevän vuosille 2025 - 2026, se että koskevatko ne tasaisesti kaikkia keskuksia on epävarmaa, koska samaan aikaan on esitetty, että avustukset voisivat jopa nousta mikäli keskus ylittää laadullisiin ja määrällisiin tavoitteisiin. Todennäköistä on että avustukset pienenevät kaikilta kahdeksalta keskukselta. Avustusten pieneminen nuorisokeskusten kohderyhmiltä kuten koulut, oppilaitokset, yhdistykset sekä järjestöt, tulevat vaikuttamaan myös joko suoraan tai välillisesti leirien, leirikoulujen ja nuorisotapahtumien määrään keskuksessa.*

Lisäksi raaka-aineiden hinnan nousu, palvelujen ja tuotteiden hinnannousu vaikuttaa toimintaan. Riskiin varautaan sopeuttamalla toimintoja kuten supistamalla aukioloaikoja, tehostamalla työntekijäresursseja sekä viime

kädessä pitämällä muutosneuvottelut. Yhdessä nuorisokeskusverkostona haemme ulkopuolista rahoitusta sekä jatkamme erilaisten nuorisotyön hankkeiden hakemista. Nuorisokeskusten arvonlisäverottomat nuorisohinnat ja nuorisokeskusavustuksen määrä ei huomioi yleistä kustannusten nousua. Hyvärilä pyrkii vähentämään kannattavuusriskiä nostamalla kuluttajahintoja ja näin kattamaan erotuksen. Hintojen kehitystä seurataan ja reagoidaan dynaamisella hinnoittelulla tasaamaan sesonkivaihteluja.

Hyvärilä on asiantuntijaorganisaatio, jolloin sairastumiset tai irtisanoutumiset ovat riskejä. Riskiin on varauduttu nimeämällä varahenkilöt avainhenkilöille ja käyttämällä mentorointimenetelmää nk. hiljaisen tiedon siirtämiseksi sekä tehtävänkuvia tarkentamalla. Henkilöstöä sitoutetaan pitämällä huolta työntekijöiden jaksamisesta sekä ajantasaisesta osaamisesta koulutussuunnitelman avulla. Työntekijöillä on henkilöstöetuja, jotka edistävät terveyttä ja hyvinvointia. Inhimillisten virheiden välttämiseksi on työntekijöiden perehdyttäminen avainasemassa estämään työntekijän tekemät virheet mm. tietojen ja tilausten käsittelyssä. Sisäisiä prosesseja vahvistetaan ja kehitetään jatkuvasti karsimaan tehottomuutta ja kustannuksia. Itäinen sijaintimme on myös haaste uusien työntekijöiden rekrytoinnille.

Tietoturvariskit

Hyvärilä on osa Nurmeksen kaupungin tietoverkkojärjestelmää. Annettuja tietoturvaohjeita noudatetaan: salasanojen vaihtaminen, ohjelmien päivitykset tehdään säännöllisesti ja mahdollisista häiriöistä tiedotetaan eteenpäin mahdollisemman nopeasti. Epäluottavista osoitteista mm. ulkomailta tulevia sähköposteja käsitellään harkiten. Moniin sähköisiin järjestelmiin ja ohjelmiin on käytössä kaksivaiheinen tunnistautuminen.

Ympäristötekijät

Hyvärilän alueen tuulinen ja puistomainen alue on otollinen mm. puiden kaatumiselle. Asiaan on varauduttu tarkkailemalla puuston ikään sekä poistamalla mahdolliset riskiä aiheuttavat puut ja oksat. Myös lumikuormat aiheuttavat riskin niin rakennuksille kuin ihmisille, lumikuormia tarkkaillaan ja katot puhdistetaan säännöllisesti. Piha-alueiden kulkuväylät hiekoitetaan pienentämään liukastumisriskiä.

Valvonta- ja hallintovirheet

Hyvärilän hallitus valvoo toimitusjohtajan toimintaa säännöllisesti sekä johtaa toimintaa säännöllisillä hallituksen kokouksilla. Esihenkilöitä koulutetaan säännöllisesti ja sisäisiä palavereita pidetään. Yrityksen kirjanpito on hoidettu kirjanpitolain ja sääntöjen mukaisesti. Hallituksen puheenjohtajalla on pääsy Netvisor järjestelmään. Hyvärilässä on rajoitettu pääsy kriittisiin järjestelmiin ja tietoihin vain tarvittavilla henkilöillä. Sopimuksia ja tilauksia voi tehdä vain tarvittavat henkilöt.

Vahinkoriskit - henkilöturvallisuus, omaisuus tai ympäristöön kohdistuvat riskit.

Hyvärilässä on työsuojeluvaltuutettu sekä kaksi varahenkilöä. Jokainen osasto on tehnyt riskien ja vaarojen arvioinnin. Työsuojelutoimikunta kokoontuu säännöllisesti ja mahdollisista vaaratekijöistä ilmoitetaan Hyvärilän sähköiseen pelastus- ja turvallisuusjärjestelmään Peltacoon. Aluetta valvotaan kameravalvonnalla ja valvontaa on myös ulkoistettu vartiointiliikkeelle, joka kiertää alueella säännöllisesti sekä tarvittaessa mm. tapahtumien yhteydessä. Tapahtumien järjestämisessä noudatetaan viranomaisen määräyksiä ja ohjeita. Kiinteistöjen kuntoa (lumikuormat, vesivahingot yms.) seurataan säännöllisesti, mahdolliset poikkeamat ja epäkohdat ilmoitetaan Bem-järjestelmään. Asiakkailta tulleet palautteet otetaan huomioon ja niihin reagoidaan nopeasti.

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Talous Tilikauden tulostavoitteena on + 30 000 euroa. Mahdollinen ylijäämä käytetään nuorisolain mukaisesti nuorisotoiminnan kehittämiseen Hyvärilässä. Opetus- ja kulttuuriministeriöstä haetaan yleisavustusta ja erityisavustusta Nuotta-valmennuksen toteuttamiseen sekä	•

		investointiavustusta nuorisokeskuk- sen kehittämiseen. • liikevaihtotavoite 2,6 milj € • yleisavustusta haetaan 500 000 euroa • erityisavustusta 85 - 90 000 euroa Nuotta-valmennuk- seen • jatketaan ulkopuolisen rahoit- uksen hakemista tukemaan nuorisokeskuksen toimintaa mm. perhetyön aloittamiseen • varautuminen avustusten pienemiseen tarvittavin säästötoimenpitein mm. han- kinnat, energiakustannukset, henkilöstö, jatketaan kilpailu- tuksia, hyödyntäen myös nuorisokeskusverkostoa • digitalisoinnin ja automati- soinnin sekä tekoälyn käytön edistäminen	
	Yhteisön muu tavoite (KON- SERNI)	Nurmeksen nuorisotyö Nuorten Kulma: perusnuorisotyö, työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö on mukana lasten- ja nuorisotyön ver- kostojen toiminnassa siten, että toi- minta mukautuu nopeasti ja joustava- sti tarkoituksenmukaiseen nuoria tukevaan työskentelymalliin. • etsivä nuorisotyön ja koulu- nuorisotyön toteuttaminen riippuen rahoituksesta • yhteistyön kehittäminen kou- lujen, oppilaitosten ja nuori- sokeskuksen ja kansainväli- sen nuorisotyön kanssa • nuorisotilojen kehittäminen Nurmeksessa ja Valtimolla, toimintaan sopivampien tilo- jen kartoitus. • digitaalisten toimintojen ke- hittäminen ja juurruttaminen osaksi nuorisotyötä sekä työpajatoimintaa. • nuorisovaltuustotoiminnan tukeminen (hallinnointivas- tuu Nurmeksen kaupunki). • järjestetään leiritoimintaa ja tapahtumia lapsille ja nuorille yhteistyössä muiden nuori- sotoimijoiden kanssa • muiden rahoituslähteiden selvittäminen vuodelle 2026- 2027	•

	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Nuorisokeskustoiminta Nuorisokäyttöprosentin pitäminen yli 60 % tasolla, OKM:n tavoitetasolla, vähintään 2/3 osaa toiminnasta on nuorisotoimintaa. Mittareina nuorisokäyttöpäivät, nuorisoyöpymisvuorokaudet ja oman ohjatun toiminnan käyttöpäivät. Valtakunnallisen nuorisokeskustoiminnan tavoitteet: - keskuksen oman ohjauksen käyttöpäivät - tavoite 20 000 käyttöpäivää - leirien ja leirikoulujen tavoite 125 leiriä vuonna 2026 - tavoitellaan nuorisotapahtumia ja isoja leirejä vuodelle 2026–2028 - panostetaan lähileirikoulujen myyntiin ja kehitetään päiväleirikoulujen ohjelmia - hyödynnetään Roihu - hankkeen (toimintakulttuurin kehittämisen) tuloksia - nostetaan nuorisohjelmiin tunnetaidot, kestävä kehitys sekä rauhankasvatuksen teemat Kansainvälinen toiminta Hyvärilän kansainvälisen toiminnan tavoitteena on aktivoida paikallis- ja alueellinen yhteisö osallistumaan aktiivisesti Hyvärilän kansainväliseen toimintaan sekä tuottaa uusia ohjelmia nuorille ja nuorisotyöntekijöille kansainvälisissä hankkeissa. Kansainvälinen nuorisotyö vahvistaa yhteistyötä alueellisesti. Tavoitteena on saada 150 nuorta kansainvälisen toiminnan piiriin. - KV-työn tavoite on vähintään 160 000 euron liikevaihto. 10 kansainvälistä nuorisoleiriä vuonna 2026 - Kansainvälisen digitaalisen työn edistäminen - Bluefront-hankkeen toteuttaminen vaihe 2: Blue school pilotointi nuorten osallistumiseksi vesitutkimukseen ja kestävään käyttöön. - jatketaan vapaaehtoistyöntekijöiden osallistumista kunnan tapahtumiin mm. yhteistyössä eri toimijoiden kanssa	
--	--	--	--

		sekä solmitaan yhteistyösopimuksia että toteutetaan 1-2 yhteistä toimintaa vuoden aikana. - aktivoidaan paikallisia sekä paikallisjärjestöjä osallistumaan kansainvälisiin tapahtumiin ja projekteihin; Kekrijuhla, Green Week, Pula- viikko ja Niittyprojekti. - Hyvärilä auttaa alueellisesti nuorisotyöntekijöitä kehittämään kansainvälisiä yhteyksiä ja osaamista - aloitetaan Digital Ruralship hanke ja jatketaan InnoGS hanketta yhteistyössä Nuorten Kulman kanssa.	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Vastuullisuus & kestävä kehitys - hankerahoituksen hakeminen ympäristökasvatuksen ja -valistuksen toteuttamiseen - organisoimme ympäristökopäivän/päiviä yhteistyössä oppilaitosten, päiväkotien, yhdistysten kanssa hyödyntäen kansainvälistä nuorisotyötä - jatkamme Niittyprojektin kehittämistä - edistämme sosiaalista vastuullisuutta: pyrimme työllistämään/tarjoamaan harjoittelupaikkoja/työkokeilupajakoja vähemmistöille yhteistyössä eri tahojen kanssa (Tukiliitto ry ja paikallinen yhdistys, Romakon työnantajapooli) - jatketaan ympäristösertifikaatti Green Keyn ja STF-merkin poluilla	•
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Hyvärilä on monipuolinen nuorisotyön, nuorisomatkailun, liikunnan ja harrastus- ja vapaa-aikatoiminnan aktiivinen toimintakeskus, joka tarjoaa toimivat puitteet ja osaamisen yhteistyökumppaneille, paikallisille ja matkailijoille. Liikunta- ja monitoimihalli palvelee kaikenikäisiä liikkuja ympärivuoden. Alueen ulkoilumahdollisuudet; parkourrata, frisbeegolf-rata, Pielis-Golfin golfkenttä, liikuntapuisto, uimaranta, luontopolut ovat kaikkien käytettävissä vuodenajasta riippuen. Avarat ja hyvin hoidetut nurmikentät tarjoavat mahdollisuuksia suurleireihin ja tapahtumiin	

		yhdessä alueen matkailutoimijoiden ym. järjestötoimijoiden kanssa. Matkailun kehittäminen - yhteistyön syventäminen paikallisesti ja alueellisesti Bomba matkailualueen, paikallisten matkailutoimijoiden sekä maakunnallisen matkailuyhtiön Visit Karelian kanssa - pääpaino kansainvälisessä tapahtuma- ja nuorisoleirimatkailussa. Tapahtumat 2026: Kesäakatemia Rompepäivät Drive In & Rock Idän Villafestivaali Talvikaudelle uusi tapahtuma Kesälle 1-2 tapahtumaviikonloppua erityisesti nuorille Leirit 2026: Järvi-Suomen partiolaiset, Rock Camp, useita rippileirejä Joensuun, Kuhmon, Juuan, Keski-Karjalan, Kuhmon ja Nurmeksen seurakunnista.	
		Hyvärilä on merkittävä työllistäjä Nurmeksen alueella, työllistäen väh. 30 henkilötyövuotta. Teemme yhteistyötä oppilaitosten ja työllisyysohjajien ym. Pikesin toimijoiden kanssa ja selvitämme eri keinoja sekä työllistää, että lisätä harjoittelu- ja oppisopimuspaikkoja. Työllistämme ja teemme yhteistyötä: • syvennämme oppilaitosyhteistyötä Riverian, Karelian sekä Kajaanin ammattioppilaitosten kanssa • hyödynnämme oppisopimuskoulutusta ja palkkatukea • tarjoamme aktiivisesti harjoittelupaikkoja, sesonkityöpaikkoja sekä työkokeilu- paikkoja • jatkamme työnantajaimagon vahvistamista markkinointikampanjoin hyödyntäen nuorisokeskusverkostoa teemalla "iloinen työpaikka" • työllistämme osa-aikatyöllistettyjä sekä tarjoamme siviilipalveluspaikan yhdelle henkilölle	•

5.7 Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy

Pielisen Karjalan kehittämissyhtiö Oy (PIKES) on Nurmeksen kaupungin ja Juuan kunnan omistama kehittämissyhtiö. Vastaamme Nurmeksen ja Juuan yritysneuvonnasta, kehittämistoiminnasta, osaavan työvoiman saannin edistämisestä ja alueen markkinoinnista yritysten sijoittumispaikkana. Lisäksi tehtäviimme kuuluu matkailun kehittäminen, matkailumarkkinointi ja matkailuneuvonta.

Tarjoamme alueen yrittäjille perustamis-, kehittämis- ja omistajanvaihdosneuvontapalvelut ja lisäksi toimimme paikallisena kumppanina alueelle sijoittuville yrityksille.

Yhtiöjärjestyksen mukaisesti yhtiö ei tavoittele voittoa. Yhtiön tarjoamat palvelut yrityksille ovat maksuttomia.

Yhtiön kannalta keskeisiä toimintaympäristön muutoksia ovat mm. EU-ohjelmakausien rahoitusta koskevat linjaukset, mm. EU-rakennerahastovarojen alueelliset jakoperusteet, jotka vaikuttavat sekä yritysrahoituksen että kehittämishankerahoituksen saatavuuteen. Valtiontalouden kiristyminen voi vaikuttaa yritystukien tasoon ja saatavuuteen. Liiketoimintaympäristön muutosvauhti kiihtyy, myös yllättävien kriisien mahdollisuus on kasvanut. Eri toimialoihin tulee vaikuttamaan megatrendit kuten ilmastonmuutos, digitaalisuus ja vastuullisuus. Yrittäjyys on muutoksessa mm. sivutoiminen yrittäjyys ja kevytyrittäjyys yleisty. Osaavan työvoiman saatavuus ja osaajatarpeiden muutos on nopeaa, työn monipaikkaisuus tarjoaa uusia mahdollisuuksia. Mahdollisuutena nähdään alueen vahvuuksiin pohjautuva liiketoiminta kuten matkailu ja metsäbiotalous.

Merkittävimmät strategiset riskit ovat aluekehityspolitiikan linjaukset, EU-rakennerahastovarojen alueellisten jakoperusteiden muutos ja kuntatalouden kiristyminen, joka voi vaikuttaa suoraan yhtiön resursseihin ja yhtiön tarjoamiin paikallisiin yrityspalveluihin. Strategisten riskien hallintaa voidaan tehdä mm. pohtimalla ennakoivasti vaihtoehtoisia toimintamalleja ja olemalla mukana maakunnallisessa edunvalvonnassa.

Toiminnallisia riskejä ovat mm. henkilöstön osaamiseen liittyvät riskit esim. yritysneuvonnassa; hankerahoituslinjausten muuttuminen. Yhtiön sisäinen perehdyttäminen, ohjeistukset ja osaamisen jatkuva kehittäminen ovat tärkeitä keinoja hallita toiminnallisia riskejä.

Taloudelliset riskit liittyvät kuntatalouden kiristymiseen, joka voi johtaa yhtiön resurssien leikkaamiseen tai EU-tukirahoituksen merkittävään supistumiseen. Näitä riskejä voidaan hallita esim. pohtimalla ennakoivasti vaihtoehtoisia toimintamalleja ja toiminnan sopeuttamismahdollisuuksia.

Vahinkoriskit esim. IT-järjestelmään liittyvä tietovuoto/murtautuminen voi johtaa luottamuksellisen tiedon siirtymiseen ulkopuolisille tai omaisuuteen (tietokoneet, puhelimet jne.) voi kohdistua rikos, jota kautta luottamuksellista tietoa voi joutua väärin käsiin. Vahinkoriskien osalta kattava vakuutusturva ja sopimus luotettavan ulkopuolisen IT-järjestelmätoimittajan kanssa (tietojen suojaus) ovat keinoja hallita riskejä.

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Asiakasmäärän kasvattaminen 270:een (Nurmes 180, Juuka 90)	
	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Bomban matkailualueen tunnettuus ja houkuttelevuus kasvavat kotimaassa. Mittarit: -istuntojen määrä visitbomba-sivustolla yli 600 000 - rekisteröityjen yöpymisten määrän kasvu 20 % v. 2025 kokonaismäärään verrattuna	

	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Yhteistyön ja verkostoitumisen tiivistäminen kansainvälisessä matkailussa: yhteiset kiertomatkatuotteet yli maakuntarajojen Mittarit: maakuntarajat ylittäviä kiertomatkatuotteita tehty 3 kpl	
	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Juuan ja Nurmeksen Digitupien kävijämäärä on yhteensä 7 800 vuodessa (Nurmes 5 200, Juuka 2 600)	
	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Rahoituksen saaminen uudelle teollisuushankkeelle	
	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Rahoitushakemusten arvo Nurmeksen alueella yrityksille on vähintään 1,5 miljoonaa euroa.	
	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Nuorten yrittäjien aktivointisuunnitelma ja toimenpiteet esitellään kaupunginhallitukselle vuoden 2026 aikana.	
	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Kuntabarometrin yrittäjäyyspalveluusion tulokset vuonna 2026 kasvaneet vuodesta 2024 (edellinen tarkasteluvuosi).	
	Tulosalueen muu tavoite (Elinvoima)	Vähintään yksi teollinen yritys tai vähintään yksi uusi matkailu- ja oheispalveluja tarjoava yritystä sijoittaa toimintansa Nurmeksen alueelle.	

5.8 Nurmeksen Yrityspalvelu Oy

Nurmeksen Yrityspalvelu Oy on Nurmeksen kaupungin omistama toimitilayhtiö, jonka toiminta käynnistyi vuoden 2021 alussa. Yhtiön tehtävänä on luoda toimitilapalveluilla edellytyksiä alueen teollisuusyritysten ja alueelle sijoittuvien yritysten kasvulle yhteistyössä Nurmeksen kaupungin ja kehittämissyhtiö PIKES Oy:n kanssa. Yhtiö hallinnoi ja vuokraa toimitiloja, vastaa omistamiensa toimitilojen kiinteistöhoidosta ja kunnossapidosta, ja rakennuttaa tarvittaessa uusia toimitiloja alueella jo toimiville tai alueelle sijoittuville yrityksille.

Yhtiön hallituksessa on arvioitu keskeisiä toimintaympäristön muutoksia ja megatrendejä, jotka voivat vaikuttaa yhtiön toimintaan: asiakasyrityksiin vaikuttavat taloudelliset suhdanteet, kustannusten nousu tai koronapandemian kaltaiset poikkeusolot, väestökehityksen keskittyminen kasvukeskuksiin vaikuttaa uusien liiketoiminnalleen paikkaa etsivien yritysten sijoittumiseen (työvoimapotentialiaali näkökulma), kiinteistöjen hintojen voimakas alueellinen eriytyminen, tuotantotilojen vähäinen kysyntä ja tarve Nurmeksessa.

Strategisia riskejä ovat jo alueella jo toimivien yritysten kasvuedellytykset mm. väestömäärän vähenemisen / osaavan työvoiman saatavuuden vuoksi, ja alueen elinvoiman yleinen kehitys (liikenneyhteydet, koulutus) ja kuntatalouden kehitys ja sen vaikutukset kunnan infrainvestointeihin. Yhtiö ei voi vaikuttaa strategiaan riskeihin suoraan, mutta voi hallita niitä seuraamalla alueen kehitystä ja varautumalla muutoksiin ennakoivasti.

Toiminnallisia riskejä ovat yhtiön rajalliset henkilö- ja taloudelliset resurssit toiminnan laajuuteen nähden, ostopalvelujen kautta hankittavien resurssien mm. kiinteistöhoito sitoutuminen yhtiön tavoitteisiin ja toimintaan. Riskien hallinnan osalta toiminnan ja resurssien yhteensovittaminen ja toiminnan laadun turvaaminen on tärkeää.

Taloudelliset riskit voivat realisoitua asiakasriskien toteutumisen kautta esim. toimitilan vuokralla olevan yhtiön liiketoiminnan voimakas supistuminen, yrityssaneeraus, konkurssi tai liiketoiminnan siirtyminen toiselle paikalle esim. yrityskaupan kautta. Yhtiön taloudellinen riskinkantokyky em. tilanteissa on heikko. Voimakas kustannusten nousu lisää yhtiön peruskorjausten ja muiden investoinnin kustannuksia, ja äkilliset korjaustarpeet vanhoissa toimitiloissa esim. viemäritukokset voivat aiheuttaa merkittäviä kustannuksia. Yhtiöllä on iso lainakanta, johon liittyy merkittävä korkoriski. Taloudellisia riskejä voi syntyä myös sopimusriskien kautta. Taloudellisten riskien hallitsemiseksi joitakin keinoja ovat mm. tarkka talouden seuranta, investointien mitoittaminen yhtiön kantokyvyn mukaisesti ja juristien tarkistamat sopimukset.

Vahinkoriskit kuten toimitilan tulipalo, vesivahingot tai ilkivalta, voivat aiheuttaa merkittäviä kustannuksia. Yhtiön omistamat toimitilat ovat pääosin vanhoja, lisäksi niissä on korjausvelkaa. Yhtiön voi hallita riskejä kattavalla vakuutusturvalla, toimitilojen kunnossapitoon panostamalla.

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Yhtiön talouden tasapainottamiseksi toteutetaan omistajan kanssa rahoitusjärjestely	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Selvitämme yhdessä omistajan kanssa sote-toimitilojen siirtoa yhtiölle, kannattavuutta ja siirtotapaa.	

5.9 Nurmeksen Vesi Oy

Nurmeksen Vesi Oy on Nurmeksen kaupungin omistama vesihuolto-yhtiö. Yhtiö on aloittanut toimintansa 1.1.2020. Yhtiön toiminta kattaa Nurmeksen kaupungin alueen.

Nurmeksen Vesi Oy vastaa toiminta-alueensa asiakkaiden puhtaan veden tuotannosta ja jakelusta, viemäriverkoston toiminnasta ja jätevesien puhdistamisesta sekä vesihuoltoverkoston rakentamisesta.

Vesihuoltoverkoston toimintavarmuudesta huolehditaan vuorokauden ympäri.

Riskienhallinta

Nurmeksen Vesi Oy:n riskienhallinta on prosessi, jossa yhtiö tunnistaa, arvioi, hallitsee ja vähentää erilaisia riskejä, jotka voivat vaikuttaa vesihuollon toimintaan. Tavoitteena on varmistaa, että vesihuoltojärjestelmä toimii luotettavasti, turvallisesti ja ympäristöystävällisesti. Riskienhallinta sisältää riskien tunnistamisen, arvioinnin ja suunnitelman riskienhallintatoimenpiteistä, kuten ennaltaehkäisystä, valmiussuunnitelmista ja jatkuvasta seurannasta. Yhtiöllä on käytössä oma varautumissuunnitelma, jossa on otettu kattavasti kantaa toiminnan riskeihin sekä arvioitu niiden vaikutuksia.

Nurmeksen Vesi Oy on tunnistanut toimintaansa liittyvät merkittävät strategiset, taloudelliset, toiminnalliset sekä operatiiviset riskit.

Riskikartoitus on salassa pidettävä dokumentti.

Sektori	Strategian tavoite	TA-vuoden tavoite	Vastuuyksikkö
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Aloitetaan etäluettavien vesimittareiden massavaihdot	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Jätevedenpuhdistamon saneerauksen kakkosvaiheen rakennustyöt	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Aurinkoenergiajärjestelmän hankinta jätevedenpuhdistamolle	
	Yhteisön muu tavoite (KONSERNI)	Teollisuusjätevesisopimusten pilotointi	

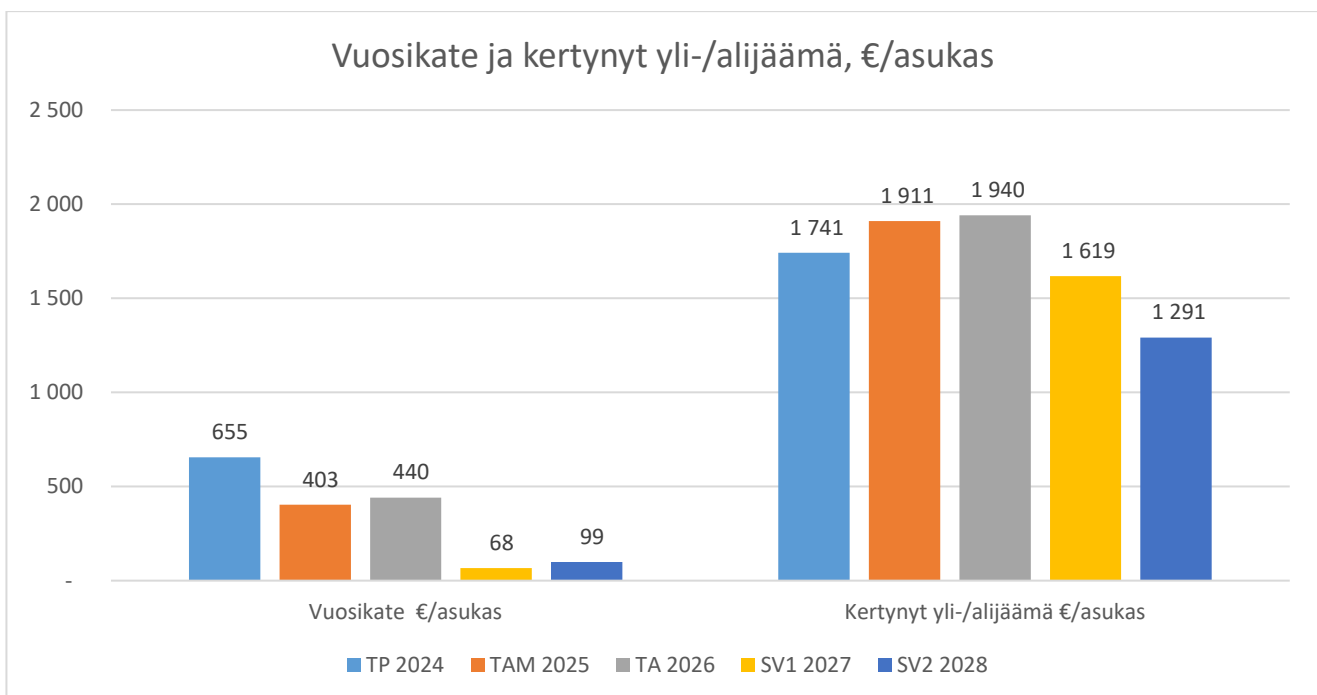
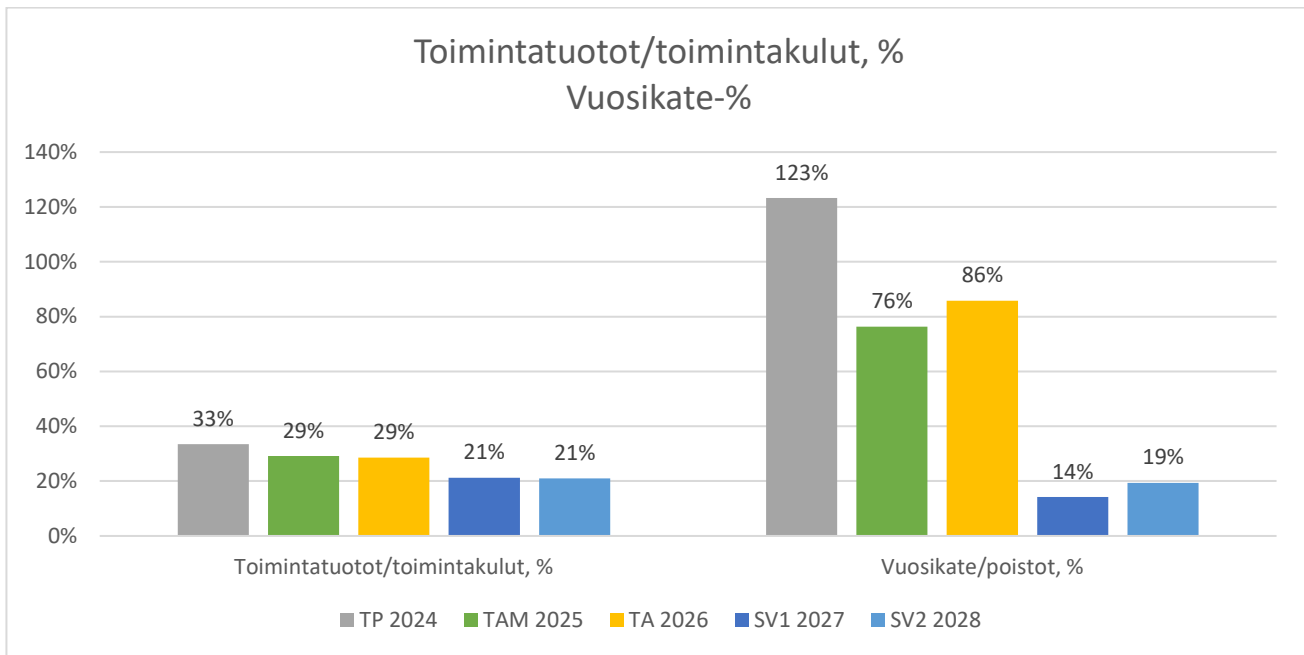
6 Koko kaupungin ulkoinen ja sisäinen tuloslaskelma

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	KH 2026	Ero%	SV1 2027	SV2 2028
TOIMINTATUOTOT						
MYYNITUOTOT	3 058 068	2 489 707	2 808 083	12,8	2 808 083	2 808 083
MAKSUTUOTOT	288 620	236 100	241 250	2,2	241 250	241 250
TUET JA AVUSTUKSET	535 263	480 810	285 700	-40,6	285 700	285 700
MUUT TOIMINTATUOTOT	9 035 331	8 521 774	8 203 053	-3,7	5 075 808	5 075 808
TOIMINTATUOTOT	12 917 283	11 728 391	11 538 086	-1,6	8 410 841	8 410 841
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	89 232	28 000	10 000	-64,3	10 000	10 000
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-17 786 677	-17 595 886	-17 204 546	-2,2	-17 452 665	-17 704 538
PALKAT JA PALKKIOT	-14 318 692	-14 238 020	-13 873 710	-2,6	-14 079 669	-14 288 732
HENKILÖSIVUKULUT	-3 467 985	-3 357 866	-3 330 836	-0,8	-3 372 996	-3 415 806
ELÄKEKULUT	-3 017 839	-2 967 821	-2 855 366	-3,8	-2 890 426	-2 925 966
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-450 145	-390 045	-475 470	21,9	-482 570	-489 840
PALVELUJEN OSTOT	-10 365 653	-11 466 192	-12 295 138	7,2	-11 990 808	-11 990 808
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 180 320	-3 408 463	-3 380 842	-0,8	-2 784 992	-2 784 992
AVUSTUKSET	-1 480 721	-2 214 800	-1 952 500	-11,8	-1 952 500	-1 952 500
MUUT TOIMINTAKULUT	-5 792 358	-5 531 555	-5 540 779	0,2	-5 543 039	-5 543 039
TOIMINTAKULUT	-38 605 728	-40 216 896	-40 373 805	0,4	-39 724 004	-39 975 877
TOIMINTAKATE	-25 599 214	-28 460 505	-28 825 719	1,3	-31 303 163	-31 555 036
VEROTULOT	19 342 337	19 164 000	20 510 000	7,0	20 372 000	20 920 000
VALTIONOSUUDET	11 204 546	11 954 165	11 537 763	-3,5	10 820 505	10 748 505
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT						
KORKOTUOTOT	902 111	800 000	550 000	-31,3	550 000	550 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	570 707	550 000	528 889	-3,8	530 000	530 000
KORKOKULUT	-502 092	-450 015	-468 079	4,0	-387 000	-352 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-19 268	0	-1 200		-1 200	-1 200
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	951 459	899 985	609 610	-32,3	691 800	726 800
VUOSIKATE	5 899 127	3 557 645	3 831 654	7,7	581 142	840 269
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-4 787 401	-4 658 900	-4 465 900	-4,1	-4 092 600	-4 339 267
ARVONALENTUMISET	-57 600	0	0		0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-4 845 001	-4 658 900	-4 465 900	-4,1	-4 092 600	-4 339 267
TILIKAUDEN TULOS	1 054 126	-1 101 255	-634 246	-42,4	-3 511 458	-3 498 998
POISTOERON MUUTOS	691 226	688 300	636 200	-7,6	551 300	551 900
VARAUSTEN MUUTOS	-1 000 000	0	0		0	0
RAHASTOJEN MUUTOS	-36 000	0	0		0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	709 352	-412 955	1 954	-100,5	-2 960 158	-2 947 098

7 Koko kaupungin ulkoinen tuloslaskelma

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	KH 2026	Ero%	SV1 2027	SV2 2028
TOIMINTATUOTOT						
MYYNITUOTOT	993 731	678 470	831 495	22,6	831 495	831 495
MAKSUTUOTOT	283 278	236 100	241 250	2,2	241 250	241 250
TUET JA AVUSTUKSET	530 863	480 810	285 700	-40,6	285 700	285 700
MUUT TOIMINTATUOTOT	4 576 177	4 278 469	4 059 092	-5,1	928 587	928 587
TOIMINTATUOTOT	6 384 049	5 673 849	5 417 537	-4,5	2 287 032	2 287 032
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	89 232	28 000	10 000	-64,3	10 000	10 000
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-17 786 677	-17 595 886	-17 204 546	-2,2	-17 452 665	-17 704 538
PALKAT JA PALKKIOT	-14 318 692	-14 238 020	-13 873 710	-2,6	-14 079 669	-14 288 732
HENKILÖSIVUKULUT	-3 467 985	-3 357 866	-3 330 836	-0,8	-3 372 996	-3 415 806
ELÄKEKULUT	-3 017 839	-2 967 821	-2 855 366	-3,8	-2 890 426	-2 925 966
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-450 145	-390 045	-475 470	21,9	-482 570	-489 840
PALVELUJEN OSTOT	-8 310 976	-9 654 955	-10 318 550	6,9	-10 014 220	-10 014 220
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 161 007	-3 408 463	-3 380 842	-0,8	-2 784 992	-2 784 992
AVUSTUKSET	-1 480 721	-2 214 800	-1 952 500	-11,8	-1 952 500	-1 952 500
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 333 114	-1 288 250	-1 396 818	8,4	-1 395 818	-1 395 818
TOIMINTAKULUT	-32 072 495	-34 162 354	-34 253 256	0,3	-33 600 195	-33 852 068
TOIMINTAKATE	-25 599 214	-28 460 505	-28 825 719	1,3	-31 303 163	-31 555 036
VEROTULOT	19 342 337	19 164 000	20 510 000	7,0	20 372 000	20 920 000
VALTIONOSUUDET	11 204 546	11 954 165	11 537 763	-3,5	10 820 505	10 748 505
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT						
KORKOTUOTOT	902 111	800 000	550 000	-31,3	550 000	550 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	570 707	550 000	528 889	-3,8	530 000	530 000
KORKOKULUT	-502 092	-450 015	-468 079	4,0	-387 000	-352 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-19 268	0	-1 200		-1 200	-1 200
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	951 459	899 985	609 610	-32,3	691 800	726 800
VUOSIKATE	5 899 127	3 557 645	3 831 654	7,7	581 142	840 269
POISTOT JA ARVONALENTUMISET						
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-4 787 401	-4 658 900	-4 465 900	-4,1	-4 092 600	-4 339 267
ARVONALENTUMISET	-57 600	0	0		0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-4 845 001	-4 658 900	-4 465 900	-4,1	-4 092 600	-4 339 267
TILIKAUDEN TULOS	1 054 126	-1 101 255	-634 246	-42,4	-3 511 458	-3 498 998
POISTOERON MUUTOS	691 226	688 300	636 200	-7,6	551 300	551 900
VARAUSTEN MUUTOS	-1 000 000	0	0		0	0
RAHASTOJEN MUUTOS	-36 000	0	0		0	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	709 352	-412 955	1 954	-100,5	-2 960 158	-2 947 098

Tuloslaskelman tunnusluvut	TP 2024	TAM 2025	TA 2026	SV1 2027	SV2 2028
Toimintatuotot/toimintakulut, %	33 %	29 %	29 %	21 %	21 %
Vuosikate/poistot, %	123 %	76 %	86 %	14 %	19 %
Vuosikate €/asukas	655	403	440	68	99
Kertynyt yli-/alijäämä €/asukas	1 741	1 911	1 940	1 619	1 291
Kertynyt yli-/alijäämä (1000 €)	15 679	16 879	16 881	13 920	10 973

8 Investointiohjelma

		INV. 2025	INV. 2026	SV1 2027	SV2 2028	Inv.ohjelma 2025–2028
Korvausinvestoinnit						Yhteensä
111	KI / Rakennukset					
9023	Keskusvarikko, kate pintakermi					
Menot		0	-60 000	0	0	-60 000
9033	Kaupungintalo, vanha tev sanee					
Menot		0	0	0	-1 100 000	-1 100 000
Tulot		0	0	0	550 000	550 000
Netto		0	0	0	-550 000	-550 000
9034	Valtimon koulukeskus IV-saneer					
Menot		0	-45 000	0	0	-45 000
9035	Valtimon kouluk.kiint.autom ja					
Menot		0	-15 000	0	0	-15 000
9036	Kuntalaisten talo, kiinteistöä					
Menot		0	-17 000	0	0	-17 000
9037	Porokylän koulu kiinteistöauto					
Menot		0	0	-36 000	0	-36 000
9038	Kirkkokadun koulu kiinteistöau					
Menot		0	-50 000	0	0	-50 000
9039	Porokylänkatu 38 tilamuut.vesi					
Menot		0	-40 000	0	0	-40 000
9045	Pielisareena, lukitusmuutos					
Menot		0	-12 000	0	0	-12 000
9063	Valtimon kouluk. av-järjestelm					
Menot		0	-15 000	0	0	-15 000
9064	Rekulan pk ulkomaalaus					
Menot		0	0	-40 000	0	-40 000
9065	Pikku-Kaarlen pk ulkomaalaus					
Menot		0	0	0	-50 000	-50 000
9224	Valtimon paloaseman peruskorj.					
Menot		-1 100 000	-600 000	0	0	-600 000
Tulot		350 000	220 000	0	0	220 000
Netto		-750 000	-380 000	0	0	-380 000

		INV. 2025	INV. 2026	SV1 2027	SV2 2028	2025–2028 YHT
9246	Ikolan museo konservointi kiin					
Menot		0	0	0	-60 000	-60 000
111	KI / Rakennukset yhteensä					
Menot		-1 100 000	-854 000	-76 000	-1 210 000	-3 240 000
Tulot		350 000	220 000	0	550 000	1 120 000
Netto		-750 000	-634 000	-76 000	-660 000	-2 120 000
113	KI / Kiinteät rakent. ja lait.					
9047	Tenniskenttä					
Menot		0	0	0	-30 000	-30 000
9060	Teollisuusraiteen lastausalue					
Menot		0	-125 000	0	0	-125 000
9454	Porokylän rautatiesilta					
Menot		-60 000	-140 000	-2 000 000	0	-2 200 000
Tulot		0	0	1 000 000	0	1 000 000
Netto		-60 000	-140 000	-1 000 000	0	-1 200 000
9456	Niittyk.Kesanto-,Laidun-,Lypsy					
Menot		0	0	0	-320 000	-320 000
9457	Hyvärilän rautatiesilta					
Menot		0	0	0	-720 000	-720 000
Tulot		0	0	0	300 000	300 000
Netto		0	0	0	-420 000	-420 000
9468	Kirkkokatu (Rajak-Mikonsalmi)					
Menot		0	-60 000	0	-500 000	-560 000
9469	Kauppala/keskusta katuv.uusim.					
Menot		0	0	0	-130 000	-130 000
9471	Keskuskatu, Keskustie (re)					
Menot		0	0	-60 000	0	-60 000
9474	Pyöräteiden peruskunnostus					
Menot		0	-50 000	0	0	-50 000
9640	Venepaikat					
Menot		0	-20 000	0	0	-20 000
9909	Tavarasatama					
Menot		-1 900 000	-100 000	-1 700 000	0	-1 800 000
Tulot		900 000	50 000	850 000	0	900 000
Netto		-1 000 000	-50 000	-850 000	0	-900 000

	INV. 2025	INV. 2026	SV1 2027	SV2 2028	2025–2028 YHT
113 KI / Kiinteät rakent. ja lait. yhteensä					
Menot	-1 960 000	-495 000	-3 760 000	-1 700 000	-7 915 000
Tulot	900 000	50 000	1 850 000	300 000	3 100 000
Netto	-1 060 000	-445 000	-1 910 000	-1 400 000	-4 815 000

Korvausinvestoinnit yhteensä					
Menot	-3 060 000	-1 349 000	-3 836 000	-2 910 000	-11 155 000
Tulot	1 250 000	270 000	1 850 000	850 000	4 220 000
Netto	-1 810 000	-1 079 000	-1 986 000	-2 060 000	-6 935 000

Uusinvestoinnit					
301 UI / Tietokoneohjelmistot					
9250 Personec					
Menot	-40 000	-40 000	0	0	-80 000
301 UI / Tietokoneohjelmistot yhteensä					
Menot	-40 000	-40 000	0	0	-80 000
Tulot	0	0	0	0	
Netto	-40 000	-40 000	0	0	-80 000

310 UI / Maa- ja vesialueet					
9000 Maa- ja vesialueet/Hankinta					
Menot	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-400 000
310 UI / Maa- ja vesialueet yhteensä					
Menot	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-400 000
Tulot	0	0	0	0	
Netto	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-400 000

311 UI / Rakennukset					
9022 Keskusvarikko, ulkovarasto					
Menot	0	0	0	-120 000	-120 000
9239 Uusi pv-koti Nurmes					
Menot	-30 000	-2 500 000	-2 500 000	0	-5 030 000
9241 Kauppat kioskikahvila, WC,var.					
Menot	0	0	-250 000	0	-250 000
311 UI / Rakennukset yhteensä					
Menot	-30 000	-2 500 000	-2 750 000	-120 000	-5 400 000
Tulot	0	0	0	0	
Netto	-30 000	-2 500 000	-2 750 000	-120 000	-5 400 000

		INV. 2025	INV. 2026	SV1 2027	SV2 2028	2025–2028 YHT
313	UI / Kiinteät rakent. ja lait.					
9067	Bomban seisake (RE)					
Menot		0	-900 000	0	0	-900 000
Tulot		0	450 000	0	0	450 000
Netto		0	-450 000	0	0	-450 000
9669	Valtimon tori					
Menot		-10 000	-30 000	0	0	-40 000
9910	Vihreän teollisuusalueen infra					
Menot		0	-50 000	-30 000	0	-80 000
313	UI / Kiinteät rakent. ja lait. yhteensä					
Menot		-10 000	-980 000	-30 000	0	-1 020 000
Tulot		0	450 000	0	0	450 000
Netto		-10 000	-530 000	-30 000	0	-570 000
316	UI / Koneet ja kalusto					
9049	Ruohonleikkuri, päältääjettava					
Menot		0	0	-20 000	0	-20 000
9062	Porokylän koulun tiskikone					
Menot		0	-27 000	0	0	-27 000
316	UI / Koneet ja kalusto yhteensä					
Menot		0	-27 000	-20 000	0	-47 000
Tulot		0	0	0	0	
Netto		0	-27 000	-20 000	0	-47 000
Uusinvestoinnit yhteensä						
Menot		-180 000	-3 647 000	-2 900 000	-220 000	-6 947 000
Tulot		0	450 000	0	0	450 000
Netto		-180 000	-3 197 000	-2 900 000	-220 000	-6 497 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ						
Menot		-4 724 000	-4 996 000	-6 736 000	-3 130 000	-19 586 000
Tulot		1 250 000	720 000	1 850 000	850 000	4 670 000
Netto		-3 474 000	-4 276 000	-4 886 000	-2 280 000	-14 916 000

9 Talousarvion rahoituslaskelma

	TP 2024	TA+MUUT. 2025	KH 2026	SV1 2027	SV2 2028
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
VUOSIKATE	5 899 127	3 557 645	3 831 654	581 142	840 269
TULORAHOITUKSEN KORJAUSET	-1 731 460	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
	4 167 668	3 457 645	3 731 654	481 142	740 269
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-3 224 336	-4 724 000	-4 996 000	-6 736 000	-3 130 000
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	20 075	1 250 000	720 000	1 850 000	850 000
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	88 643	100 000	100 000	100 000	100 000
	-3 115 619	-3 374 000	-4 176 000	-4 786 000	-2 180 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	1 052 049	83 645	-444 346	-4 304 858	-1 439 731
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET					
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	-27 252	0	0	0	0
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS	4 290	0	0	0	0
	-22 962	0	0	0	0
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	4 000 000	0	3 000 000	5 000 000	5 000 000
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-4 104 995	0	-3 226 526	-2 275 000	-2 275 000
	-104 995	0	-226 526	2 725 000	2 725 000
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	64 122	0	0	0	0
SAAMISTEN MUUTOS	-551 080	0	-2 498 641	-1 381 099	-663 555
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	402 862	0	0	0	0
	-84 096	0	-2 498 641	-1 381 099	-663 555
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-212 052	0	-2 725 167	1 343 901	2 061 445
RAHAVAROJEN MUUTOS	839 996	83 645	-3 169 513	-2 960 957	621 714

Rahoituslaskelman erittely

	TA2026	SV1 2027	SV2 2028
Rahoitettavat erät:			
INVESTOINTIMENOT (EMO)	-4 996 000	-6 736 000	-3 130 000
INVESTOINTIEN RAHOITUSOSUUDET (EMO)	720 000	1 850 000	850 000
*INVESTOINNIT (TYTÄRYHTIÖT)	-3 300 000	-2 100 000	-2 100 000
LAINAN LYHENNYKSET	-3 226 526	-2 275 000	-2 275 000
YHTEENSÄ (A)	-10 802 526	-9 261 000	-6 655 000
Rahoituksen lähteet:			
TULORAHOITUS (VUOSIKATE)	3 831 654	581 142	840 269
TULORAHOITUKSEN KORJUSERÄT	-100 000	-100 000	-100 000
TYTÄRYHTIÖLAINOJEN TAKAISINMAKSUT	801 358	718 902	736 445
YHTEENSÄ (B)	4 533 012	1 200 044	1 476 714
RAHOITUSJÄÄMÄ (A+B)	-6 269 514	-8 060 956	-5 178 286
**TALOUSARVIOLAINAN NOSTO	3 000 000	5 000 000	5 000 000
KASSAVAROJEN MUUTOS	-3 269 514	-3 060 956	-178 286
LAINAKANNAN MUUTOS	-226 526	2 725 000	2 725 000

* TA2026 Tytäryhtiöiden investoinnit sisältävät seuraavat investointilainat:

- Nurmeksens Vesi Oy: Mikonsalmen jätevedenpuhdistamon korvausinvestointi II vaihe 2 900 000 euroa
- Kiinteistö Oy Nurmeksens Vuokratalot: Kiinteistö Oy Hyvärilänsato, käyttövesiputkiremontti 200 000 euroa
- Nurmeksens Yrityspalvelut Oy: PTS-suunnitelman mukaisten kunnossapidon toimenpiteiden toteuttamiseen 200 000 euroa

** Rahoituslaskelma sisältää talousarviolainan noston 3,0 miljoonaa euroa vuodelle 2026.

Valtuusto myöntää talousarvion käsittelyn yhteydessä talousarviolainan nosto-oikeuden, korkeintaan 3,0 miljoonaa euroa, talousjohtajalle ja kaupunginhallitukselle.

10 Valtuustoon nähden sitovat talousarviotavoitteet

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVAT TALOUSARVIO LUVUT	TA 2026
1150 Hallintopalvelut	-7 897 420
1470 Ruokahuoltopalvelut	-41 073
1480 Pielisen-Karjalan maaseutupalvelut	-84 360
4100 Hyvinvointipalveluiden hallinto	-812 167
4110 Opetus- ja koulutuspalvelut	-12 410 885
4120 Varhaiskasvatustalvetut	-6 449 058
4135 Kulttuuripalvelut	-2 214 726
5120 Kaupunkirakennepalveluiden hallinto	-250 494
5130 Maankäyttö- ja rakennusvalvonnan palvelut	-37 853
5220 Tilapalvelut	3 361 867
5241 Kuntatekniikan palvelut	-1 989 550
Verotulot	20 510 000
Valtionosuudet	11 537 763
Rahoitustuotot ja -kulut	609 610
Suunnitelmanmukaiset poistot	-4 465 900
Investointikohteet nettona	-4 276 000
Lainakannan muutos nettona	-226 526